

การสืบทอดดนตรีไทยสายครูอุทัย แก้วละเอียด
กรณีศึกษา วงไทยบรรเลง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ปริญญาานิพนธ์
ของ
อังคณา แสงอนันต์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
พฤษภาคม 2553

การสืบทอดดนตรีไทยสายครูอุทัย แก้วละเอียด
กรณีศึกษา วงไทยบรรเลง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ปริญญาานิพนธ์
ของ
อังคณา แสงอนันต์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์ของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสืบทอดดนตรีไทยสายครูอุทัย แก้วละเอียด
กรณีศึกษา วงไทยบรรเลง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

บทคัดย่อ
ของ
อังคณา แสงอนันต์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
พฤษภาคม 2553

อังคณา แสงอนันต์. (2552). การสืบทอดดนตรีไทยสายครูอุทัย แก้วละเอียด กรณีศึกษา วงไทยบรรเลง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. ปริญญาโทศิลปกรรม ศป.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุวานนท์,
รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์.

การศึกษาในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและบทบาทของวงไทยบรรเลง ซึ่งเป็น การศึกษาสภาพทั่วไปของวงไทยบรรเลง ซึ่งรวมไปถึงการศึกษาบทบาทของวงไทยบรรเลงที่มีต่อ ชุมชน วัด โรงเรียน และอาชีพ และนอกจากนี้ยังศึกษาการสืบทอดดนตรีไทยวงไทยบรรเลงสาย ครูอุทัย แก้วละเอียด โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์ครูอุทัย แก้วละเอียด ครูสมาน แก้วละเอียดและ บุคคลที่เกี่ยวข้องในวงไทยบรรเลง

จากการศึกษาการสืบทอดดนตรีไทยวงไทยบรรเลงสายครูอุทัย แก้วละเอียดในวงไทย บรรเลง พบว่า

ปัจจุบันวงไทยบรรเลงก่อตั้งโดยครูอุทัย แก้วละเอียด มีนักดนตรีประจำ 21 คน โดยมีครู สมาน แก้วละเอียด เป็นผู้ควบคุมวงไทยบรรเลง ซึ่งนอกจากนี้ครูอีกท่านซึ่งเป็นผู้แต่งเพลงและ คอยปรับเพลงให้คือ ครูอุทัย แก้วละเอียด นักดนตรีโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย นักดนตรีอายุตั้งแต่ 16 - 77 ปี บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงในปัจจุบันพบว่า มีเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงดับ และเพลงเรื่องต่างๆ สำหรับเพลงที่ครูอุทัยแต่งและยังคงเป็นที่นิยมบรรเลงกันเรื่อยมา คือ เพลงอุศ เรน บทบาทของวงไทยบรรเลงส่งผลต่อชุมชน วัด โรงเรียนและอาชีพ โดยวงไทยบรรเลงได้มีส่วน สำคัญในการยังคงรักษาวัฒนธรรมไทยของชาวอัมพวาให้ยังคงอยู่ต่อไป มีส่วนในการช่วยสร้างวง ดนตรีไทยให้กับชุมชน โดยการสร้างวงนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 3 และนอกจากนี้ยังคงสร้าง อาชีพซึ่งเป็นอาชีพหลักของนักดนตรีในวงไทยบรรเลงและเด็ก ๆ ในชุมชนที่มาต่อเพลงอีกด้วย

ครูอุทัย แก้วละเอียดได้สืบทอดทางเพลงมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และมีการถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ในวงไทยบรรเลง ต่อมาได้มอบวงไทยบรรเลงให้น้องชายคือ ครูสมาน แก้วละเอียด ซึ่งเป็นผู้ควบคุมวงไทยบรรเลงคนปัจจุบัน ในการถ่ายทอดทางเพลง ครูอุทัย แก้วละเอียด ถ่ายทอดทางเพลงให้กับลูกศิษย์อย่างไม่หวงวิชา มีความตั้งใจและอุทิศตนให้กับดนตรีไทยในปัจจุบันนี้ ครูอุทัย แก้วละเอียดไม่ได้เป็นผู้ควบคุมวงแล้ว แต่ท่านยังคงดูแลและปรับวงไทยบรรเลงด้วยความรัก และการเอาใจใส่อย่างเสมอมา

A TRANSFER OF KRU UTHAI KAEWLA-IAD'S THAI MUSIC STYLE: A CASE STUDY OF
THE THAI BANLENG ENSEMBLE, AMPHOE AMPHAWA, CHANGWAT
SAMUTSONGKHRAM.

AN ABSTRACT
BY
ANGCNA SANGANAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Ethnomusicology
at Srinakharinwirot University
May 2010

Angcna Sanganan. (2010). *A Transfer of Kru Uthai Kaewla-iad's Thai Music Style: A Case Study of the Thai Banleng Ensemble, Amphoe Amphawa, Changwat Samut Songkhram*. Master thesis, M.F.A. (Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Kanchana Intrarasunanon, Assoc. Prof. Dr. Manop Wisuttiapat.

The purpose of this study was to investigate the conditions and roles of the Thai Banleng Ensemble in terms of general conditions of the ensemble and its roles towards the community, temple, school, and career. In addition, it studied the transfer of Kru Uthai Kaewla-iad's Thai Music Style by interviewing Kru Uthai Kaewla-iad and those who were concerned in the Thai Banleng Ensemble.

The study revealed as follow.

The Thai Banleng Ensemble was founded by Kru Uthai Kaewla-iad. It has 21 regular musicians and Kru Saman Kaewla-iad being the conductor. Kru Uthai Kaewla-iad is the song author and helps with the song adaptation. Most musicians are male, aged 16 - 77 years old. The songs used in the performance include Hom Rong Chao, Hom Rong Yen, Pleng Tab, and various theme songs. The theme song written by Kru Uthai and has been performed widely is the Usaren song. The roles of the Thai Banleng Ensemble towards the community, temple, school, and career include being a principal part in the maintenance of Thai culture of the Amphawa people; helping building a Thai classical music ensemble for the community through a building of a student ensemble in Thessaban 3 School; and being a principal career of the musicians in the Thai Banleng Ensemble as well as teaching music to young students in the community.

Kru Uthai Kaewla-iad had inherited the music style from Kru Luang Pradithphairoh (Sorn Silpabanleng) and had transferred it to the students in the Thai Banleng Ensemble. The ensemble was passed to his younger brother, Kru Saman Kaewla-iad, the present conductor of the ensemble. Kru Uthai Kaewla-iad transferred the music style without concealing knowledge, had determination and devotion to the Thai music. Though Kru Uthai Kaewla-iad was not the conductor of the Thai Banleng Ensemble, he still looks after it and always helps improve it with love and care.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทสำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณตั้ง
รายนามที่จะกล่าวถึง ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุวานนท์ ประธานที่ปรึกษาปริญญาโท
รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ กรรมการควบคุมปริญญาโท ดร.ชนิดา ตังเดชะหิรัญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ท่านเหล่านี้ได้ให้คำปรึกษา
คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องจนปริญญาโทมีความสมบูรณ์ถูกต้อง

ขอขอบพระคุณภาควิชาดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และอาจารย์ทุกท่าน
ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา อบรม สั่งสอน ในทุกๆ อย่างแก่ผู้วิจัย
ผู้วิจัยสำนึกและระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์ทุกท่านเสมอ และจะนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิด
ประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป

ขอขอบพระคุณครูอุทัย แก้วละเอียด ครูสมาน แก้วละเอียด และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงไทย
บรรเลงทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญ เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือที่ดีมากแก่ผู้วิจัย
ทำให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาข้อมูลต่างๆ ได้อย่างราบรื่น

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดามารดา ซึ่งเลี้ยงดูและอบรมชี้แนวทางที่ถูกต้องด้วยความรัก
ความเมตตา ให้กำลังใจ ตลอดจนสนับสนุนให้ทุนการศึกษาเล่าเรียน ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ
ในครั้งนี้

อังคณา แสงอนันต์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวความคิด	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
เอกสารตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
3 วิธีการดำเนินการศึกษา	25
ขั้นรวบรวมข้อมูล	25
ขั้นรวบรวมข้อมูลภาคสนาม	25
ขั้นศึกษาข้อมูล	26
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล	26
ขั้นสรุป	27
4 วิเคราะห์ข้อมูล	28
ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและบทบาท “วงไทยบรรเลง”	28
สภาพวงไทยบรรเลง	28
ที่ตั้ง	29
บุคคล	31
เครื่องดนตรี	54
วงดนตรี	74
การรับงาน	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
การแบ่งคน (จัดคน)	75
การจัดวงใหญ่ - เล็ก	77
การแต่งกายของนักดนตรี	80
รายได้	82
ตอนที่ 2 บทบาทของวงไทยบรรเลงที่มีต่อ	83
บทบาทต่อชุมชน	83
บทบาทต่อวัด	83
บทบาทต่อโรงเรียน	83
บทบาทต่ออาชีพ	84
ตอนที่ 3 ศึกษากระบวนการสืบทอด “วงไทยบรรเลง” สายครูอุทัย แก้วละเอียต	84
สายนักดนตรี	84
กระบวนการจัดการเรียนการสอน	86
การรับศิษย์	86
วิธีการต่อเพลง	88
บทเพลง	89
สถานที่ในการสอน	91
อุปกรณ์ในการเรียนการสอน	92
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก	103
ภาคผนวก ข	113
ประวัติผู้วิจัย	125

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ช่วงอายุนักดนตรีไทยวงไทยบรรเลง	31
2 เครื่องดนตรีวงไทยบรรเลง	54
3 รายได้ของวงไทยบรรเลง	82
4 รายได้ของนักดนตรีวงไทยบรรเลง	82

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิด	9
2 บริเวณบ้านริมคลองวงไทยบรรเลง	29
3 แผนที่ตั้ง “วงไทยบรรเลง”	30
4 นายอุทัย แก้วละเอียด	32
5 นายสมาน แก้วละเอียด	33
6 นายณัชกฤษฏิ์ แก้วละเอียด	35
7 นายปรารภ แก้วละเอียด	36
8 นางสาวศรีสวัสดิ์ แก้วละเอียด	37
9 นายโสภณ เดชฉกรรจ์	38
10 นายสัมพันธ์ วงษ์ศิริ	39
11 นายธีรวัฒน์ สินอักษรพันธ์	40
12 นายณัฐพล สังขพูล	41
13 นายณรงค์ สังขพูล	42
14 นายกฤษดา ปิ่นมงคล	43
15 นายเมราสิทธิ์ เผ่าจินดา	44
16 นายประยงค์ สิ้นเทาวิ	45
17 นายชูเกียรติ สิงโต	46
18 นายสถิต สังข์เขียว	47
19 นายมนตรี สุขประเสริฐ	48
20 นายเทียนชัย บุญอินทร์	49
21 นางสาวสุวิญญา สุนทรมณี	50
22 นางสาวชุตติดา ฉายปาน	51
23 นายวุฒิชัย สำแดงเดช	52
24 นายวีรสิทธิ์ จันเพ็ชร	53
25 ปี่ใน	55
26 นักดนตรีกำลังเป่าปี่ใน	56
27 ระนาดเอก	56

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
28 โขนร่างระนาดเอกลายดอกกุหลาบ	57
29 โขนร่างระนาดเอกลายดอกกุหลาบ	57
30 ระนาดทุ้ม	58
31 ช้องวงใหญ่	59
32 ช้องวงเล็ก	60
33 ร่างระนาดเอกเหล็กและร่างระนาดทุ้มเหล็ก	60
34 กลองทัด	61
35 กลองสองหน้า	61
36 กลองแขก	62
37 ตะโพนไทย	63
38 ฉิ่ง	63
39 ฉาบเล็ก	64
40 ฉาบใหญ่	64
41 กรับ	65
42 โหม่ง	65
43 ปี่มอญ	66
44 ช้องมอญ (วงใหญ่)	67
45 ช้องมอญ (วงเล็ก)	67
46 ระนาดเอก	68
47 ระนาดทุ้ม	68
48 ตะโพนมอญ	69
49 วัสดุถ่วงหน้าตะโพนมอญ	69
50 เปิงมางคอก (ด้านหน้า)	70
51 เปิงมางคอก (ข้างใน)	71
52 โหม่ง (ด้านหน้ามีป้ายชื่อคณะวงไทยบรรเลงติดอยู่)	72
53 โหม่ง	72
54 ไม้ตีโหม่ง	73

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
55 ภาพกระจิงโหม่ง มีชื่อวง“ไทยบรรเลงอัมพวา”	74
56 กลองแขก	74
57 ป้ายชื่อวงไทยบรรเลง	75
58 ป้ายบันทึกการรับงาน.....	75
69 การจัดรายชื่อนักดนตรีและเครื่องดนตรีสำหรับ 2 งานในวันเดียวกัน	76
60 การจัดรายชื่อนักดนตรีในงานศพ ณ วัดตาล	76
61 รูปแบบวงปี่พาทย์เครื่องคู่	77
62 รูปแบบวงปี่พาทย์มอญ	77
63 รถ 6 ล้อ สำหรับชนเครื่องของวงไทยบรรเลง	78
64 รถ 6 ล้อ สำหรับชนเครื่องของวงไทยบรรเลง	78
65 รถ 6 ล้อ สำหรับชนเครื่องของวงไทยบรรเลง	79
66 เครื่องดนตรีวงไทยบรรเลงขณะขึ้นรถ 6 ล้อ	79
67 ชุดลายดอกของวงไทยบรรเลง	80
68 ชุดวงไทยบรรเลงด้านหน้า	80
69 ชุดวงไทยบรรเลงด้านหลัง	81
70 ชุดวงไทยบรรเลงที่ใช้ในงานอวมงคล	81
71 ครูสมานควบคุมวงดนตรีไทยให้กับโรงเรียนเทศบาล	84
72 การสืบทอดดนตรีไทยของวงไทยบรรเลง	86
73 ครูอุทัย แก้วละเอียด กำลังสอนเด็กๆ	89
74 ครูสมาน แก้วละเอียด กำลังสอนเด็กๆ	89
75 สถานที่ฝึกซ้อมวงไทยบรรเลง	89
76 สถานที่ฝึกซ้อมวงไทยบรรเลง	92
77 เครื่องดนตรีในการเรียนการสอนของวงไทยบรรเลง	93
78 เครื่องดนตรีในการเรียนการสอนของวงไทยบรรเลง	93
79 เครื่องดนตรีในการเรียนการสอนของวงไทยบรรเลง	94
80 แผนผังการสืบทอดวงไทยบรรเลง	96

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ทุกประเทศในโลกล้วนมีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมเฉพาะของประเทศนั้นๆ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน มีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่บ่งบอกได้ว่าเป็นประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของบ้านเรือนไทย อาหารไทย รำไทย ดนตรีไทย และอีกหลายสิ่งหลายอย่าง สิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็ได้ถ่ายทอดมาจนถึงคนในปัจจุบันนี้ด้วยดนตรีไทยเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดว่าได้มีการสืบทอดต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และยังแสดงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของดนตรีไทยซึ่งถือว่าเป็นมรดกอันเกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยที่ถ่ายทอดมาสู่รุ่นลูกรุ่นหลาน ดนตรีเป็นงานศิลป์อีกแขนงหนึ่งที่มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอันกว้างใหญ่เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความคิด สร้างสรรค์เรียนรู้เลียนแบบจากธรรมชาติเป็นการตอบสนองความต้องการโดยตรง โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติประดิษฐ์เป็นเครื่องดนตรีในการบรรเลงขับกล่อมตามกิริยาท่าทางของมนุษย์ที่พึงกระทำได้ ได้แก่ ดีด-สี-ตี-เป่า

ชนชั้นใดไม่มีดนตรีกาล

ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก

(สุรพล สุวรรณ. 2549: 18)

จากพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 นี้แสดงให้เห็นว่า พระองค์ซึ่งประติงว่ามนุษย์ไม่ควรขาดเสียงเพลงหรือดนตรี งานศิลปะแขนงนี้เป็นเครื่องประเทืองอารมณ์ หากขาดหรือไม่ได้สัมผัสก็เท่ากับคนเหล่านั้น “ขาดสุนทรียศาสตร์” (สุรพล สุวรรณ. 2549: 18) ในด้านการอนุรักษ์และการสืบทอดการสืบทอดวัฒนธรรมนั้นดำรงความเป็นชาติ มนุษย์มีหน้าที่อนุรักษ์สืบทอด ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลและอิทธิพลต่อวัฒนธรรมซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงได้ แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงนั้นก็มิระบบแบบแผน มนุษย์ควรได้เรียนรู้ทฤษฎีทางวัฒนธรรมที่มีต่อสังคมและต่อตนเอง (กาญจนา อินทรสุนานนท์. 2542: 104) ในวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่โบราณกาลมาเป็นชีวิตที่เต็มไปด้วยดนตรี เพราะคนไทยเป็นชนชาติที่รักความสนุกสนานและความรื่นเริงเป็นสาระสำคัญของชีวิต หากชีวิตมีความสุข สนุกสนานและความรื่นเริงชีวิตนั้นก็เป็ชีวิตที่ดีและสมบูรณ์ ในทัศนะของคนไทยในอดีตนั้น มีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ต้องมีการทำบุญ โดยเริ่มตั้งแต่การเกิดก็มีการทำบุญ มีการทำขวัญเดือน และโกนผมไฟทารกที่เกิดขึ้นใหม่ เมื่อเด็กโตขึ้นต้องมีการโกนจุก หากบุคคลนั้นเป็นชายต้องอุปสมบทในพระพุทธศาสนา มีพิธีทำขวัญข้าวนาถ พิธีบวช จากนั้นก็ถึงพิธีมงคลสมรส การทำบุญอายุครบรอบ และเมื่อตายลงก็มีพิธีต่างๆ ในงานศพ ซึ่งในงานต่างๆ ที่กล่าวมานั้นต้องมีดนตรีประกอบเกือบทั้งสิ้น เริ่มต้นด้วยเป่าพาทย์บรรเลงเพลงโหมโรง บรรเลงรับพระที่มาเจริญพระ

พุทธมนต์ บรรเลงระหว่างพระฉันท์ และบรรเลงส่งพระเวลากลับด้วยเพลงกราวรำ แสดงความปิติยินดีที่ได้ทำบุญเสร็จ นอกจากนี้แล้วยังใช้ประกอบการแสดงต่างๆอีกด้วย (กนก คล้ายมุข. 2541: 22) สำหรับเรื่องปี่พาทย์มีประวัติความเป็นมาและพัฒนาการในสังคมไทยมายาวนานในเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ปรากฏข้อมูลถึงวงปี่พาทย์ หรือเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงปี่พาทย์มีอยู่มากมายทั้งในรูปของจารึก วรรณกรรม และกฎหมาย ในศิลาจารึกวัดพระยืน ซึ่งมีอายุยาวนานก่อนพุทธศตวรรษที่ 20 ระบุถึงเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงปี่พาทย์ (ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์. 2536: 7-8)

วงปี่พาทย์ของไทยคงมีมาแต่โบราณกาล อย่างน้อยก็ตั้งแต่สมัยสุโขทัย จากหลักศิลาจารึกกล่าวถึงการรื่นเริงสนุกสนานหลังจากงานทอดกฐิน ตามหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 สมัยพ่อขุนรามคำแหง ได้กล่าวว่า “เมื่อจักเข้ามาเวียงเรียงกันแต่อร์ญกัณพูน ทำหัวลาน ดับงคักลอย ด้วยเสียงพาทย์ เสียงพิณ และเสียงเลื่อนเสียงขับ” จะแปลความหมายว่า “เสียงประโคมดังครึกครื้นรื่นเริงสนุกสนาน ด้วยเสียงพาทย์ เสียงพิณ และเสียงเลื่อนเสียงขับ” จากคำจารึกหลักนี้พอจะแยกเสียงบรรเลงได้ออกเป็น 4 ชนิด คือ เสียงพาทย์ 1 เสียงพิณ 1 เสียงเลื่อน 1 เสียงขับ 1 สำหรับเสียงพาทย์และเสียงพิณนั้นได้ยินกันบ่อย กล่าวคือโยสมัยสุโขทัยมักกล่าวคำควบกันเสมอ เช่น “เสียงพาทย์ลพิณ ช้องกลองแตรสังข์กังสดาล” และ “เสียงพาทย์พิณ แตรสังข์ทั้งหลาย” คำว่าพาทย์ในที่นี้มีมูลศัพท์มาจากคำว่า วท (ชาติ) แปลว่า “พูด , กล่าว” ถ้าประกอบกับดนตรีก็แปลว่า บรรเลง บันลือ ประโคม เช่น วิชาวาทะกะ-ผู้ทำพิณให้พูด คือผู้บรรเลงพิณ เกริวาทะกะ-ผู้ทำกลองให้พูด คือคนตีกลอง เป็นต้น สำหรับคำว่าพิณนั้นหมายถึงเครื่องดีด เครื่องสี ดังนั้นคำที่กล่าวไว้ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงหลักที่ 1 ว่า “ด้วยเสียงพาทย์ เสียงพิณ เสียงเลื่อนเสียงขับ” นั้น เสียงพาทย์ เสียงพิณ หมายถึงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าและเครื่องดีดสี ส่วนเสียงเลื่อนเสียงขับหมายถึง เสียงขับร้อง

ในสมัยสุโขทัยนั้น จากคำที่กล่าวไว้ในหลักฐานชั้นสำคัญนั้นคือ ไตรภูมิพระร่วง ได้กล่าว “มีก้องดุจเสียงพิณพาทย์ ช้องกลองแตรสังข์อันเทพยดาเป่าแลตีในเมืองฟ้า” หรือ “ตีกลองและฉิ่ง ฉิ่งฉาบเสียงพิณพาทย์นาราระบำเล่น” ดังนี้ ครั้นตกมาในสมัยอยุธยา ก็เรียก วงเครื่องบรรเลงแบบนี้ซึ่งจะมีพิณร่วมบรรเลงหรือไม่ก็ตาม “พิณพาทย์” ไปเลยเมื่อเรียกกันเคยชินเสียแล้ว ถึงจะไม่มีพิณก็คงเรียกกันไป เช่น กล่าวถึงกฎมนเฑียรบาลว่า “ให้มีระบำรำเต้น พิณพาทย์ ช้องกลองดุริยดนตรีประโคม” และกล่าวไว้ในหนังสือวรรณคดีเรื่องสำคัญสมัยกรุงศรีอยุธยา คือ “ลิลิตยวนพ่าย” ว่า

สยงสโพนพิณพาทย์ก้อง	กาหล
สยงสู่ศรีสารจยน	จั่นแจ้ว
สยงคนคนคฤม	คฤโฆษ
สยงพวกกลกล้าแก้ว	โห่หรรษฯ

(กรมศิลปากร. 2553: 115-230)

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงอธิบายถวายสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพกล่าวไว้ชัดเจนว่า “เครื่องดุริยางค์ที่เล่นกับละครเรียกกันเป็นสามัญว่าพิณพาทย์บ้าง ปี่พาทย์บ้าง อันที่จริงคำว่า พิณพาทย์กับปี่พาทย์ หมายความว่าต่างกัน” พิณพาทย์หมายความว่า เครื่องดนตรีอันเป็นเครื่องสายสำหรับดีดสี เพราะเดิมใช้พิณเป็นหลัก ปี่พาทย์หมายความว่า เครื่องดุริยางค์อันเป็นเครื่องตีเป่า (ใช้ปี่เป็นหลัก) เพราะฉะนั้นเครื่องทำในการละครเรียกว่า “ปี่พาทย์” ซึ่งข้อความที่กล่าวมานี้เป็นแบบแผนที่ใช้มาในรัชกาลที่ 4 ดังในหมายรับสั่ง ที่ใช้คำว่าปี่พาทย์ทุกครั้ง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ยังใช้คำว่าพิณพาทย์ในทางราชการ เช่นในสมัยรัชกาลที่ 6 เรียกกรมขึ้นในกรมมหรสพว่า “กรมพิณพาทย์หลวง” ต่อมาสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเปลี่ยนเป็น “ปี่พาทย์” ปรากฏในลายพระหัตถ์ทรงชี้แจงคำกราบทูลถามของพระยาอนุমানราชชนดิ่งนี้ “ส่วนคำว่าปี่พาทย์ ว่าเดิมใช้เป็นพิณพาทย์แล้วได้ฝ่าพระบาททรงแก้เป็น ปี่พาทย์ เพราะไม่ได้เล่นพิณอย่างอินเดีย แต่เราใช้ปี่” ทรงอธิบายว่า “คำว่าปี่พาทย์ก็เป็นคำที่เขาพูดกันอยู่ดาษดื่นเหมือนกัน เช่น มโหรีปี่พาทย์ เป็นต้น ” (กรมศิลปากร. 2553: 115-230) ดังที่ สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพที่ได้ประทานความเห็นเรื่องปี่พาทย์ วงปี่พาทย์ดั้งเดิมน่าจะเป็นวงปี่พาทย์เครื่องห้าซึ่งมี 2 ชนิดคือ วงปี่พาทย์เครื่องห้าชนิดเบา ประกอบด้วย ปี่ 1 เล่า ทับ 2 โบริ กลอง 1 ลูก และฆ้องคู่ 1 คู่ วงปี่พาทย์ชนิดหนัก ประกอบด้วย ปี่ 1 เล่า ระนาด 1 รวง ฆ้องวง 1 วง กลอง 1 ลูก โทน(หรือตะโพน) 1 โบริ ในกรณีที่ไมใช้โตนก็ใช้ฉิ่งแทน ส่วนปี่พาทย์เครื่องห้าชนิดหนักทรงประทานความเห็นไว้ว่า “ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีปี่ 1 ฆ้องวง 1 ระนาด 1 ฉิ่งกับโตน 1 กลอง 1 รวมเป็น 5 ด้วยกัน แต่ปี่ใช้ขนาดย่อมที่เรียกว่า ปี่นอก กลองใช้ขนาดย่อม อย่างที่ใช้เล่นหนัง(ใหญ่) และหลังจากนั้นก็ได้มีการแก้ไขเรื่อยมา” (ธนิต อยู่โพธิ์. 2530: 130-131) จนเป็นวงปี่พาทย์อย่างในปัจจุบันนี้

หลังจากนั้นในสมัยสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช วงปี่พาทย์ได้มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมากทั้งในพระราชวังเองหรือแม้กระทั่งชาวบ้าน วงปี่พาทย์ได้เข้ามามีบทบาทนอกเหนือจากการประกอบพิธีกรรม แต่ยังเป็นแหล่งที่ใช้ในความบันเทิงอีกด้วย และนอกจากนั้นแล้วยังมีครูเพลงที่สำคัญหลายท่าน อาทิ ครูมีแขก (พระประดิษฐไพเราะ) หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และอีกหลายๆ ท่าน ครูมีแขกเป็นครูของหลวงประดิษฐไพเราะ และที่ครูมีแขกได้ชื่อพระประดิษฐไพเราะนั้นก็เพราะเพลงเชิดจีน ส่วนหลวงประดิษฐไพเราะนั้นเดิมชื่อ “ศร” เริ่มเรียนดนตรีไทยมาตั้งแต่อายุได้ 5 ขวบ ไม่นานนักก็แสดงฝีมือเป็นที่ปรากฏไปทั่ว จนมีชื่อเสียงโด่งดังว่าเป็นมือระนาดที่หาตัวจับได้ยาก ต่อมาได้ตีระนาดถวายสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช และได้รับคำชม นอกจากฝีมือทางระนาดแล้ว เครื่องดนตรีชนิดอื่นๆท่านก็สามารถเล่นได้เป็นอย่างดี ผลงานของท่านมีมากมายหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการคิดโน้ตตัวเลขสำหรับเครื่องดนตรีไทย การประดิษฐ์เพลงที่มีท่อนนำ (Introduction) เช่นเพลงแสนคำนึง นอกจากนี้แล้วยังเป็นผู้ที่ประดิษฐ์ทางหวาน (ทางกรอ) ทางเปลี่ยน ริเริ่มการตีระนาดสองราง แต่งเพลงสี่ชั้น เป็นผู้ที่นำเอาอังกะลุงเข้ามาเมืองไทย และได้แก้ไขปรับปรุงจนเป็นแบบไทย และผลงานด้านอื่นๆอีกมากมาย หลวงประดิษฐไพเราะมีอายุได้เพียง 73 ปี ก็ถึงแก่กรรม ซึ่งนับได้ว่าดวงประทีปทางดนตรีไทยดวง

ใหญ่ที่สุดได้ดับลง และนับเป็นกาลสิ้นสุดสมัยนั้น “ยุคดนตรีไทยเฟื่องฟูที่สุด” ด้วย (ปัญญา รุ่งเรือง. 2546: 185-186)

จากอดีตจนถึงสมัยปัจจุบันนี้ ด้วยวิวัฒนาการทางด้านต่างๆ ทำให้ความคิด ความนิยม ความศรัทธาทางด้านดนตรีไทยได้จากหายไปบ้าง ไม่แพร่หลายมากดังเช่นในอดีต แต่ก็นับว่ายังมี โชคดีที่ยังมีคนรุ่นลูกหลานที่ยังเห็นความสำคัญของดนตรีไทยและยังคงเล่นดนตรีไทย รวมทั้งได้ สืบทอดวิชาความรู้ทางด้านนี้ ไว้ให้ชนรุ่นลูกหลานรุ่นต่อๆ ไป ได้มีโอกาสเชยชมและสืบทอดกัน ต่อไป ทำให้ดนตรีไทยยังคงดำรงอยู่จนถึงทุกวันนี้ นักดนตรีหลายท่านยังคงสืบทอดทางเพลงของ ตระกูล ของครูเพลงและสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ เช่น ทางครุมนตรี ตราโมท ทางหลวง ประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ทางประประดิษฐไพเราะ (ครูมีแขก) หรือจะเรียกว่าทางฝั่ง พระนครหรือทางฝั่งธน เป็นต้น ทางต่างๆ เหล่านี้ยังคงได้รับการสืบทอดจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งนัก ดนตรีไทยส่วนมากจะเรียนทางไหนก็ทางนั้น เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการสืบทอดนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ มากๆ อย่างน้อยก็เป็นมรดกตกทอดที่ชาติไทยเท่านั้นที่จะมี “ดนตรีไทย”

วัฒนธรรมดนตรีที่ยังคงมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ สถานที่หนึ่งในอัมพวาได้มีมาเนิ่น นานก่อนที่การท่องเที่ยวด้วยการพัฒนาตลาดย้อนยุควัฒนธรรมจะเข้ามา ชื่อเสียงและความโดดเด่นของอัมพวาในฐานะบ้านเกิดเมืองนอนของศิลปินนักดนตรีรุ่นแล้วรุ่นเล่า จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่น หนึ่งกระทั่งทุกวันนี้ เด็กหนุ่มเด็กสาวลูกหลานอัมพวา ก็ยังมีดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของความภาคภูมิใจ ในตำนาน

ชุมชนดนตรีและเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดนตรีไทยในอัมพวาในความทรงจำ ของผู้คน สามารถย้อนหลังไปถึงสองศตวรรษก่อนที่ครั้งหนึ่ง ดินแดนบางช้างเคยเป็นสถานที่ที่ ครอบครัพลวงยกกระบัตร์เมืองราชบุรี (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช) กับบุตรี เสรฐฐีบางช้าง คุณนาค (สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี) เคยพำนักอาศัยจนเกิดเมืองค้อศรีศิลป์ขึ้นมา เป็นเอกอูปถัมภกของศิลปวัฒนธรรมของกรุงสยาม นั่นคือพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งทรงพระราชสมภพและทรงเจริญวัยจากดินแดนแห่งนี้ นับเป็นเกียรติเป็นศรีแก่ตำนานดนตรีไทย อัมพวาเป็นอย่างยิ่ง จวบจนมาถึงรุ่นของครูเก่าที่มีสายสัมพันธ์กับการปีพาทย์เมืองบางกอกอย่าง แน่นแฟ้น ครูสิน ศิษย์ครูพระประดิษฐไพเราะ (ครูมีแขก) ครูกล้า-ครูกล้า ฦ บางช้าง ครูปาน นิล วงศ์ ครูสมบุญ สมสุพรรณ ฯลฯ โดยเฉพาะการเกิดอัจฉริยะทางดนตรีไทยนาม นายศร หรือที่รู้จักกันในประวัติศาสตร์ดนตรีว่า หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ดุริยภักดิ์ ๕ แผ่นดิน ซึ่งแม่เมื่อเข้า มาสร้างชื่อเสียงในเมืองบางกอก ก็ยังมีศิษย์จากอัมพวาติดตามเข้ามาร่วมสร้างผลงานให้ชื่อเสียงใน วงการดนตรีไทยยุคต่อมาอีกหลายท่าน อาทิ ครูสุข นักดนตรี, ครูเผือด, นักระนาด, ศาสตราจารย์ ดร. อุทิศ นาคสวัสดิ์, ครูประถม นักร้อง, ครูสุรินทร์ อุดมสวัสดิ์, ครูประยูร น่วมศิริ, ฯลฯ ในกลุ่มนี้ บุคคลที่ถือว่ามีคุณูปการในฐานะศิษย์เอกคนหนึ่งในดินแดนอัมพวาที่เรียนรู้วิชาดนตรีปีพาทย์จาก ท่านครูจนแตกฉานทั้งทฤษฎีปฏิบัติและสร้างผลงานจนได้รับการยกย่องเป็น ศิลปินแห่งชาติ สาขา ศิลปะการแสดงดนตรีไทยประจำปี พ.ศ.2552 คือ ครูอุทัย แก้วละเอียด ผู้ที่นำเกียรติยศชื่อเสียงด้าน

ศิลปะการดนตรีมาสู่บ้านเกิด และที่น่ายินดีก็คือท่านยังมีชีวิตอยู่ให้พวกเราได้ชื่นชมและแสดงมุทิตาจิตต่อท่านในครั้งนี้

ภาพยนตร์ที่ถือว่าเป็นปรากฏการณ์สำคัญของวงการดนตรีไทยเรื่อง “โหมโรง” เปิดฉากที่อัมพวา ย้อนภาพให้เราได้เห็นบรรยากาศที่ร่มรื่นของสวนมะพร้าวและเส้นทางที่คดเคี้ยวของนายศร ก่อนที่จะเข้าเมืองบางกอกมาประสบความสำเร็จในฐานะ “จางวางศร” แห่งวังบูรพาภิรมย์ และ “หลวงประดิษฐไพเราะ” (ศร ศิลปบรรเลง) แห่งวงการดนตรีไทยที่เป็นเสาหลักมายาวนาน คงเป็นเรื่องเล่าที่ยืนยันได้ถึงวิถีความเจริญรุ่งเรืองของดนตรีไทยในอดีต ก่อนที่จะแปรเปลี่ยนมาเป็น “วัฒนธรรมทางเลือก” หนึ่งในยุคสมัยของสังคมทุกวันนี้ ครูอุทัย แก้วละเอียดยึดเป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในชุมชนอัมพวา ดินแดนของเสียงเพลง ซึ่งเติบโตในครอบครัวปีพาทย์ เริ่มหัดดนตรีไทยกับครูปาน นิลวงศ์ คุณปญา แก้วละเอียดยึด ครูพริ้ม นักเป่า จนมีความสามารถ ต่อมาได้เดินทางเข้ามาในกรุงเทพฯ เพื่อฝากตัวเป็นลูกศิษย์ระนาดเอกของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ณ สำนักปีพาทย์ บ้านบาตร โดนมามีศิษย์รุ่นราวคราวเดียวกันกับคนอื่นๆ ที่เดินทางมาจากทุกสารทิศ เช่นครูสุบิน จันท์แก้ว, ครูเสนาะ หลวงสุนทร, ครูฉลาก โพธิ์สามต้น, ครูปาน วานม่วง, ครูถุงเงิน - ต๋อน ทองโต, ครูชง่อน หงส์ทอง, ครูประมวล อรรถชีพ, ครูสวิต วงศ์บุญลือ, ครูสุรินทร์ อุดมสวัสดิ์, ครูน้ำว่าร่วมโพธิ์ทอง, ครูหยด ผลเกิด, ครูประคอง วิสุทธิวงศ์, ครูวิเชียร สารเดช, ครูสิริ นักดนตรี เป็นต้นในกลุ่มศิษย์ระนาด ครูอุทัยถือเป็นศิษย์ที่คุณครูรักมากที่สุดคนหนึ่ง ได้รับการถ่ายทอดชั้นเชิงการบรรเลงเดี่ยวระนาด การปรับวง เพลงหน้าพาทย์ การขับร้อง และการประชันวงอย่างลึกซึ้ง มีความรู้แตกฉานทั้งทางระนาดเอกและระนาดทุ้ม มีฉายาว่า “พ่อเผ็ดน้อย” ตามชื่อของครูเผ็ด นักระนาดศิษย์ผู้พี่ ด้วยน้ำเสียงลีลา พรสวรรค์ในการตีระนาดเป็นที่ประทับใจของท่านครู และความมีอุปนิสัยใจคอที่อ่อนน้อมกตัญญูเป็นที่เอ็นดูของคุณครูอย่างยิ่ง หลังจากที่คุณครูถึงแก่กรรมก็ได้รับใช้งานดนตรีที่บ้านบาตรต่อมา แม้จนกระทั่งเกิดมูลนิธิการประดิษฐ์ไพเราะขึ้นมาใน พ.ศ.2524 ก็ยังทำหน้าที่เป็นทั้งครูฝึกสอน เป็นกรรมการตัดสินกิจกรรมการประกวดดนตรีของมูลนิธิฯ และรับประสิทธิ์การอ่านโองการไหว้ครูโดยตรงจากคุณหญิงชั้น ศิลปบรรเลง จากความเหมาะสมที่คุณหญิงชั้นเล็งเห็นไม่ว่าจะในทางวิยวุฒิหรือคุณวุฒิ โดยทำหน้าที่เป็นผู้อ่านโองการไหว้ครูประจำของมูลนิธิฯ สืบต่อจากครูสุบิน จันท์แก้ว นับเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมรุ่นที่ 5 นับตั้งแต่การเกิดมูลนิธิการประดิษฐ์ไพเราะมา ซึ่งผู้อ่านโองการช่วงก่อนหน้าท่าน ได้แก่ ครูมนตรี ตราโมท (2524), คุณหญิงชั้น ศิลปบรรเลง, ครูประสิทธิ์ ถาวร, และครูสุบิน จันท์แก้ว เป็นต้น เมื่อตกทอดหน้าที่มาถึงครูอุทัย แก้วละเอียดยึด ในปี 2544 จนมาถึงปัจจุบัน ท่านก็กระทำได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าขาดตกบกพร่อง ครูอุทัยได้ร่วมงานกับทายาทของคุณครูหลายท่าน โดยเฉพาะเมื่ออาจารย์ประสิทธิ์ ศิลปบรรเลงและครูลัดดา สารตายน ก่อตั้งคณะนาฏศิลป์ผกาวัลย์ ก็ได้ทำหน้าที่บรรเลงระนาดเอกให้โดยตลอดทั้งการแสดงในประเทศไทยและการออกเดินทางเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น คณะผกาวัลย์ ถือเป็นคณะนาฏศิลป์เอกชนที่สร้างสรรค์งานแสดงใหม่มากมาย นอกจากนี้ยังได้บรรเลงระนาดให้กับศิษย์เอกของท่านครู คือ ศ.ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ ในรายการ “ดร.อุทิศและดนตรีไทย” ออกเผยแพร่ความรู้แก่สาธารณชนมาเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี และฝากฝีมือการบรรเลงปี

พาทย์ไว้กับงานบันทึกเสียงเพลงไทยในระบบสเตอริโอของ ศ.ดร.อุทิศอีกเป็นจำนวนมาก เป็นเทปคาสเซ็ทนับร้อยม้วน ทั้งเพลงโบราณ เพลงชุดความรู้สายวิชาหลวงประดิษฐไพเราะ และเพลงที่ ศ.ดร.อุทิศ ได้ประพันธ์ขึ้นใหม่ ครูอุทัยได้รับการแนะนำจากคุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง บุตรีของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ให้ทำหน้าที่ครูผู้ถ่ายทอดวิชาการเป็นครูผู้สอนดนตรีไทยให้โรงเรียนมัธยมศึกษาหลายแห่ง อาทิ วัดเทพสิรินทร์ วัดมกุฏกษัตริยาราม จนกระทั่งเป็นแกนนำให้เกิดการประกวดดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนและงานมหกรรม “ดนตรีไทยมัธยมศึกษา” สืบทอดต่อมา ในกลุ่มศิษย์หลวงประดิษฐไพเราะฯ ทำหน้าที่สอนตามโรงเรียนมัธยมศึกษาในอดีต ยังมีอีกหลายท่าน เช่น ครูสวัสดิ์ นิลสกุล (วัดสังเวช, กรุงเทพฯคริสเตียน), ครูสงัด ยมะคุปต์ (สตรีมหาพฤฒาราม), ครูประชิต ขำสิริ (วัดราชาธิวาส) เป็นต้นแต่ความมุ่งมั่นในการสอนนั้นคงต้องยกย่องว่าครูอุทัยสามารถเป็นผู้หนึ่งที่ทำให้นักดนตรีรุ่นใหม่ในสายโรงเรียนมัศึกษาก้าวเข้ามาสู่ความเป็นนักดนตรีอาชีพได้อย่างเข้มแข็ง

ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไปจากมัธยมศึกษา ท่านเป็นอาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยให้สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ที่เด่นมากที่สุดคือวิทยาลัยครูจันทระเกษม เป็นผู้เริ่มต้นวางหลักสูตรการเรียนดนตรีไทยตั้งแต่ พ.ศ.2515 จนพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เข้มแข็งในกาลต่อมาจากนี้ยังรับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษให้กับอีกหลายสถาบัน อาทิ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชมรมดนตรีไทย อักษรศาสตร์ จุฬาฯ ชมรมดนตรีไทย แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ฯลฯ มีศิษย์ดนตรีที่โดดเด่นในวงการดนตรีไทยในปัจจุบันหลายคน อาทิ ประชา สามเสน (ระนาดเอก) อัมภาวูธ สาคริก (ระนาดเอก) รศ.ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (ฆ้องวงใหญ่) วัชระ เปรมปรีดี (ระนาดทุ้ม) ฯลฯ ลูกศิษย์ครูอุทัยได้เป็นกำลังสำคัญสืบต่อมาในการพัฒนางานวงการดนตรีไทยทุกวันนี้ ลูกศิษย์อีกส่วนหนึ่งคือบรรดานักดนตรีท้องถิ่นอัมพวา บ้านเกิดของท่าน ที่ครูอุทัยได้ร่วมกับน้องๆ ก่อตั้งวงปีพาทย์ “ไทยบรรเลง” ขึ้น ปรับปรุงฝีมือความรู้ของนักดนตรีอัมพวารุ่นใหม่ให้มีความก้าวหน้าทัดเทียมวงดนตรีมาตรฐานทั่วไป มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทยว่าเป็นวงดนตรีที่เข้มแข็งที่สุดวงหนึ่ง ปัจจุบันน้องชายของท่าน ครูสมาน แก้วละเอียดยังเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมวงสานต่อภารกิจในการพัฒนาดนตรีไทยของอัมพวาสืบต่อไป (มาลินี สาคริก. 2552: 23-31)

เมื่อกล่าวถึงวงดนตรีไทยในอัมพวาอีกวงหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกันมาก มีชื่อเสียงและทางเพลงที่ไม่แพ้วงดนตรีไทยวงอื่นๆ ชื่อที่เป็นที่รู้จักกันคือ “วงไทยบรรเลง” ประวัติความเป็นมาของวงไทยบรรเลงนั้นเกิดจากการที่ ครูอุทัย แก้วละเอียดย ซึ่งได้ขอให้ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ตั้งชื่อวงดนตรีให้ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เห็นว่าวงดนตรีที่ใช้ชื่อว่า “ศรทอง” ตามนามของท่านมีมากแล้ว จึงตั้งชื่อให้ใหม่ว่า “ไทยบรรเลง” วงดนตรีวงนี้ยังอยู่ที่อัมพวาในปัจจุบัน ครูอุทัย แก้วละเอียดย เกิดที่อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในบ้านนักดนตรีปีพาทย์ มีความสามารถบรรเลงระนาดเอกได้เป็นอย่างดีและเป็นศิษย์ของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นับว่าวงไทยบรรเลงเป็นวงปีพาทย์ที่มีวัฒนธรรมดั้งเดิม การสืบทอดวงไทยบรรเลงจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะเป็นเรื่องราวที่มีประโยชน์ต่อคนรุ่นหลัง และนักดนตรีไทยอีกหลายๆ ท่าน วงไทยบรรเลงเป็นวงปีพาทย์

ได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย เช่น รัชโล่พระราชทานรางวัลที่ 1 พร้อมระนาดทองคำ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในวันฉลองคล้ายวันพระราชสมภพพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ณ อุทยาน รัชกาลที่ 2 เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2539 ในปี พ.ศ.2530 ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดดนตรีไทยงานเฉลิมพระชนมพรรษาเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม ที่ศาลาจังหวัดสมุทรสงคราม

การสืบทอดวงดนตรีไทยสายครุฑุทัย แก้วละเอียด ในวงไทยบรรเลงนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักดนตรีหลายๆ ท่าน สำหรับการสืบทอดของวงไทยบรรเลงนั้น วงไทยบรรเลงได้นำทางเพลงของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มาบรรเลง ด้วยในปัจจุบันนี้นักดนตรีไทยเริ่มน้อยลง โดยเยาวชนรุ่นใหม่หันไปให้ความสำคัญกับคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ดนตรีสากล หรือวิวัฒนาการด้านอื่นๆ มากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการสืบทอดที่อาจมีน้อยลง ไม่เพียงพอเหมือนในอดีต ผู้วิจัยเห็นว่าการเข้าไปศึกษา ค้นคว้าวิจัย เรื่องการสืบทอดวงปี่พาทย์วงไทยบรรเลงนั้น จะนำความเข้าใจ และเป็นสื่ออันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักดนตรีและนักเรียนนักศึกษาต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ตลอดจนการลงพื้นที่และนำข้อมูลมาวิเคราะห์วิจัยเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไปโดยมีความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพของปี่พาทย์วงไทยบรรเลง
2. เพื่อศึกษาบทบาทของปี่พาทย์วงไทยบรรเลง
3. เพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดปี่พาทย์วงไทยบรรเลงสายครุฑุทัย แก้วละเอียด

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพของปี่พาทย์วงไทยบรรเลง
2. เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของปี่พาทย์วงไทยบรรเลง
3. เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการสืบทอดปี่พาทย์วงไทยบรรเลง สายครุฑุทัย แก้วละเอียด

ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า

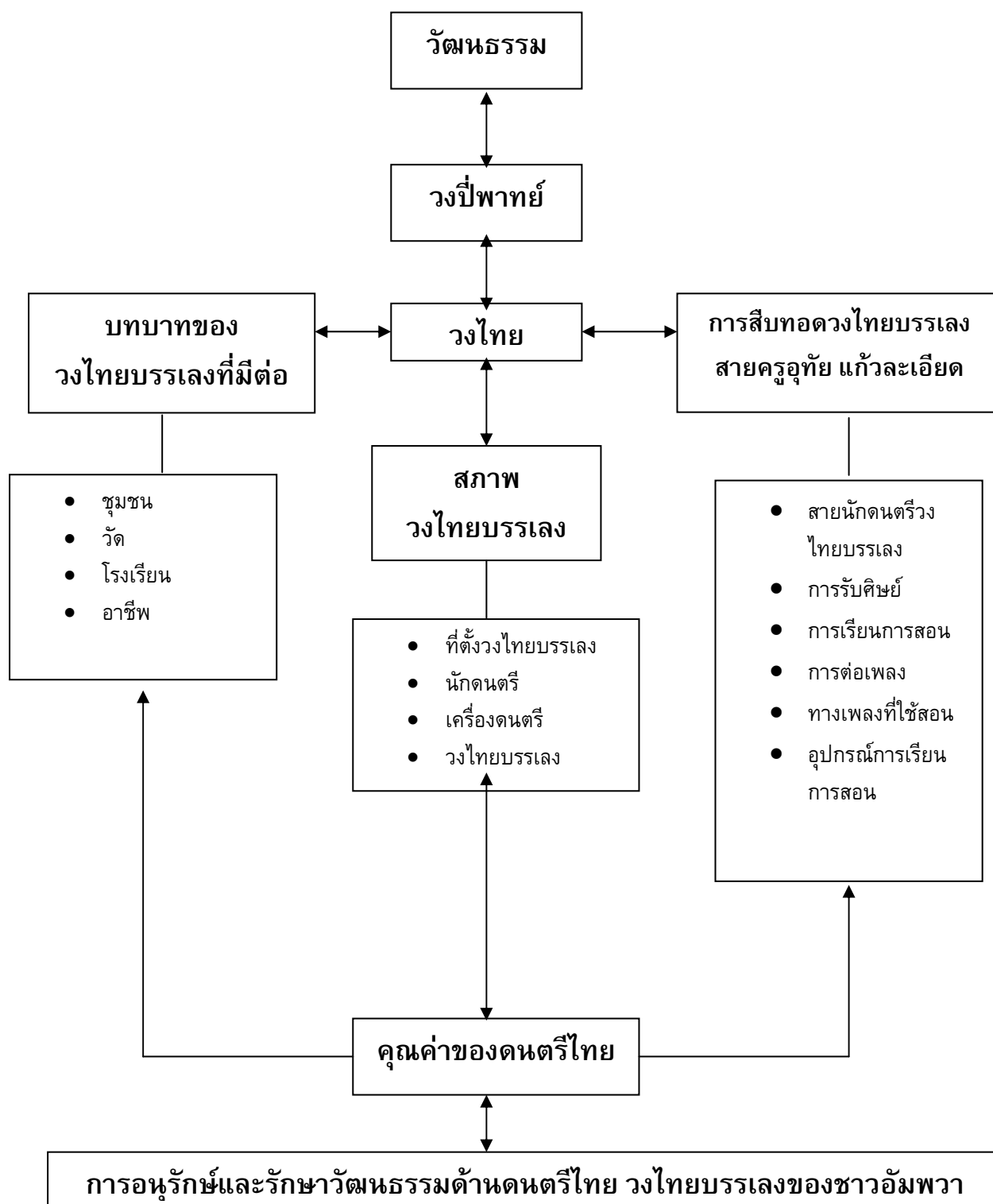
การศึกษาค้นคว้านี้จะทำการศึกษาเฉพาะปี่พาทย์วงไทยบรรเลงสายครุฑุทัย แก้วละเอียด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพ หมายถึง ลักษณะที่ตั้งของวงไทยบรรเลง นักดนตรีในวงไทยบรรเลง เครื่องดนตรีในวงไทยบรรเลง และรูปแบบของวงไทยบรรเลง
2. บทบาท หมายถึง การทำหน้าที่ของดนตรีตามที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ของสังคม

3. มุขปาฐะ หมายถึง วิธีการเรียนการสอนของครูกับศิษย์ที่มีลักษณะแบบตัวต่อตัว ปากต่อปาก ยึดแบบอย่างครูเป็นหลักสืบทอดกันมา
4. พิธีกรรม หมายถึง กิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเป็นเรื่องของความเชื่อที่มีจุดประสงค์ เพื่อให้จิตใจอบอุ่นเป็นกิจกรรมที่อยู่คู่กับคนและสังคม สังคมเจริญขึ้นเท่าใดพิธีกรรมก็เจริญขึ้นเท่านั้น
5. ทาง หมายถึง วิธีการดำเนินทำนองของเพลงที่ประดิษฐ์ขึ้นโดยเฉพาะ
6. สายนักดนตรี หมายถึง การที่นักดนตรียอมรับหลักการ วิธีการและทางเพลงของครูท่านใดท่านหนึ่งมาเป็นแนวปฏิบัติในการบรรเลง โดยที่ยอมฝากตัวเป็นศิษย์ของครูท่านนั้น ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม
7. การสืบทอด หมายถึง การถ่ายทอดดนตรีไทย (ปี่พาทย์) ระหว่างครูผู้สอนดนตรีไทย กับศิษย์ผู้เรียนดนตรีไทย
8. การต่อเพลง หมายถึง การสอนเพลงไทยของครูให้ศิษย์
9. นักดนตรีอาชีพ หมายถึง นักดนตรีที่ใช้งานการแสดงดนตรีไทยประกอบเป็นอาชีพหลักในการดำรงชีวิต
10. กำหนด หมายถึง สิ่งของที่จัดไว้ให้วงดนตรีไทยทำการบูชาครูก่อนที่จะแสดงประกอบด้วย ดอกไม้ ธูป เทียน เหล้า บุหรี่ เงินค่ากำหนด 12 บาท
11. วงปี่พาทย์ หมายถึง วงดนตรีที่ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเครื่องดีเป็นหลัก โดยมีปี่ (เครื่องเป่า) เป็นประธาน มี 3 ขนาด คือ วงปี่พาทย์เครื่องห้า วงปี่พาทย์เครื่องคู่ และวงปี่พาทย์เครื่องใหญ่
12. วงปี่พาทย์มอญ หมายถึง วงดนตรีที่ได้รับอิทธิพลของชาวมอญ นำเอาเครื่องดนตรีของมอญมาผสมกับเครื่องดนตรีไทยในวงปี่พาทย์ของไทย
13. โฉ่ง หมายถึง เป็นภาษาพูดกันในกลุ่มนักดนตรี หมายถึง ลักษณะนามของฆ้องมอญ 1 ฆ้องมอญเรียกว่า 1 โฉ่ง
14. เวลา หมายถึง การนับเวลาที่ใช้บรรเลง ตั้งแต่ช่วงเริ่มงานจนเสร็จพิธีใน 1 วัน เรียก 1 เวลา

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการสืบทอดปีพาทย์วงไทยบรรเลง ใช้ข้อมูลต่างๆ ที่นำมาประกอบการวิจัย จากเอกสารสิ่งพิมพ์ เอกสารงานวิจัย หนังสือทางวิชาการ เอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การวิเคราะห์ดังนี้

1. เอกสารตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
 - 1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวงไทยบรรเลง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมสำหรับการศึกษาครั้งนี้ มีนักวิชาการหลาย ท่านได้ให้ความหมาย ความสำคัญ และลักษณะของวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตสถาน (2538: 757) ให้ความหมายของ “วัฒนธรรม” ไว้ว่าวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่หมู่คณะ และในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537: 9) หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน นอกจากนี้ พระยาอนุมานราชธน (2513: 2) ให้ความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” ในฐานะของนักมานุษยวิทยาว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยการเรียนรู้จากกัน และสืบต่อเนื่องเป็นความเจริญก้าวหน้า หรืออาจจะกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมเป็นคำสมาส คือการรวมคำ 2 คำเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ “วัฒนธรรม” หมายถึงความเจริญงอกงามรุ่งเรือง และ “ธรรม” หมายถึง กฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ เมื่อรวมแล้ว วัฒนธรรมจึงหมายถึง ความเป็นระเบียบ ความมีวินัย ซึ่งสอดคล้องกับ รัชนิกร เศรษฐ (2539: 119-120) กล่าวว่า วัฒนธรรม หมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการ และผลงานสร้างสรรค์ต่างๆ ที่เป็น มรดกตกทอดกันมาในสังคมไทยทุกเรื่องและไม่จำกัดว่าต้องมีกฎหมายกำหนดไว้หรือเป็นกิจกรรมที่ “เจริญ” ตามเกณฑ์ของชนชั้นปกครองของสังคมเท่านั้น แต่รวมถึงชาวบ้านด้วย “วัฒนธรรม” ใน ความหมายนี้เน้นเรื่อง “อดีต” และ “เอกลักษณ์” ของชาติ

อมรา พงศาพิชญ์ (2525: 76) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ โดยที่มนุษย์เป็นผู้สร้างเพื่อความเป็นรูปแบบของสังคมที่มีเสถียรภาพอัน แสดงถึงความเจริญงอกงามให้กับสังคมและกลุ่มบุคคลในสังคมหากขาดวัฒนธรรมแล้วสังคมก็ย่อม ขาดเอกภาพ นั่นหมายถึงสังคมจะรุ่มเย็นเป็นสุขไม่ได้ วัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยที่มีลักษณะผสมผสาน ในเนื้อเดียวกัน ซึ่งทำหน้าที่สร้างสรรค์และกำหนดรูปแบบของสมาชิกในสังคม ได้อย่างมีแบบแผน

เพราะได้ผู้มีภาวะทางจิตใจของสมาชิกในสังคมส่งผลให้สังคมมีเอกภาพ ส่วน ยศ สันตสมบัติ (2537: 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมในแง่ของสังคมวิทยาไว้ว่า สังคมมนุษย์ในแต่ละสังคมนั้นมีความแตกต่างกันในแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา และค่านิยมต่างๆ แต่ภายในความแตกต่างเหล่านี้ สังคมทุกหนแห่งทั่วโลก มีลักษณะพื้นฐานที่เหมือนกันอยู่ประการหนึ่งคือ สังคมเป็นการรวมตัวกันเพื่อความอยู่รอดของสมาชิกที่สังคมจะดำเนินไปได้ด้วยดีนั้นพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนต้องเป็นสิ่งที่คาดคะเนได้ (Predictable) สมาชิกทุกคนจะต้องคาดคะเนได้ว่าคนอื่นมีพฤติกรรมเช่นไร ในสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมมนุษย์ความสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเป็นผลมาจากการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมในด้านของลักษณะวัฒนธรรม พระยาอนูมานราชชน (2515: 73) ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมไว้ 4 ประการ คือ

1. มีการสะสม หมายถึง จะต้องมียุคเดิมอยู่ก่อนแล้ว และสมทบยุคนั้นให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
 2. มีวัฒนธรรมต้องมีการปรับปรุง หมายถึงต้องรู้จักตัดแปลง และปรับปรุงส่วนที่บกพร่องอยู่ให้เหมาะสมและถูกต้อง
 3. จะต้องมีการถ่ายทอด คือทำให้วัฒนธรรมนั้นๆ แพร่หลายในวงกว้าง
 4. มีการอบรมสั่งสอนให้ผู้อื่นหรือชุมชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป
- ซึ่งสอดคล้องกับ สุพัตรา สุภาพ (2518: 68) ได้กล่าวถึงลักษณะวัฒนธรรมไว้ดังนี้
1. เป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน เช่น รูปแบบการแต่งกาย การละเล่น การขับร้อง
 2. มรดกทางสังคม วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้จึงสามารถถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง บุคคลเกิดในสังคมใดก็เรียนรู้วัฒนธรรมจากบุคคลในสังคมนั้นเกิดการถ่ายทอดเป็นมรดกทางสังคม
 3. เป็นวิถีชีวิตหรือแบบการดำรงชีวิต วัฒนธรรมให้ความจำแนกความแตกต่างของสังคมแต่ละสังคมได้บุคคลเกิดในสังคมใดก็เรียนรู้วัฒนธรรมจากบุคคลในสังคมนั้น
 4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่คงที่ มนุษย์มีการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ รับเอารูปแบบของการดำเนินชีวิตของบุคคลที่มีอยู่เดิม และปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
- ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี (2532: 1-22) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมในหนังสือ วัฒนธรรมกับการพัฒนา มีเนื้อหาพอสรุป ได้ว่า วัฒนธรรม คือพลังของปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของชุมชนซึ่งได้มาจากการเลือกสรร การกลั่นกรอง ทดลองใช้และถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติสืบทอดต่อเนื่องกันมาวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้สังคม เข้มแข็ง ซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้
1. มีความหลากหลาย กระจายอำนาจ จึงส่งเสริมการเมืองระบอบประชาธิปไตย
 2. กระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
 3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น

4. มีความบูรณาการ
5. สร้างความประสานสอดคล้อง และความสมดุลที่ยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจ และจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

ในทำนองเดียวกัน กาญจนา อินทรสุวานนท์ (2543: 45-46) ได้กล่าวถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมไว้ในบทความเรื่องอิหร่าน: ภูมิลักษณะประชาชนและวัฒนธรรม ชุมชนที่อยู่ ร่วมกัน แต่แต่ละคนในชุมชนมีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนในชุมชนจะต้องมีอุดมการณ์ร่วมกัน ซึ่งน่าจะเป็นรากแก้วของชุมชนทำให้เกิดทฤษฎีหนึ่งคือ ทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรม ได้แก่

1. อยู่อย่างไทย
2. ใฝ่ใจศึกษา
3. เสาะหาความรู้
4. เข้าสู่ค่านิยม
5. สร้างสมอุดมการณ์
6. ประสานวัฒนธรรม
7. จดจำประเพณี
8. ของดีศาสนา

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าจากทฤษฎีต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นสามารถที่จะนำมาใช้วิเคราะห์ชุมชนเพื่อสืบหาความเข้มแข็งของวัฒนธรรมดนตรีและกระแสวัฒนธรรมด้านอื่น เพื่อที่จะได้ศึกษาให้ทราบถึงการดำรงอยู่ของวงดนตรีแถววังบ้านในจังหวัดสมุทรสงคราม

นิยพรธน วรรัตนศิริ (2540: 11) ได้ให้ความหมายของคำว่าวัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรม” คือ พฤติกรรมที่กลั่นกรองมาจากความคิดที่จะหาวิธีการ มาตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ อันได้แก่ การตอบสนองความจำเป็นที่มนุษย์จะยืนหยัดในการอยู่รอดเป็นคนได้ในสังคม เช่น การหาอาหาร และการกินอาหารเพื่อให้ร่างกายอยู่และเจริญเติบโตตามวัย การจัดกลุ่มอยู่ร่วมกันของมนุษย์ การเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ การสื่อสารความคิดต่อกัน การมีจิตใจที่ดีมั่นคงไม่หวั่นไหวหวาดกลัวภัยอันตราย และการขับถ่ายทางเพศที่จะไม่เกิดโทษต่อตนเองและผู้อื่น เป็นต้น วัฒนธรรมสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 หมวดใหญ่ๆ คือ วัฒนธรรมที่เป็นรูปร่างตัวตนเรียกว่าวัฒนธรรมทางวัตถุ (material culture) และวัฒนธรรมที่ไม่มีรูปร่างตัวตนและเป็นนามธรรม เรียกว่าวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุหรือวัฒนธรรมทางจิตใจ (nonmaterial culture) แต่ถ้าจัดหมวดหมู่ให้ครบว่าจะไรบ้างเป็นวัฒนธรรมจะดูได้จากจัดหมวดวัฒนธรรมสากล (universal culture) ของ Clark Wissler (1921) ที่เรียกว่า “วัฒนธรรมสากล” เพราะทุกๆ ระบบที่จัดไว้จะมีใช้ในทุกๆ สังคมของโลก

วัฒนธรรมนั้นดำรงความเป็นชาติ มนุษย์มีหน้าที่อนุรักษ์สืบทอด ส่งเสริม และเผยแพร่ วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลและอิทธิพลต่อวัฒนธรรมซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงได้ แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงนั้นก็มิระบบแบบแผน มนุษย์ควรได้เรียนรู้ทฤษฎีทางวัฒนธรรม ลักษณะของวัฒนธรรม รวมทั้งอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อสังคมและต่อตนเอง (กาญจนา อินทรสุวานนท์. 2542: 104) การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีนั้น ถ้ามองในภาพรวมแล้วอาจจะกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมนั้นๆ ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไข และเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและถ้าจะรักษาวัฒนธรรมนั้นให้คงอยู่สืบต่อไป ก็ต้องหาวิธีที่จะช่วยให้วัฒนธรรมนั้นยั่งยืน ดังที่พระยาอนุมานราชธน (2514: 73) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของวัฒนธรรมนั้นสามารถแบ่งได้ออกเป็น 4 ข้อดังนี้

1. มีการสะสม หมายถึง จะต้องมีการเดิมอยู่ก่อนแล้ว และสะสมทุนนั้นให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
2. วัฒนธรรมต้องมีการปรับปรุง หมายถึง ต้องรู้จักตัดแปลง และปรับปรุงส่วนที่

บกพร่องให้มีความเหมาะสมถูกต้อง

3. จะต้องมีการถ่ายทอด หมายถึง การทำให้วัฒนธรรมนั้นมีความแพร่หลายในวงกว้าง
4. มีการอบรมสั่งสอนและให้ผู้อื่นรู้และชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อกันไป

ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ สุพิศรา สุภาพ (2523: 139-141) ได้กล่าวไว้ว่า “ปกติแล้วคำว่าวัฒนธรรมมักจะใช้พูดกันเป็นประจำ เพราะคนที่มีวัฒนธรรมกับคนที่ไม่มียุคต่างกัน โดยบุคคลจะต้องประพฤติตนให้เหมาะสมตามสภาพของสังคมและวัฒนธรรม วัฒนธรรมก็เป็นสิ่งสร้างขึ้นโดยมนุษย์ มนุษย์จะเป็นผู้สร้าง ทะนุบำรุง ถ่ายทอด และเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม มนุษย์เป็นสัตว์ประเภทเดียวที่มีวัฒนธรรมคือมีวิธีการเรียนรู้ รับช่วงสืบต่อกันมาได้และสร้างสรรค์เพิ่มเติม การที่มนุษย์สามารถสร้างวัฒนธรรมได้ดี ก็เพราะมนุษย์มีลักษณะทางกายและจิตใจเป็นพิเศษเหนือสัตว์ทั้งปวง และสิ่งนี้เองทำให้มนุษย์แตกต่างกับสัตว์ เพราะวัฒนธรรมทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์อย่างแท้จริง” นอกจากนี้แล้วยังกล่าวถึงองค์ประกอบของวัฒนธรรมอีกด้วย โดยได้กำหนดให้วัฒนธรรมมีองค์ประกอบ 4 ลักษณะดังนี้

1. องค์วัตถุ คือ วัฒนธรรมวัตถุที่สามารถสัมผัสจับต้องได้และมีรูปร่าง เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ โรงเรียน โรงงาน ภาพเขียน เครื่องจักร สถานมหรสพ สนามกีฬา โบสถ์ วิหาร หอดูดาว และส่วนที่ไม่มีรูปร่าง เช่น ภาษา สัญลักษณ์ในการติดต่อสื่อความหมาย หลักวิชาคำนวณ (ตัวเลข) มาตรการชั่งตวงวัด

2. องค์การ หมายถึงกลุ่มที่มีการจัดอย่างมีระเบียบ หรือมีโครงสร้างอย่างเป็นทางการ มีการวางกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับและวัตถุประสงค์ไว้อย่างแน่นอน เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญที่สุดในสังคมที่ซับซ้อน เช่น ครอบครัว (กลุ่มเล็กที่สุด) สหพันธ์กรรมกร ลูกเสือ สภากาชาด วัด สหประชาชาติ (องค์การใหญ่ที่สุด) ฯลฯ โดยทั่วไปบุคคลที่มีร่วมกันเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์บางอย่าง และวัตถุประสงค์ก็อาจจะเป็นเรื่องไม่ใหญ่โตก็ได้ เช่น สมาคมนักเรียนเก่ารวมกันเพื่อผดุงรักษาชื่อเสียงของโรงเรียนหรืออาจจะเรื่องใหญ่ๆ เช่น รวมกันเพื่อป้องกันประเทศชาติให้พ้นภัย

3. องค์พิธีการ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยอมรับกันทั่วไป เช่น พิธีกรรมต่างๆ ตั้งแต่เรื่องการเกิด หมั้น แต่งงาน บวชนาค ตาย ปลูกบ้าน ขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ ซึ่งศาสนาก็มีอิทธิพลอยู่ บ้างไม่มากนักน้อย รวมตลอดถึงพิธีการแต่งกายและรับประทานอาหาร เช่นเวลาไปงานที่เป็นทางการของราชการหญิงมักจะต้องแต่งชุดไทย ชายก็แต่งชุดเต็มยศ หรือการเลี้ยงดูอาหารปัจจุบันในงานต่างๆ มักจะออกมาในรูปบุฟเฟต์ ดินเนอร์ ชันโตก เป็นต้น โดยพิธีการเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างสภาพของสังคม

4. องค์มิตติ หมายถึง ความเข้าใจ ความเชื่อ ความคิดเห็น ตลอดจนอุดมการณ์ต่างๆ เช่น ความเชื่อว่าการกรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา ความเชื่อในเรื่องการมีผัวเดียวเมียเดียว ความเชื่อในเรื่องตายแล้วเกิดใหม่ ความเชื่อในเรื่องพระเจ้าองค์เดียว หรือหลายองค์ ตลอดจนอุดมการณ์ทัศนคติการยอมรับว่าสิ่งใดถูกหรือผิด สมควรหรือไม่ ซึ่งแล้วแต่กลุ่มชนใดจะใช้เป็นมาตรฐานในการตัดสินหรือเป็นเครื่องวัดสภาพแวดล้อมของตน

พระยาอนูมานราชชน (2515: 2) ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรม ในฐานะของนักมานุษยวิทยาว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยอาศัยการเรียนรู้จากกัน และสืบต่อเนื่องเป็นความเจริญก้าวหน้าส่วน สุธิวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2524: 13-17) ได้กล่าวความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่าวัฒนธรรมคือ แนวทางในการแสดงออกของวิถีชีวิตทั้งปวงที่บุคคลของกลุ่มชนคิดขึ้นหรือกระทำขึ้นเป็นต้นแบบ แล้วกลุ่มชนยอมรับสืบทอด จนกระทั่งสิ่งนั้นส่งผลต่อนิสัยของความคิด การเชื่อถือและการกระทำของคนหมู่มากแห่งกลุ่มชนนั้น นักวิชาการศึกษา ส่วนราชการบัณฑิตสถาน (2525: 746) ให้ความหมายของ"วัฒนธรรม" ไว้ว่า วัฒนธรรมหมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และความมีศีลธรรมอันดีของประชาชน

สุธิวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2545: 21) ได้เขียนบทความเรื่อง วัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทยไว้ในหนังสือ วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้แบบจำได้ หมายถึงว่าเป็นกระบวนการให้ผู้เรียนจำแบบเลียนแบบ และยึดต้นแบบเป็นหลัก เนื้อหาและวิธีการที่ได้จากต้นแบบ คือจุดหมายปลายทาง หรืออวสาน จึงต่างกับวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบให้กำหนดได้ หมายถึงที่ผู้เรียนต้องใช้สติและปัญญาเฉพาะตัวและพัฒนาสติปัญญาให้ยิ่งๆขึ้นไปซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกับกระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้แบบจำได้ หมายถึง ต้องอาศัยความทรงจำและการเอาอย่างเป็นตัวแรงนับขีดความสามารถ ใครจำได้ดี จำได้มาก เลียนแบบได้ครบถ้วน ไม่นอกรีตนอกรอยนับว่าเป็นคนเก่ง คนมีความรู้และเป็นคนมีโอกาสูง ใครคิดหรือใครทำอะไรนอกครู ล้าครุ หรือเหนือครุ คือคนแหกคอกคนดีอีร้น กระบวนการเรียนรู้แบบนี้จึงอาศัยแม่แบบหรือแม่พิมพ์เป็นเครื่องประกันคุณภาพ ครูไทยสมัยก่อนจึงได้รับการยกย่องว่า แม่พิมพ์ของชาติ เพราะวัฒนธรรมการเรียนรู้ดังกล่าวเกิดฝังตัวและสืบทอดยาวนาน จนส่งผลต่อท่วงท่าและทัศนะของมหาชนหลายศตวรรษ วัฒนธรรมแบบจำได้หมายถึงจึงกลายเป็นจารีตนิยม เป็นวิถีและพลังของระบบวิธีคิด จนตกผลึกเป็น "วัฒนธรรมการเรียนรู้แห่งสยาม" ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของศึกษาศาสตร์ ทั้งที่เป็น "ศาสตร์ชาวบ้าน" และ "สันดานศึกษาแห่งชาติ"

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการสืบทอดเรื่องต่างๆ แต่วัฒนธรรมก็มีการปรับสภาพและสามารถเปลี่ยนแปลงตามเหมาะสมของแต่ละสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดจากปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน ยศ สันตสมบัติ (2540: 234) ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงสังคมวัฒนธรรมด้วยมโนทัศน์บางประการ เช่น (1) การค้นพบการคิดค้น (discovery and invention) ไม่ว่าจะเป็นการคิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้หรือเทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ ซึ่งเชื่อว่าอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม (2) การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (diffusion) เช่นการหยิบยืมความคิด ความเชื่อ หรือเทคโนโลยีการผลิตทางสังคมและวัฒนธรรมอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง (3) การครอบงำทางวัฒนธรรม (acculturation) ซึ่งหมายถึงการปะทะสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรม 2 วัฒนธรรม ซึ่งแตกต่างกันทั้งในด้านของอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองและความเจริญทางด้าน เทคโนโลยี ในภาวะการณ์เช่นนี้ การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างกันและกันมักจะเป็นไปในทิศทางเดียว นั่นคือวัฒนธรรมที่มีสถานะและอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองต่อยกกว่า จะเป็นฝ่ายถูกครอบงำและยึดยึดแนวความคิด และแบบแผนทางวัฒนธรรมอื่นๆ

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวงไทยบรรเลง

เสรี หวังในธรรม; และ สุจิตต์ วงษ์เทศ (2527: 120) ได้เขียนเกี่ยวกับการเรียนดนตรีไทยไว้ในหนังสือ โสมส่องแสง: ชีวิตดนตรีไทยของมนตรี ตราโมท ไว้ว่า การเรียนดนตรีไทยเรียนด้วยความจำการสอนจึงเริ่มด้วยภาคปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ส่วนภาคทฤษฎีไปสอนเมื่อสามารถปฏิบัติได้แล้ว การที่จะเลือกเรียนเครื่องดนตรีชนิดใดสำคัญอยู่ไม่น้อย เพราะเครื่องดนตรีแต่ละอย่างมีลักษณะการเล่นต่างกัน โดยใช้หู และความจำเป็นหลักการปฏิบัตินั้น บางอย่างใช้นิ้ว บางอย่างใช้ข้อ บางอย่างใช้ปอด ต้องใช้กำลังลมเป่า หากศิษย์ผู้เลือกเรียนเครื่องดนตรีเลือกในสิ่งที่ไม่เหมาะสมผลที่ได้ไม่เป็นไปตามความประสงค์ เพราะฉะนั้นผู้เลือกเรียนเครื่องดนตรีชนิดใดนั้น จะต้องให้เหมาะสมกับตนเองด้วย

กองบรรณาธิการวารสารเพลงดนตรี (2539: 90-91) ที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามมีนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันหลายท่าน ในบรรดานักดนตรีไทยเหล่านั้นมีครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) อยู่ด้วยซึ่งท่านได้ตั้งชื่อวงดนตรีไทยวงหนึ่งให้นายถึก แก้วละเอียดให้ชื่อ “วงไทยบรรเลง” ตั้งแต่นั้นมานักดนตรีที่อยู่ในวงนี้ได้ฝากฝีมือ ชื่อเสียงในวงการดนตรีไทยมาหลายชั่วอายุคนแล้ว หลักจากที่นายถึก แก้วละเอียด เสียชีวิตแล้ว ได้มีผู้สืบทอดสายเลือดศิลปินอยู่ต่อมาจนถึงทุกวันนี้ได้แก่ ครูอุทัย แก้วละเอียด ลูกชายคนโต และ พ.จ.อ.สมาน แก้วละเอียด ลูกชายคนรองสุดท้องเป็นผู้ควบคุมวง ซึ่งมีนักดนตรีที่อยู่ในสังกัดวงไทยบรรเลงล้วนแต่เป็นญาติพี่น้องลูกหลานของคุณสมาน แก้วละเอียด เกือบทั้งวง มีบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวกับเครือญาติเพียงไม่กี่คน ส่วนครูอุทัย แก้วละเอียดได้เดินทางมาอยู่ที่กรุงเทพฯ หลังจากที่คุณพ่อถึกได้เสียชีวิตแล้ว

ในการฝึกสอนดนตรีไทยในแนวทางเหมือนคุณพ่อ (นายถึก แก้วละเอียด) และยังรับสอนดนตรีไทยให้กับเด็กๆ ที่อยู่ในวัยเรียนซึ่งใช้เวลาว่างช่วงปิดเทอม สอนให้กับเด็กเหล่านั้น และให้ที่อยู่หลับนอนที่บ้านคุณสมาน และคุณสมานนั้นจะเป็นคนสอนเอง ในบางครั้งก็จะเป็นครูอุทัย แก้วละเอียดด้วย ได้สอนลักษณะนี้เฉพาะผู้ชายเท่านั้น อายุโดยเริ่มต้นประมาณ 12-13 ปี ซึ่งไม่คิดค่าจ้างสอนใดๆ ทั้งสิ้นคนส่วนมากที่เข้ามาอยู่ในวงโดยไม่ใช้ญาติมากกว่า แถวๆละแวกหมู่บ้านใกล้เคียงก็มีวงดนตรีอื่นๆ มากมาย วงแต่ละวงมีความโดดเด่นต่างกัน สำหรับวงไทยบรรเลงมีทั้งวงปี่พาทย์ไทย-มอญและแตงวงด้วย การรับงานก็จะรับควบไปเลยทั้งปี่พาทย์ไทยและแตงวงในงานบวชนาค การสอนก็จะสอนทั้งปี่พาทย์และแตงวงไปด้วย เวลาออกงานสามารถใช้บุคคลเดียวกันเล่นดนตรีทั้ง 2 ประเภทเลย ซึ่งมีนักดนตรีอยู่ 50-60 คน

สำหรับด้านการสนับสนุนของสังคมที่มีต่อดนตรีไทย ซึ่งจะออกมาในรูปแบบของพอยกแม่ยก บรรดามิตรรักแฟนเพลงของชาววงไทยบรรเลงนั้นก็ไม่น้อย โดยจะได้รับเงินรางวัลของมีค่า เช่น พระเลี่ยมทอง พระบูชา หรือแม่แต่ชื่อ ของกินไปให้ในวงก็มี สิ่งหนึ่งที่ภูมิใจคือ เคยได้รับโล่พระราชทานรางวัลที่ 1 พร้อมระนาดทองคำ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในงานฉลองคล้ายวันพระราชสมภพพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ณ อุทยาน รัชกาลที่ 2 เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ในปี พ.ศ.2530 ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดดนตรีไทยงานเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม ที่ศาลากลางจังหวัดสมุทรสงคราม ได้รับถ้วยรางวัลจาก ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี นายพิชัย รัตตกุล พร้อมกับได้รับโล่เกียรตินิยมจากผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม ปี พ.ศ.2537 เข้าประลองแสงทิพย์เข้าประลองปี่พาทย์ ครั้งที่ 1 ได้รับรางวัลชนะเลิศประจำวัน และชนะเลิศการแต่งเพลงแม่โขงยอดเยี่ยมประจำงาน ได้รางวัลชนะเลิศอันดับ 1

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนงนาฏ เจริญรวย (2547: 152-159) ซึ่งได้ทำงานวิจัยเรื่องการสืบทอดปี่พาทย์ในจังหวัดฉะเชิงเทรา งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ บทบาท และกระบวนการสืบทอดปี่พาทย์ในปัจจุบันของจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันจังหวัดฉะเชิงเทรามีคณะปี่พาทย์ทั้งหมด 38 คณะ ส่วนใหญ่เป็นคณะปี่พาทย์ตั้งขึ้นใหม่อยู่ในช่วงประมาณ 15-20 ปี นักดนตรี 225 คน เป็นชาย 207 คน เป็นหญิง 18 คน เนื่องจากคณะปี่พาทย์ส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน จึงพบว่านักดนตรีบางคนเป็นสมาชิกในวงปี่พาทย์หลายคณะ นักดนตรีที่อายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวนมากที่สุด บทบาทของปี่พาทย์จากเดิมที่ปี่พาทย์มีความสำคัญในฐานะดนตรีประกอบพิธีกรรมต่างๆ รวมถึงเพื่อประกอบการแสดง ปัจจุบันพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการบรรเลงประกอบพิธีกรรมในงานศพ การบรรเลงเพื่อประกอบการพิธีกรรมอื่นๆ ลดน้อยลง รวมถึงการบรรเลงประกอบการแสดงก็ลดน้อยลงเช่นกัน สำหรับกระบวนการสืบทอดปี่พาทย์พบว่า สภาพการสืบทอดของนักดนตรีส่วนใหญ่มาจากบรรพบุรุษ และยังพบอีกว่าในอีกหลายครอบครัวมีได้มุ่งหวังเพื่อให้เป็นการประกอบอาชีพหลักแต่เพื่อให้มีความรู้ด้านดนตรีไทยติดตัวไป กระบวนการในการรับศิษย์เข้าเรียนปี่พาทย์ยังคงเหมือน

อดีต คือผู้ปกครองนำเด็กมาฝากให้เรียนปีพาทย์ เพลงแรกที่เริ่มเรียนคือ เพลงสาธุการ สถานที่เรียนนอกจากใช้บ้านครูเป็นสถานที่เรียนแล้ว ยังใช้บ้านศิษย์เป็นสถานที่ศึกษาด้วยเช่นกัน สื่อการสอนใช้เครื่องดนตรีเป็นหลัก บทเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพและบทบาทในการบรรเลงประกอบพิธีกรรม โดยนำเพลงมอญมาใช้แทนเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่อง และเพลงพิธีกรรม วิธีการสอนใช้สาธิต เช่นเดียวกันกับ ปัญญา รุ่งเรือง (2533) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวความคิดในการสอนเพื่อพัฒนาดนตรีไทยของผู้สอนดนตรีไทยในระดับอุดมศึกษา” พบว่าการบรรเลงดนตรีด้วยวิธีการนั่งกับพื้นเป็นประเพณีที่ควรรักษาเอาไว้ ท่วงทีในการขับร้อง บรรเลง การจัดรูปแบบวงดนตรี ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสม ในแง่ของค่านิยมของคนไทย ค่านิยมของดนตรีไทยเสื่อมลง เพราะคนไม่เข้าถึงดนตรีไทย เนื้อหาดนตรีไทย ควรเสนอแนวทางแบบทันสมัยสามารถนำไปใช้ได้ทุกโอกาสไม่ใช่แต่เพียงพิธีกรรมเท่านั้น ควรจะนำของชาวตะวันตกเข้ามาประยุกต์ด้วย

โดยคล้ายกับ สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง “แนวคิดและวิธีการของ มนตรี ตราโมท ในการอนุรักษ์และถ่ายทอดดนตรีไทย” พบว่า ควรมีการสร้างดนตรีไทยให้ได้มาตรฐาน โดยการรักษาเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรีเอาไว้ ผู้บรรเลงและผู้ฟังควรรู้หน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย หลักการผสมวงและโอกาสในการบรรเลง การร้องและการบรรเลงต้องให้ถูกต้องตามแบบแผนเดิม การแต่งเพลงใหม่ควรยึดรูปแบบเดิมและถ้าแต่งเพลงใหม่ควรจะให้เข้ากับยุคสมัย ผู้ชำนาญการดนตรีไทยควรแต่งตำราดนตรีไทย และพยายามสอดแทรกเนื้อหาของดนตรีไทยและเพลงไทยในงานเขียนต่างๆ และส่งเสริมดนตรีไทยในสังคม รัฐบาลต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมดนตรีไทยและเพลงไทย สำหรับด้านแนวคิด และวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทย และเพลงไทย พบว่าการสอนต้องเริ่มจากภาคปฏิบัติจากง่ายไปหายากรัฐบาลควรให้เงินสนับสนุนด้านงบประมาณ และครูผู้สอนควรมีตำราที่เกี่ยวกับดนตรีไทย ให้นักดนตรีไทยและประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจ เพื่อเป็นพื้นฐานในการบรรเลงและการฟังอย่างเข้าใจและซาบซึ้ง

ปานจรี ดือนันต์ลาภ (2548: 84 - 92) ได้ศึกษาสภาพและบทบาทรวมทั้งกระบวนการสืบทอดวงปี่ดในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และการเก็บข้อมูลจากภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและบทบาทของวงปี่ดในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สภาพของวงปี่ดมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ค่าครองชีพสูงขึ้น คนในชุมชนจึงเลือกประกอบอาชีพที่มั่นคงและสามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองมากที่สุดในขณะที่การเป็นนักดนตรีวงปี่ดไม่สามารถตอบสนองความต้องการต่อคนในชุมชนได้ เพราะงานที่มีเข้ามาไม่แน่นอน หากไม่ใช่หน้าเทศกาล เช่น ช่วงเดือนมีการประกอบพิธีกรรมพืชนผี ดังนั้นรายได้ที่รับมาจึงไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทำให้การประกอบอาชีพนักดนตรีในวงปี่ดทำได้แค่เพียงอาชีพเสริม และจากสาเหตุนี้จึงทำให้นักดนตรีที่มีอยู่ลดจำนวนลง บางครั้งต้องมีการหมุนเวียนนักดนตรีในแต่ละคณะ โดยเฉพาะคนเป่าแคน ที่ต้องใช้ประสบการณ์และเวลาในการฝึกหัดค่อนข้างนาน มีการหมุนเวียนผลัดกันเล่นวงนั้นบ้างวงนี้บ้างมากกว่าเครื่องดนตรีชนิดอื่น และหากยังไม่มีการส่งเสริมวง

ป่าดอย่างพอเพียง นักดนตรีรุ่นใหม่ ๆ จึงเกิดขึ้นได้ยาก แต่อย่างไรก็ตาม วงป่าดก็ยังมียุคต่อ ชุมชนอยู่แม้จะลดลงจากอดีต เนื่องด้วยคนในชุมชนส่วนหนึ่งยังไม่ละทิ้งความเชื่อและประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งมองเห็นได้ชัดเจนจากการประกอบพิธีกรรมพ่อนผีซึ่งต้องใช้วงป่าดบรรเลงประกอบพิธีกรรม ทำให้วงป่าดมีส่วนสำคัญอย่างน้อยก็ต่อคนกลุ่มหนึ่ง และตราบไต่ที่ยังมีพิธีกรรมพ่อนผีอยู่ วงป่าดก็จะคงอยู่เช่นเดียวกัน

ปัจจัยที่ทำให้วงป่าดมีจำนวนลดลงหรือเลิกกิจการไปพอสรุปได้ดังนี้

1) ขาดแคลนนักดนตรี

เนื่องจากไม่มีเด็กรุ่นใหม่มาทดแทน หรืออาจมีบ้างเป็นจำนวนน้อย ส่วนนักดนตรีรุ่นเก่าก็ล้มหายตายจาก ที่มีอายุมากก็ป่วย ร่างกายไม่แข็งแรงไม่สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีได้ดีดังเดิม นักดนตรีส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในวงป่าดจะมีอายุเฉลี่ยตั้งแต่ 30 ขึ้นไป นักดนตรีในช่วงวันรุ่นมีจำนวนน้อยมาก การหมั่นเวียนของนักดนตรีจึงติดขัด คนเก่าเลิกกันไป คนใหม่ไม่มีแทน

2) อิทธิพลของดนตรีตะวันตก

ดนตรีตะวันตกเป็นส่วนหนึ่งในการเบียดเบียนความสนใจของคนรุ่นใหม่ได้รับการสนับสนุนจากสื่อหลายด้าน ทำให้ดูน่าสนใจ ผู้มีความสามารถทางดนตรีตะวันตกมีโอกาสนในการแสดงความสามารถได้หลายอย่าง สังกัดจากการประกวดตามเวทีต่างๆ ได้รับการยอมรับจากคนหมู่มาก อีกทั้งเป็นการปูทางไปสู่การสร้างรายได้และชื่อเสียงในอนาคตด้วย ในอีกกรณีหนึ่ง เครื่องดนตรีตะวันตกบางอย่างได้ถูกนำมาใช้บรรเลงในวงป่าดประยุกต์ เป็นการดึงดูดความสนใจผู้ชม ทำให้ดูครึกครื้นขึ้นแต่ช่วยได้เพียงบางส่วนเท่านั้นเพราะบทเพลงที่บรรเลงก็ยังคงเป็นเพลงพื้นเมือง เพลงลูกทุ่ง รวมทั้งวงป่าดประยุกต์ไม่สามารถใช้ไม่สามารถใช้ประกอบได้ทุกพิธี

3) รายได้

รายได้จากการบรรเลงวงป่าดในแต่ละครั้ง เมื่อเฉลี่ยแต่ละคนอยู่ประมาณ 200-300 บาทต่องาน ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่ไม่น้อยจนเกินไป แต่นักดนตรีไม่สามารถมีงานได้ทุกวัน ทำให้รายได้ไม่สม่ำเสมอ การยึดอาชีพอื่นควบคู่ไปด้วยจึงจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นคนรุ่นใหม่จึงให้ความสนใจกับวงป่าดน้อย และหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน

4) ไม่มีการกำหนดการเรียนการสอนวงป่าดในหลักสูตรสถานศึกษา

การเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนไม่มีการกำหนดแน่ชัดว่านักเรียนจะต้องเรียนเกี่ยวกับวงป่าด โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองประเภทสะล้อ ซอ ซึง ซึ่งดูจะได้รับความสนใจมากกว่า และหากมีปีพาทย์ก็จะเรียนปีพาทย์แบบภาคกลาง รวมทั้งเครื่องสายแบบภาคกลางด้วย

5) การเล็งเห็นความสำคัญของวงป่าดลดลง

คนในชุมชนมีการว่าจ้างวงป่าดน้อยลง ไม่เล็งเห็นความสำคัญและสุนทรีย์รสรจากการฟังวงป่าด มีการนำเทปบันทึกเสียงมาใช้เปิดแทนการบรรเลงสด เพื่อความสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่นึกถึงแนวทางที่จะช่วยกันอนุรักษ์และให้ความสำคัญเช่นในอดีต

2. กระบวนการสืบทอดวงปาดในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง การสืบทอดวงปาดส่วนใหญ่เป็นการสืบทอดจากบรรพบุรุษ แสดงให้เห็นว่าครอบครัวยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้กับสมาชิก สิ่งแวดล้อมในครอบครัวจะเป็นตัวสร้างลักษณะนิสัย ความชอบ และความคุ้นเคยได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าสมาชิกจะไม่ได้รับการสืบทอดโดยตรง แต่การที่ได้สัมผัสกับวงปาดตลอดทั้งชีวิต ทำให้เกิดการซึมซับด้านบทเพลง วัฒนธรรม อย่างน้อยก็สามารถถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังทราบได้ว่า วงปาดมีลักษณะอย่างไร แต่การสืบทอดด้วยวิธีการอื่นคือ การสืบทอดจากครูและการจดจำจากประสบการณ์ก็ยังเป็นส่วนสำคัญ การสืบทอดจากครูศิษย์สามารถมีอิสระที่จะฝากตัวกับครูท่านใดก็ได้ ครูที่มีฝีมือก็จะถ่ายทอดเทคนิควิธีการบรรเลงซึ่งนอกเหนือไปจากที่เคยพบเคยเห็นในครอบครัว แต่สำหรับบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในครอบครัวที่มีนักดนตรีวงปาดร่วมอยู่ด้วย การสืบทอดจากครูก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้กับบุคคลกลุ่มนี้ ในส่วนของการสืบทอดด้วยการจดจำจากประสบการณ์ก็มีข้อดีข้อเสียอยู่บ้าง ในข้อดีก็คือ หากนักดนตรีมีความจำดีและเป็นนักสังเกตที่ดี การจดจำจากผู้อื่นซ้ำๆ หลายๆ ครั้งก็สามารถกระทำได้ง่าย ทำให้เป็นผลดีต่อการฝึกฝนของตนเอง แต่อีกแง่หนึ่ง หากรายละเอียดเนื้อหาของเพลงมีมาก การจดจำอาจจะคลาดเคลื่อน อีกทั้งการฝึกหัดเองโดยไม่มีครูเป็นผู้แนะนำบางที่อาจก่อให้เกิดการบรรเลงที่ผิดพลาดได้แต่ในส่วนของนักดนตรีที่ได้รับการฝึกหัดมาบ้างแล้ว มีความรู้และประสบการณ์ด้านดนตรีมาพอสมควร การจดจำจากประสบการณ์จะช่วยให้นักดนตรีเกิดการเรียนรู้เทคนิคใหม่ๆ เพิ่มเติมหรือสังเกตเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองให้ดียิ่งขึ้นได้

ในส่วนของเนื้อหาการเรียนการสอนนั้น การต่อเพลงโดยใช้เพลงไทยเดิมบ้าง เพลงพื้นเมืองเหนือบ้าง เพลงในพิธีกรรมบ้าง ทำให้เห็นว่านักดนตรีวงปาดได้รับความรู้สืบทอดกันมาหลายแบบ มีการรับวัฒนธรรมของคนภาคกลางโดยเฉพาะการผสมระนาดเข้ากับวงปาด บทเพลงที่นำมาใช้รวมทั้งประเพณีบางอย่างของชาวมอญคือ ประเพณีฟ้อนผี ซึ่งมีการนำเพลงมอญฟ้อนผีมาใช้ร่วมด้วย

รสสุคนธ์ อินคง (2546: 29-137) ได้ศึกษาสภาพ บทบาทและกระบวนการสืบทอดปี่พาทย์ในจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจุบันจังหวัดอ่างทองมีคณะปี่พาทย์จำนวน 34 คณะ นักดนตรี 368 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย นักดนตรีอายุระหว่าง 10-30 ปีมีมาก แสดงให้เห็นว่ามีการสืบทอดปี่พาทย์อยู่เยาวชนปัจจุบันมาก สภาพการสืบทอดของนักดนตรีส่วนใหญ่มาจากบรรพบุรุษ บทบาทของปี่พาทย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ปี่พาทย์มีความสำคัญในฐานะดนตรีประกอบพิธีกรรม ปัจจุบันพบว่าการบรรเลงปี่พาทย์เพื่อประกอบพิธีกรรมส่วนใหญ่เป็นพิธีกรรมงานศพ การบรรเลงเพื่อประกอบการแสดงลดน้อยลงมาก

2. กระบวนการสืบทอดปี่พาทย์พบว่า ความเชื่อในการรับศิษย์เข้าเรียนปี่พาทย์ยังเหมือนในอดีต คือผู้ปกครองนำเด็กมาฝาก พิธีกรรมในการจับมือก่อนเริ่มการเรียนปี่พาทย์เริ่มเรียนเพลงสาธุการ สถานที่ยังใช้บ้านครูเป็นสถานศึกษา มีเครื่องดนตรีเป็นสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน เนื้อหาการสอนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยนำเพลงมอญมาใช้แทนเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่อง เพลงพิธี วิธีการสอนใช้การสาธิตเป็นหลัก

ในอดีตการเรียนปีพาทย์นั้น ผู้เรียนจะให้ความสำคัญกับครูมาก เพราะต้องการรับความรู้จากครู แต่ปัจจุบันครูต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเพื่อสืบทอดปีพาทย์และเพื่อบรรเลงปีพาทย์เวลารับการแสดง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เช่นเดียวกับ สุภลักษณ์ สุขเกษม ได้ศึกษาเรื่อง การสืบทอดปีพาทย์ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยศึกษาบทบาทของวงปีพาทย์ในจังหวัดสมุทรสงคราม (การประกอบพิธีกรรม การแสดง และบทบาทต่อสังคม) และศึกษาการสืบทอดปีพาทย์ในจังหวัดสมุทรสงคราม (สายนักดนตรี การรับศิษย์ และการเรียนการสอน)

จากการศึกษาผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎี Structural Functionalism ของ Alfred Regdcliffe Brown และทฤษฎีการเรียนรู้จากสิ่งเร้าและการตอบสนอง (S-R Theory) ซึ่งผลการวิจัยมีดังนี้คือ

ในปัจจุบันจังหวัดสมุทรสงครามมีวงปีพาทย์ทั้งหมดจำนวน 20 วง นักดนตรี 213 คน เป็นชาย 197 คน เป็นหญิง 16 คน นักดนตรีอายุระหว่าง 30-40 ปี ซึ่งมีการแสดงให้เห็นว่ามีการถ่ายทอดปีพาทย์สู่เยาวชนมาก สำหรับบทบาทของวงปีพาทย์ในปัจจุบันห่างหายไปจากสังคมของคนไทยมากจะมีก็แต่พิธีกรรมงานศพเท่านั้นที่ปีพาทย์ยังมีบทบาทเหนียวแน่น อันเนื่องมาจากไม่มีวงปีพาทย์ใดมาแทนได้ดีเท่าวงปีพาทย์มอญ และวงปีพาทย์ในจังหวัดสมุทรสงครามต่างปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อสนองความต้องการของสังคมไทยได้เป็นอย่างดี ส่วนการบรรเลงปีพาทย์ประกอบการแสดงนั้น ยังมีการบรรเลงประกอบการแสดงอยู่บ้าง ด้านการสืบทอดนั้น จากอดีตจนถึงปัจจุบันยังคงมีการสืบทอดทั้งดนตรีละวัฒนธรรม เพื่อยังคงส่งเสริมดนตรีไทยให้คงอยู่ โดยการสืบทอดปีพาทย์จากครอบครัวและครูปีพาทย์ โดยความเชื่อในการรับศิษย์นั้นยังคงเหมือนในอดีตคือ ผู้ปกครองนำเด็กมาฝาก พิธีกรรมในการจับมือก่อนเริ่มการเรียนปีพาทย์เริ่มเรียนเพลงสาธุการ สถานที่เรียนยังใช้บ้านครูเป็นสถานที่ศึกษา มีเครื่องดนตรีเป็นสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนเริ่มเปลี่ยนแปลงไปโดยการนำเพลงมอญมาใช้สอนแทนเพลงชุด โหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่อง เพลงพิธีกรรม วิธีสอนใช้วิธีการสาธิต

ในอดีตการเรียนปีพาทย์นั้น ผู้เรียนจะให้ความสำคัญกับครูเพลงมาก และต้องการได้รั้บรู้จากครู แต่ในปัจจุบันครูต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเพื่อสืบทอดปีพาทย์ และมีผู้บรรเลงปีพาทย์เวลารับงานแสดง

ในทำนองเดียวกันกฤษฎางค์ ไวยนันท์ (2548: 319-327) ได้ศึกษาเรื่องการสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มแม่น้ำลพบุรี จำนวน 65 คณะ มีประเด็นสำหรับอภิปราย ดังนี้

1. สภาพและบทบาทของวงปีพาทย์ที่อยู่ลุ่มน้ำลพบุรีในปัจจุบัน

1.1 สภาพวงปีพาทย์แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) วงปีพาทย์ไทย จำนวน 20 คณะ
- 2) วงปีพาทย์มอญ จำนวน 45 คณะ

1.2 จำนวนคณะปีพาทย์และจำนวนนักดนตรี

- 1) คณะปีพาทย์ในบริเวณลุ่มน้ำลพบุรีปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 65 คณะ
- ยังคงประกอบอาชีพปีพาทย์จำนวน 39 คณะ

ยุบวงแล้วไปเป็นลูกวงของคณะอื่น จำนวน	5 คณะ
เลิกประกอบอาชีพทางด้านปีพาทย์ จำนวน	21 คณะ
1.3 จำนวนนักดนตรีทั้งสิ้น	499 คน
เพศหญิง	19 คน
เพศชาย	480 คน
คนระนาดเอก	87 คน
คนระนาดทุ้ม	50 คน
คนฆ้องวงใหญ่	168 คน
คนฆ้องวงเล็ก	50 คน
คนปี	43 คน
คนเครื่องหนัง	85 คน
คนขับร้อง	16 คน
ผู้ที่สามารถบรรเลงรอบวง	57 คน

2. บทบาทของวงปีพาทย์ในการประกอบพิธีกรรม ที่เคยรับใช้สังคมในอดีตนั้น ปัจจุบันลดบทบาทจนแทบจะหายไปจากสังคมของคนไทย พิธีกรรมต่างๆ ก็สูญหายหรือถูกละเลยไปมากเช่นกัน ยังคงมีแต่พิธีกรรมในงานศพเท่านั้นที่ยังนิยมใช้วงปีพาทย์ แต่ก็เปลี่ยนจากวงปีพาทย์ไทยมาเป็นวงปีพาทย์มอญ ซึ่งคณะปีพาทย์ในลุ่มแม่น้ำลพบุรีนั้นก็ได้รับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงไป เพื่อสนองความต้องการของสังคมในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ส่วนสาเหตุที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อบทบาทของปีพาทย์ในพิธีกรรมต่างๆ ที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทย คือ การคุกคาม ของวัฒนธรรมตะวันตก ความเจริญทางด้านวัตถุ และการเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมนั่นเอง

3. บทบาทของวงปีพาทย์ประกอบการแสดงนั้น ถึงแม้ว่าการแสดงพื้นบ้านประเภทลิเก โขน และละครที่โดยทั่วไปต้องใช้วงปีพาทย์เป็นดนตรีประกอบการแสดงก็ตาม แต่ก็เชื่อว่าคณะวงปีพาทย์ทุกวงจะมีโอกาสบรรเลงประกอบการแสดงดังกล่าวก็หาไม่ ทั้งนี้เพราะการแสดงต่างๆ ในปัจจุบันต้องมีการปรับตัว ปรับปรุงการแสดงให้สามารถสู้กับคู่แข่งได้ เพื่อความอยู่รอดของคณะและสมาชิก ผู้ร่วมแสดงในคณะจึงทำให้มีวงปีพาทย์อยู่ไม่กี่คณะเท่านั้นที่มีโอกาสบรรเลงประกอบการแสดงได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า การรับนวัตกรรมขึ้นอยู่กับระบบสังคม สังคมใหม่จะรับนวัตกรรมใหม่ได้เร็ว มีระบบค่านิยม และบรรทัดฐานในสังคม ในลักษณะที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า จึงเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงว่าต่อไปในอนาคต สภาพของวงปีพาทย์มีแนวโน้มที่จะหาผู้สืบทอดได้ยาก แม้แต่กลุ่มที่มีการสืบทอดในลักษณะครอบครัวที่สืบเนื่องกันมาหลายชั่วอายุก็ตาม ทั้งนี้ เพราะบทบาทของปีพาทย์ได้ลดลงเรื่อยๆ ทำให้ผู้สืบทอดมองไม่เห็นถึงประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันที่จะดำเนินวิถีชีวิตต่อไปในอนาคต

3. กระบวนการสืบทอดวงปีพาทย์ในปัจจุบัน

กระบวนการสืบทอดวงปีพาทย์ของนักดนตรีในลุ่มแม่น้ำลพบุรีในปัจจุบัน มีลักษณะที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมของบรรพบุรุษไว้ในบางประการ และบางประการก็ถูกปรับเปลี่ยนไปตามกระแสความต้องการของสังคมดังนี้

3.1 การสืบทอดสายนักดนตรีของหัวหน้าคณะ ลักษณะสายนักดนตรีที่สืบทอดวัฒนธรรมปีพาทย์ของลุ่มแม่น้ำลพบุรีในอดีตนั้นมีลักษณะเป็นดั้งเดิมจากนักดนตรีของแต่ละท้องถิ่นมาก่อน ต่อมาภายหลังได้รับรูปแบบวัฒนธรรมดนตรีในแบบอย่างของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) พระยาเสนาะดุริยางค์ และครูจางวางทั่ว พาทย์โกศล เข้ามามีส่วนด้วย แต่ในปัจจุบันนี้นักดนตรีไทยและครูดนตรีไทยได้เปิดใจกว้างยอมรับในสิ่งที่ดีๆ ของครูท่านอื่นๆ มากขึ้น รวมทั้งสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีส่วนช่วยในลักษณะการหวงวิชาแบบในอดีตลดลง นักดนตรีสามารถหาความรู้จากครูดนตรีได้ทั่วไป ส่งผลให้เกิดการปรับทางดนตรีได้อย่างอิสระ จนทำให้ในปัจจุบันนี้ไม่สามารถแยกได้อย่างชัดเจนว่า นักดนตรีแต่ละท่านสืบทอดเพลงมาจากสายใด และนักดนตรีส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ยึดติดกับความเป็นสายหนึ่งสายใดอย่างเคร่งครัด

3.2 การรับศิษย์ ในอดีตจะทำพิธีในวันพฤหัสบดี ผู้เรียนต้องให้ผู้ใหญ่พามาฝาก แต่ในปัจจุบันพบว่าครูดนตรีไทยรับศิษย์โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ปกครองมาฝากเพราะว่าวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้เหมือนสมัยก่อน เด็กจำเป็นต้องเข้าสู่ระบบการศึกษาภาคบังคับ ทำให้ไม่มีเวลาให้กับศิลปะด้านนี้มากนัก ดังนั้นครูปีพาทย์ จึงต้องหาเด็กที่มีความเหมาะสมด้านครอบครัวและด้านการศึกษามาฝึกหัด เพื่อความอยู่รอดของคณะ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีศิษย์กลุ่มหนึ่งสนใจมาขอเรียนด้วยตนเองก็ตาม แต่ก็มีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น

3.3 การจัดสถานที่สอน สถานที่ที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังใช้ที่บ้านครูเป็นหลัก ในการเรียนการสอนแม่เพลงที่ห้ามต่อที่บ้านมาแต่ครั้งอดีต ในปัจจุบันก็ลดความเคร่งครัดลง สามารถต่อที่บ้านได้ แสดงให้เห็นว่าแหล่งที่ให้การศึกษาดนตรีนั้นบ้านครูยังเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ที่สำคัญ

3.4 การใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนเป็นดังนี้

3.4.1 ใช้เครื่องดนตรีที่มีอยู่ประจำบ้านของคุณ

3.4.2 ใช้แถบบันทึกเสียงช่วยในการทบทวนเพลง

3.5 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นดังนี้

2.5.1 รูปแบบการสอนมี 2 วิธีคือ

1) ยึดถือตามประเพณีการเรียนการสอนที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ

2) ประยุกต์ให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพในปัจจุบัน

3.5.2 วิธีสอนพบว่ายังคงใช้วิธีการแบบเดิม คือ ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการเรียน ทั้งนี้พบว่าดนตรีไทยเป็นวิชาที่ต้องพัฒนากระบวนการเรียนเป็นขั้นตอน ตามระเบียบแบบแผนที่ครูกำหนดไว้ และเป็นวิชาที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในคราวเดียวกัน ดังนั้นการสอนแบบมุขปาฐะ จึงเป็นวิธีสอนที่ประสบผลสำเร็จได้ดีที่สุด ในอนาคตภาพการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่มีการอนุรักษ์

อย่างจริงจังจะเลื่อนหายไป สภาพการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไปตามการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดในสังคม โดยมุ่งไปที่การนำไปใช้ประโยชน์ จนไม่สนใจหลักการที่เป็นรากฐานแหล่งวิทยาการ ต้องเปลี่ยนแปลงจากการเรียนการสอนที่บ้านครู เป็นการเรียนการสอนตามสถานศึกษาทั่วไป

บุญโชค ไชยชาติ (2551: 159-165) ได้ศึกษาเรื่องการสืบทอดปีพาทย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการสืบทอดของนักดนตรีไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปัจจุบันมีลักษณะที่ยังรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของบรรพบุรุษได้ในบางประการ และในบางประการถูกปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของสังคมด้วย

การรับศิษย์ จะทำพิธีในวันพฤหัสบดีเหมือนในอดีต การรับศิษย์ส่วนใหญ่ยังต้องมีผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองนำมาฝากฝังแต่มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิมคือ ปัจจุบันพบว่าครูดนตรีไทยรับศิษย์โดยคัดเลือกศิษย์โดยไม่มีผู้ปกครองนำมาฝากด้วย นั้นเกิดจากสังคมทั่วไปมองว่าวิชาความรู้ด้านดนตรีไทยไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้เหมือนอย่างแต่ก่อน และบทบาทของปีพาทย์มีน้อยลงดังกล่าวข้างต้น ความเจริญด้านการศึกษามีมาก เด็กต้องเข้าสู่ระบบการศึกษาภาคบังคับ จึงไม่มีเวลาให้กับศิลปะด้านนี้มากนัก การสืบทอดปีพาทย์ของนักดนตรีจึงเป็นปัญหาใหญ่มาก สังเกตได้จากวงปีพาทย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันไม่มีเด็กฝึกหัดปีพาทย์ เนื่องจากขาดผู้ที่สนใจ ใส่ใจอย่างจริงจัง แม้ว่าศิษย์กลุ่มหนึ่งที่สนใจศรัทธาต่อตัวครูผู้สอนดนตรีไทยมาขอเรียนด้วยตัวเองก็ตาม แต่เป็นเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น

กานลใช้ในการรับศิษย์ ได้แก่ ขัน ผ้าเช็ดหน้า ดอกไม้ รูป เทียน และเงินจำนวนตามที่ครูจะเรียกเรื่องเหมือนในอดีต คาถาที่ใช้ประกอบพิธีกรรมมี 2 ลักษณะคือ ใช้ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาบาลี การจับมือศิษย์ ครูดนตรีไทยใช้ฆ้องวงใหญ่บรรเลงเพลงประจำวัด แสดงให้เห็นว่านักดนตรียังยึดถือขนบปฏิบัติที่สืบทอดมาแต่อดีต แต่มีการปรับเปลี่ยนพิธีกรรมบางส่วนในการจับมือเนื่องมาจากจุดประสงค์ คือ ต้องการมุ่งเน้นที่จะให้ศิษย์เรียนเพลงมอญ ตามกระแสการใช้ประโยชน์ดนตรีไทยในปัจจุบัน

สถานที่ใช้สำหรับเป็นที่จัดการเรียนการสอน ปัจจุบันยังใช้บ้านครูเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน หากต่อเพลงต้องห้ามตามความเชื่อที่ว่าห้ามต่อเพลงในบ้าน ยังใช้สถานที่อื่น เช่น วัด เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่าสถานที่ให้การศึกษาดนตรีนั้น บ้านยังเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ที่สำคัญในอดีต

เนื้อหาที่สอนต่างจากเดิม คือ มีการใช้เพลงมอญเข้ามาเป็นหลักในการสอน เนื่องมาจากบทบาทการใช้ดนตรีไทยในสังคมมีความต้องการใช้วงปีพาทย์มอญมากกว่า ปีพาทย์ไทย ดังนั้นเนื้อหาที่ครูจัดให้กับศิษย์จึงเป็นการจัดเพื่อตอบสนองการใช้ประโยชน์ดนตรีในสังคมมากกว่า แต่เนื่องจากดนตรีไทยยังถูกปลูกฝังด้วยความเชื่อสืบต่อกันมา ครูดนตรีไทยบางท่านยังยึดถือขนบปฏิบัติแบบเก่าอยู่ โดยไม่คำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมและอีกส่วนหนึ่งได้ปรับปรุงการใช้เนื้อหาทั้งแบบเก่าและแบบใหม่มารวมกัน เพื่อเป็นการสนองตอบการใช้งานในปัจจุบันไปพร้อมๆ กับรักษาขนบปฏิบัติแบบเก่าๆ

วิธีการสอนยังเป็นแบบดั้งเดิม คือ การเรียนแบบตัวต่อตัว มีครูเป็นศูนย์กลางการเรียนอันเนื่องมาจากสาเหตุที่ ดนตรีไทยเป็นวิชาที่ต้องพัฒนากระบวนการเรียนเป็นขั้นตอน มีระเบียบแบบแผนตามที่ครูโบราณกำหนดไว้ เป็นศาสตร์และศิลป์ที่ต้องการเรียนรู้ด้วยการเอาใจใส่อย่างจริงจัง ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจึงยากที่จะใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบอื่นๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ดีเท่ากับการสอนแบบมุขปาฐะ

ในอนาคตสภาพการจัดการเรียนการสอนปี่พาทย์ น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการแข่งขันเพื่อการอยู่รอดในสังคม ลักษณะการเรียนรู้เพื่อมุ่งการใช้ประโยชน์ จนไม่ได้สนใจหลักการที่แท้จริงของปี่พาทย์เหมือนในอดีต ที่บรรพบุรุษสั่งสมสืบทอดมา แหล่งวิทยาการด้านปี่พาทย์ต้องเปลี่ยนสภาพจากบ้านเป็นโรงเรียน ภาพการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมเลือนหายไป ชาดผู้อนุรักษ์อย่างจริงจัง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย การสืบทอดปีพาทย์วงไทยบรรเลง ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากที่ต่าง ๆ ทั้งเอกสาร งานวิจัย ตลอดจนจดตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง และออกปฏิบัติการภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยได้ศึกษาสภาพทั่วไปของปีพาทย์วงไทยบรรเลง พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์เรียบเรียงรายงานการศึกษาค้นคว้า โดยกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาค้นคว้าดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลเอกสารหลักฐาน ได้รวบรวมข้อมูลเอกสารและสิ่งพิมพ์ได้แก่ เอกสาร วารสาร และ การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดวงปีพาทย์ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 1.2 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 1.3 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล

2. ขั้นรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับนักดนตรีอาชีพ วงปีพาทย์วงไทยบรรเลง

ครูอุทัย	แก้วละเอียด	ตำแหน่ง	ผู้ดูแล/ผู้ก่อตั้งวงไทยบรรเลง
พันจ่าเอกสมาน	แก้วละเอียด	ตำแหน่ง	ผู้ควบคุมวง
นายสัมพันธ์	วงศิริ	ตำแหน่ง	ขับร้อง
นายโสภณ	เดชจรรยา	ตำแหน่ง	ปี่ใน
นายปรารภ	แก้วละเอียด	ตำแหน่ง	ระนาดเอก
นายอัฐชัย	เปล่งรัตน์	ตำแหน่ง	ระนาดทุ้ม
นายปริญญา	แก้วละเอียด	ตำแหน่ง	ฆ้องวงใหญ่
นายธีรวัฒน์	สินอักษรพัฒน์	ตำแหน่ง	ฆ้องวงเล็ก
นายเทียนชัย	บุญอินทร์	ตำแหน่ง	กลองแขก
นายวีรสิทธิ์	จันเพ็ชร์	ตำแหน่ง	กลองแขก
นายมนตรี	สุขประเสริฐ	ตำแหน่ง	ฉิ่ง
นางศรีสวัสดิ์	แก้วละเอียด	ตำแหน่ง	ฉาบเล็ก
นายณัชกฤษฎิ์ฉาน	แก้วละเอียด	ตำแหน่ง	ฆ้องวงใหญ่

นายณัฐพล	สังขพูล	ตำแหน่ง	ห้องมอญวงใหญ่
นายณรงค์	สังขพูล	ตำแหน่ง	ห้องมอญวงใหญ่
นายกฤษดา	ปิ่นมงคล	ตำแหน่ง	ห้องมอญวงเล็ก
นายเมธาสิทธิ์	เผ่าจินดา	ตำแหน่ง	ห้องมอญวงเล็ก
นายประยงค์	สินเทา	ตำแหน่ง	ปี่มอญ
นายชูเกียรติ	สิงห์โต	ตำแหน่ง	ระนาดเอก
นายสถิต	สังข์เขียว	ตำแหน่ง	ห้องมอญวงใหญ่
นายเทียนชัย	บุญอินทร์	ตำแหน่ง	เครื่องหนัง
นางสาวสุรัญญา	สุนทรมณี	ตำแหน่ง	เครื่องประกอบจังหวะ
นางสาวชุตติดา	ฉายปาน	ตำแหน่ง	เครื่องประกอบจังหวะ
นายวุฒิชัย	สำแดงเดช	ตำแหน่ง	เครื่องหนัง

2.2 การสังเกตสภาพการเรียนการสอนปีพาทย์ แบบไม่มีส่วนร่วม

2.3 การสัมภาษณ์ การถ่ายภาพ บันทึกเสียง และอื่นๆ ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

3. การศึกษาข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวงปีพาทย์วงไทย บรรเลง ศึกษาข้อมูล ข้อเด่นของวงไทยบรรเลง การบรรเลงในงานต่างๆ และอื่นๆ โดยอาศัยการเก็บข้อมูลภาคสนามมาประมวลและเรียบเรียงลำดับเนื้อหา ตามความสำคัญและสาระดังนี้

ศึกษาข้อมูลจากเอกสารรายงานการวิจัย ตำราและหนังสือต่างๆ ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สมบูรณ์

- ศึกษาสภาพวงไทยบรรเลง
- บทบาทของปีพาทย์วงไทยบรรเลง
- ศึกษาการสืบทอดดนตรีไทยวงไทยบรรเลงสายครุฑุทัย แก้วละเอียด

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาสภาพและบทบาท “วงไทยบรรเลง”

1.1 สภาพวงไทยบรรเลง

1.1.1 ที่ตั้ง

1.1.2 บุคคล (นักดนตรี)

1.1.3 เครื่องดนตรี

1.1.4 วงดนตรี

- การรับงาน
- การแบ่งคน (จัดคน)
- การจัดวงใหญ่-เล็ก
- รายได้

1.2 บทบาท

- 1.2.1 บทบาทต่อชุมชน
- 1.2.2 บทบาทต่อวัด
- 1.2.3 บทบาทต่อโรงเรียน
- 1.2.4 บทบาทต่ออาชีพ

2. ศึกษากระบวนการสืบทอด “วงไทยบรรเลง” สายครูอุทัย แก้วละเอียด

5. ขั้นสรุป

- 5.1 นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในแบบของพรรณนาวิเคราะห์
- 5.2 เรียบเรียงจัดทำบทสรุปที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูล
- 5.3 อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

วิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการนำเสนองานวิจัยในเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพทางมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) เกี่ยวกับวงปี่พาทย์วงไทยบรรเลง โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสอบถามจาก ครูอุทัยแก้วละเอียดและผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการศึกษาปี่พาทย์วงไทยบรรเลงสายครูอุทัย แก้วละเอียด ที่มีความรุ่งเรืองในอดีตจนถึงปัจจุบัน ศึกษาการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา รวมทั้งศึกษาบทบาทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “วงไทยบรรเลง” โดยสามารถศึกษาและรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและบทบาท “วงไทยบรรเลง”

1. สภาพวงไทยบรรเลง

1.1 ที่ตั้งวงไทยบรรเลง

1.2 การคมนาคม

1.3 กดนตรีวงไทยบรรเลง

1.4 เครื่องดนตรีในวงไทยบรรเลง

1.5 ปี่พาทย์วงไทยบรรเลง

- การรับงาน
- การจัดนักดนตรี
- การจัดวงดนตรี
- เครื่องแต่งกาย
- รายได้

2. บทบาทของวงไทยบรรเลงที่มีต่อชุมชน วัด โรงเรียน และอาชีพ

ตอนที่ 2 ศึกษากระบวนการสืบทอด “วงไทยบรรเลง”สายครูอุทัยแก้วละเอียด

1. สายนักดนตรีวงไทยบรรเลง

2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน

- การรับศิษย์
- วิธีการต่อเพลง
- บทเพลง
- สถานที่ในการสอน
- อุปกรณ์ในการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 ศักยภาพ “วงไทยบรรเลง”

1. สภาพวงไทยบรรเลง

1.1 ที่ตั้งปีพาทย์วงไทยบรรเลง

วงปีพาทย์วงไทยบรรเลงตั้งอยู่บ้านเลขที่ 15 ต.อัมพวา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม มีสวนมะพร้าว สวนมะม่วง สลับกับหย่อมเห้าย่านเรือน มีวัดวาประปราย อยู่ติดกับคลอง

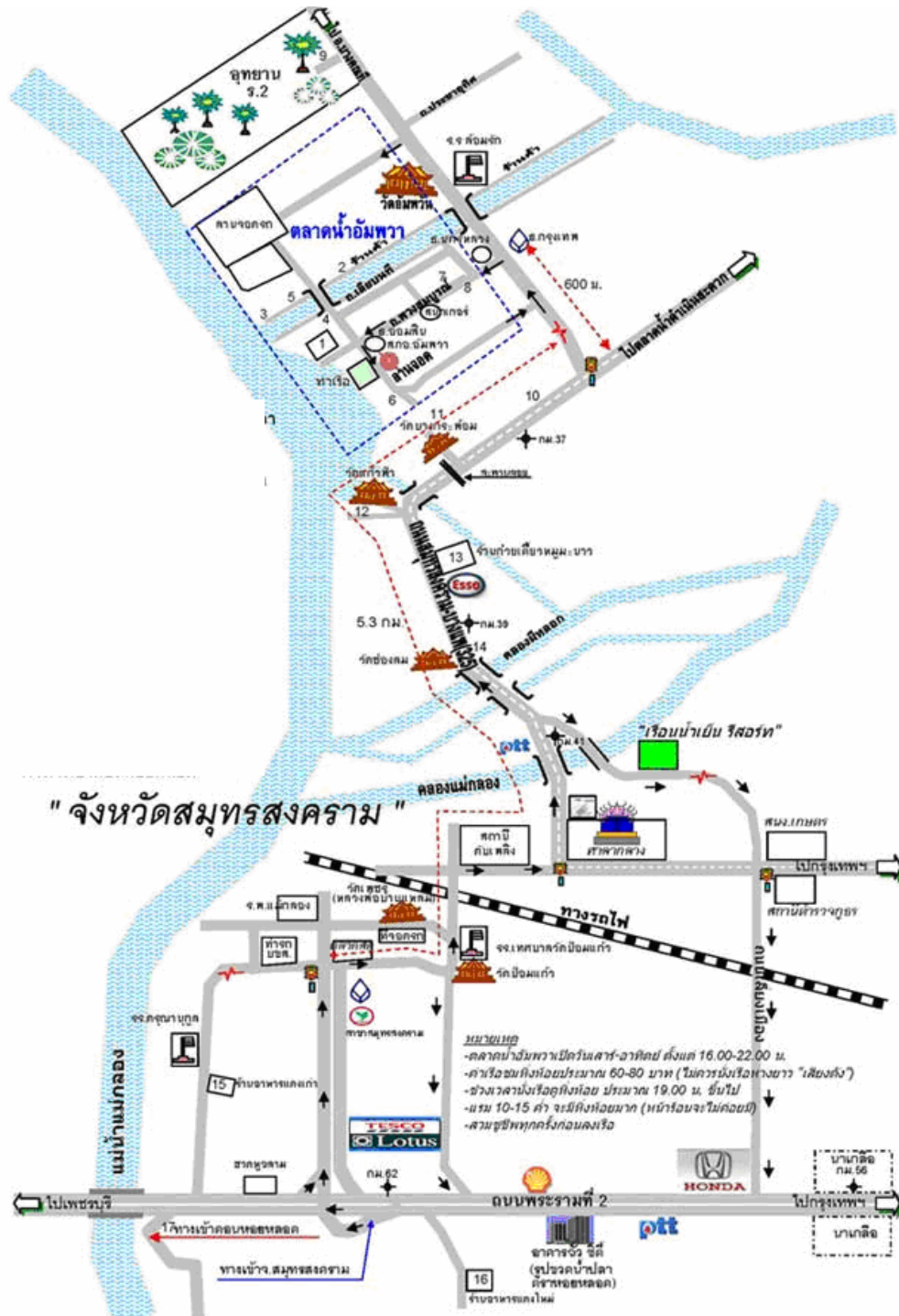
ภาพประกอบ 2 บริเวณบ้านริมคลองวงไทยบรรเลง

1.2 การคมนาคม เดินทางได้หลายรูปแบบ

การเดินทางด้วยรถตู้ (ตลาดน้ำอัมพวา) เส้นทางสำหรับการเดินทางด้วยรถตู้ โดยเริ่มจากอนุเสาวรีย์ชัยสมรภูมิ กรุงเทพฯ บริเวณใต้ทางด่วน ขึ้นรถตู้ที่เขียนว่า “แม่กลอง” ลงรถที่แม่กลอง หลังจากนั้น ขึ้นรถสองแถวสีน้ำเงินแถบเหลืองไปลงตลาดอัมพวา มีถึงตลาดอัมพวาแล้วเลี้ยวขวาแล้วตรงเข้าประมาณ 200 เมตร จะเห็นป้ายที่เขียนว่า มุลินทรีย์พัฒนา แล้วขับตรงเข้าอีกประมาณ 300 เมตร จะพบบ้านวงไทยบรรเลง

การเดินทางด้วยรถส่วนตัว เส้นทางสำหรับการขับรถส่วนตัว โดยเริ่มจากจากกรุงเทพฯ ขับรถขึ้นทางด่วนไปพระราม 2 มุ่งหน้าไปทางจังหวัดสมุทรสาคร เมื่อเข้าจังหวัดสมุทรสาครแล้วดูป้ายจังหวัดสมุทรสงคราม แล้วขับไปตามป้ายเมื่อเข้าจังหวัดสมุทรสงครามแล้ว หาป้ายที่เขียนว่า ไปตลาดน้ำอัมพวา ขับตามป้ายที่เขียนว่าไปตลาดน้ำอัมพวา เมื่อถึงตลาดน้ำอัมพวา เลี้ยวขวาแล้ว

ตรงเข้าประมาณ 200 เมตร จะเห็นป้ายที่เขียนว่า มูลนิธิชัยพัฒนา แล้วขับตรงเข้าอีกประมาณ 300 เมตร จะพบบ้านวงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 3 แผนที่ตั้ง "วงไทยบรรเลง"

นักดนตรีไทย วงไทยบรรเลง

นักดนตรีไทยในวงไทยบรรเลงมีทั้งหมด ประมาณ 21 คน มีอายุต่ำสุด 16 ปี จนถึงอายุ 77 ปี โดยมีทั้งที่อาศัยอยู่ที่บ้านและอยู่ละแวกบ้าน นักดนตรีวงไทยบรรเลงจะแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ นักดนตรีที่เล่นดนตรีประจำ และนักดนตรีอีกส่วนหนึ่งที่มียานประจำอยู่แล้ว โดยสามารถมาเล่นดนตรีในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ หรือช่วงเย็น

ตาราง 1 ช่วงอายุนักดนตรีไทยวงไทยบรรเลง

	ชื่อ-นามสกุล	อายุ	ตำแหน่ง
นายอุทัย	แก้วละเอียด	78	ควบคุมวงไทยบรรเลง ปรับวง ประพันธ์เพลง
ประยงค์	สินเทาว์	74	ปี่มอญ ปี่ใน
พันจ่าเอกสมาน	แก้วละเอียด	61	ควบคุมวงไทยบรรเลง ปรับวง
นายณรงค์	สังขพูล	58	ฆ้องมอญวงใหญ่
นายณชกฤษฎิ์	แก้วละเอียด	31	ฆ้องวงใหญ่
นายปรารภ	แก้วละเอียด	32	ระนาดเอก
นายชูเกียรติ	สิงโต	32	ระนาดเอก
นางสาวศรีสวัสดิ์	แก้วละเอียด	26	เครื่องประกอบจังหวะ
นายโสภณ	เดชจรรจ์	26	ปี่ใน
นายสัมพันธ์	วงศ์ศิริ	29	ขับร้อง
นายสถิต	สังข์เขียว	28	ฆ้องมอญวงใหญ่
นายมนตรี	สุขประเสริฐ	27	เครื่องหนัง
นางสาวสุธัญญา	สุนทรมณี	31	เครื่องประกอบจังหวะ
นางสาวชุตติดา	ฉายปาน	32	เครื่องประกอบจังหวะ
นายวีรสิทธิ์	จันเพ็ชร	32	เครื่องประกอบจังหวะ
นายธีรวัฒน์	สินอักษรพัฒนา	17	ฆ้องวงเล็ก
นายณัฐพล	สังขพูล	16	ฆ้องมอญวงใหญ่
นายกฤษดา	ปิ่นมงคล	17	ฆ้องวงเล็ก
นายเมราสิทธิ์	เผ่าจินดา	16	ฆ้องวงเล็ก
นายวุฒิชัย	สำแดงเดช	17	เปิงมาง
นายเทียนชัย	บุญอินทร์	17	เครื่องหนัง

จากการศึกษาพบว่านักดนตรีทั้งหมด 21 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย 18 คนและเป็นผู้หญิง 3 คน มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 8 คนซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่มีนักดนตรีมากที่สุด นักดนตรีที่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ไม่มี รองลงมา นักดนตรีที่มีอายุ 71 ปีขึ้นไป 2 คน และพบนักดนตรี 1 คนที่มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี นอกจากนี้ยังมีนักดนตรีอิสระอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่สังกัดวงใด ซึ่งไม่สามารถระบุได้ แสดงให้เห็นว่าปีพาทย์วงไทยบรรเลงมีการสืบทอดสู่เยาวชนรุ่นใหม่ จะเห็นได้จากนักดนตรีที่มีอายุระหว่าง 11 - 20 ปี มีจำนวนถึง 6 คน โดยนักดนตรีหลักของวงไทยบรรเลงมีดังนี้

ภาพประกอบ 4 ผู้ควบคุมวงไทยบรรเลงและผู้แต่งเพลง

ชื่อ นายอุทัย นามสกุล แก้วละเอียด เกิดวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2475 ปัจจุบันอายุ 78 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 24/225 หมู่ 7 ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ตำแหน่งผู้ควบคุมวงผู้แต่งเพลง ดูแลรับเพลงให้กับวงไทยบรรเลง

ชีวิตของนายอุทัย แก้วละเอียด อยู่กับวงดนตรีไทยโดยสายเลือด ทั้งบิดามารดา และคุณปู่ คุณย่า ต่างก็ผูกพันอยู่กับการเล่นดนตรีไทย สืบทอดกันมาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ทำให้นายอุทัยได้ซึมซับศิลปวัฒนธรรมไทยด้านการดนตรีไทยไว้อย่างครบถ้วน และโดยฝากตัวเป็นศิษย์กับนักดนตรีรุ่นอาวุโส เช่น หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เรียนดนตรีครั้งแรกกับ

ครูปาน นิลวงศ์ เมื่ออายุได้ 6 ปี โดยเริ่มหัดฆ้องวง ต่อมาได้มาเริ่มเรียนปี่พาทย์มอญ กับครูพริ้ม นักปี่ ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะเกิดความประทับใจนายอุทัย จึงขอกับบิดาเพื่อนำนักเรียนเอกผู้เยาว์นี้มาเป็นศิษย์เมื่ออายุได้ 11 นายอุทัยทุ่มเทเวลาในการฝึกซ้อมจนเล่นดนตรีไทยได้เกือบทุกประเภท แต่คุณครูหลวงประดิษฐไพเราะให้เล่นระนาดเอก นอกจากนี้คุณครูหลวงประดิษฐไพเราะยังได้สอนการประพันธ์เพลง พร้อมทั้งการร้องให้ด้วย เมื่อครูอุทัย แก้วละเอียด ตั้งวงปี่พาทย์ที่บ้าน ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ได้ตั้งชื่อวงให้ว่า “ไทยบรรเลง” (ซึ่งในตอนแรกให้ชื่อว่าทัยบรรเลง แต่ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) บอกว่าให้ใช้ ไทยที่เป็นประเทศ “ไทย”) หลังจากนั้นจึงใช้ชื่อว่าวงไทยบรรเลงเป็นต้นมา

ภาพประกอบ 5 ผู้ควบคุมวงไทยบรรเลง

ชื่อ พันจ่าเอกสมาน นามสกุล แก้วละเอียด เกิดเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2492 ปัจจุบันอายุ 61 ปี เป็นบุตรคนที่ 5 ในบรรดาพี่น้อง 6 คน ของนายถึก นางลออ แก้วละเอียด อยู่บ้านเลขที่15 ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ตำแหน่งผู้ควบคุมวง

เมื่อ พ.จ.อ.สมาน แก้วละเอียด อายุได้ 11-12 ปี บิดาจึงเริ่มหัดร้องวงใหญ่ให้ แต่ในตอนนั้นยังไม่สนใจเรียน มาเริ่มสนใจอย่างจริงจังเมื่อครั้งที่ตามพี่ชายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ โดยหัดระนาดเอก เมื่อได้มีโอกาสเข้ารับราชการที่กองดุริยางค์ทหารเรือเมื่อ พ.ศ.2514 ในยศพลทหาร ซึ่งต้องฝึกอย่างจริงจัง ต้องหัดเป่าพาทย์ทุกชั้นทั้งระนาดเอก นาดทุ้ม ซ้องไทย ซ้องมอญ โดยต่อเพลงจากนาวารุณ พาทยกุล และต่อทางร้องกับคุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรรณ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) เครื่องดนตรีไทยที่ถนัดและชอบที่สุดคือ ระนาดทุ้ม พ.จ.อ.สมาน แก้วละเอียด มีโอกาสได้ร่วมบรรเลงเพลงดับมโหรีโบราณ เมื่อปี พ.ศ.2529 บันทึกเสียงที่ศาลาดุสิตดาลัย เพื่อบันทึกเทปถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ช่วงที่รับราชการอยู่ได้ช่วยพี่ชายและบิดาดูแลกิจการของวงที่ชื่อว่า ไทยบรรเลง เมื่อสิ้นบิดาและพี่ชายคนรอง คือ นายสมัคร แก้วละเอียด พ.จ.อ.สมาน แก้วละเอียดต้องรับช่วงดำเนินกิจการอย่างเต็มตัว พ.จ.อ.สมาน แก้วละเอียดเป็นนักดนตรีที่มีโอกาสดี ด้วยได้รับความรู้ทั้ง 2 ทาง คือ ทางของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ซึ่งเป็นทางหวาน กับทางของท่านครูจางวางทั่ว พาทย์โกศล ซึ่งเป็นทางดุ เมื่อนำทั้ง 2 วงปรับเข้าหากัน วงไทยบรรเลงจึงเป็นวงดนตรีไทยที่บรรเลงได้ไพเราะนุ่มนวล

ภาพประกอบ 6 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายณัฏกฤษฎิณานัน นามสกุล แก้วละเอียด ชื่อเล่น เป้ เป็นบุตรของพันจ่าเอกสมาน แก้วละเอียด มารดา คือนางรีน แก้วละเอียด มีพี่น้อง 3 คน นายณัฏกฤษฎิณานัน แก้วละเอียด เป็นบุตรคนสุดท้อง มีพี่สาวชื่อนางสาวกัญจน์สรिता แก้วละเอียด มีพี่ชายชื่อนายปรารภ แก้วละเอียด เป็นันเกิดวันที่ 21 เดือนธันวาคม พ.ศ.2522 อายุ 31 ปี ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 15 ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อาชีพนักดนตรีเป็นสมาชิกวงไทยบรรเลง

ดนตรีไทยชิ้นแรกที่ฝึก คือ ซอวงใหญ่ โดยเริ่มฝึกเครื่องดนตรีพร้อมกับนายปรารภ แก้วละเอียด (พี่ชาย) เพลงแรกที่เริ่มเรียนเพลงสาธการ เป้ได้ฝึกเพลงหน้าพาทย์ และฝึกเรื่อยมาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงได้เข้ามาอาศัยอยู่กับลุงชื่อ ครูอุทัย แก้วละเอียด ณ จังหวัดนนทบุรี และเข้าศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ เมื่อศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงกลับมาที่อัมพวา และเป็นนักดนตรีวงไทยบรรเลง

นายณัฏกฤษฎิณานัน แก้วละเอียด มีเจตนาสืบทอด วงไทยบรรเลงให้คงอยู่สืบไป

ภาพประกอบ 7 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายปรารภ นามสกุล แก้วละเอียด ชื่อเล่นปรา เป็นบุตรของพันจ่าเอกสมาน แก้วละเอียด ผู้ควบคุมวงไทยบรรเลง เป็นบุตรของนางรีน แก้วละเอียด เป็นบุตรคนที่ 2 มีพี่น้องทั้งหมด 3 คน คือ นายปรารภ แก้วละเอียด เป็นบุตรคนที่ 2 มีพี่สาวชื่อ นางสาวกัญจน์สรिता แก้วละเอียด และน้องชายชื่อ นายณัชกฤษฎิ์มาน แก้วละเอียด ปราเกิดวันที่ 30 เดือนเมษายน พ.ศ.2521 อายุ 32 ปี ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 15 ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีอาชีพเป็นนักดนตรีวงไทยบรรเลง นอกจากเป็นนักดนตรีแล้วยังช่วยครูสมานแก้วละเอียด ผู้เป็นบิดา ดูแลวงไทยบรรเลงด้วย

ดนตรีไทยที่ฝึกเป็นชิ้นแรก และได้เล่นมาจนถึงทุกวันนี้คือ ระนาดเอก โดยต่อเพลงจากครูสมาน แก้วละเอียด เพลงที่เริ่มเรียนเพลงแรกคือ เพลงมู่ล่ง และได้มีโอกาสฝึกการปรับวงกับครูอุทัย แก้วละเอียด (ลุง) บ้าง ปัจจุบัน”ปรา”สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีทั้งของไทยและมอญ ได้เกือบทุกชิ้น ยกเว้นปีกับการขับร้อง

ในอนาคต นายปรารภ แก้วละเอียด หวังว่าจะได้สืบทอดดนตรีไทย เพลงไทย และวงไทยบรรเลงสืบไป

ภาพประกอบ 8 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ ศรีสวัสดิ์ นามสกุล แก้วละเอียด ชื่อเล่น ตุก เกิดวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2527 อายุ 26 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 66/1 หมู่ 4 ตำบลคลองเขิน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม จบการศึกษาสูงสุดชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตำแหน่งในวงไทยบรรเลง เครื่องประกอบจังหวะ

เครื่องดนตรีที่บรรเลงนั้น คือ เครื่องประกอบจังหวะ โดยเริ่มฝึกจากตีกรับ ตีฉาบ ตีฉิ่ง เรื่อยมาจนสามารถจำเพลงได้อย่างแม่นยำ และจึงเริ่มฝึกเครื่องดนตรีเป็นลำดับต่อมา

นางสาวศรีสวัสดิ์ แก้วละเอียด เข้าวงไทยบรรเลงโดยการชักชวนของนายปรารภ แก้วละเอียด

ภาพประกอบ 9 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายโสภณ นามสกุล เดชฉกรรจ์ ชื่อเล่น กอล์ฟ เกิดวันที่ 5 เมษายน พ.ศ.2527 อายุ 26 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 32 หมู่ 7 ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จบการศึกษา ปริญญาตรี

เครื่องดนตรีที่ฝึกบรรเลงคือ เปีย เริ่มฝึกดนตรีไทยเริ่มแรกกับคุณครูสมาน แก้วละเอียด ผู้ดูแลวงไทยบรรเลง “กอล์ฟ” มีความสามารถในการบรรเลงดนตรีในวงเป็พาทย์ โดยเฉพาะ “เป็” นายโสภณ เดชฉกรรจ์ บรรเลงดนตรีเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อเวลาว่างมักจะฝึกซ้อมดนตรีไทยกับวงไทยบรรเลง เมื่อวงไทยบรรเลงจะต้องไปบรรเลงตามงานต่างๆ “กอล์ฟ” จะไปบรรเลงด้วยทุกครั้ง ปัจจุบันนายโสภณ เดชฉกรรจ์ กำลังศึกษาในระดับมหาบัณฑิต สถานที่ทำงานคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพประกอบ 10 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายสัมพันธ์ นามสกุล วงษ์ศิริ ชื่อเล่น จ้อด อัมพวา เกิดวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2524 อายุ 29 ปี มีพี่น้อง 2 คน มีน้องชายเป็นนักดนตรีไทย ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 12 หมู่ 6 ตำบล แควอ้อม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จบการศึกษา ปริญญาตรี ตำแหน่งในวงไทย บรรเลง ขับร้อง

นายสัมพันธ์ได้เข้ามาเป็นลูกศิษย์วงไทยบรรเลงมานานแล้ว แต่ “จ้อด” ได้มีโอกาสเรียนดนตรีไทยเพิ่มเติมกับครูยก สันทะ ซึ่งเป็นศิษย์ของพระยาเสนาะดุริยางค์ เครื่องดนตรีไทยชิ้นแรกที่เริ่มฝึกบรรเลง คือ ข้องวงใหญ่ เพลงแรกที่ต่อคือเพลงสาธุการ ต่อมาจึงต่อเพลงหน้าพาทย์ หลังจากนั้น “จ้อด” ฝึกบรรเลงระนาดทุ้ม ครูสมานเห็นแววจึงนำมาฝึกเป็นนักร้อง จากนั้นนายสัมพันธ์ วงษ์ศิริ ได้มาต่อเพลงร้องเพิ่มเติมกับครูเลื่อน สุนทรวาทีน ซึ่งเป็นบุตรพระยาเสนาะดุริยางค์ซึ่งเป็นพี่น้องกับครูเจริญใจ สุนทรวาทีน

ปัจจุบันนายสัมพันธ์ วงษ์ศิริ มีอาชีพนักดนตรีไทยในวงไทยบรรเลง และเมื่อมีเวลาว่างก็จะเรียนรู้ ฝึกฝนและพัฒนาทักษะด้านการขับร้องให้ดีขึ้น

ภาพประกอบ 11 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายธีรวัฒน์ นามสกุล สินอักษรพัฒน์ ชื่อเล่น แอ๊ป เกิดเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ.2536 ปัจจุบันอายุ 17 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 22 หมู่ 2 ตำบลบางช้าง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จบการศึกษาสูงสุด ปวช.

เครื่องดนตรีที่ฝึกบรรเลงชิ้นแรกคือ ข้องวงเล็ก โดยเริ่มเรียนกับครูสมาน แก้วละเอียดยุติคุณผู้ดูแลวงไทยบรรเลง นายธีรวัฒน์ สินอักษรพัฒน์ เริ่มเข้าวงดนตรีไทยบรรเลงตั้งแต่เด็ก มีความถนัดด้านการบรรเลงปี่พาทย์คือ ข้องวงเล็กมากกว่าเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ และสามารถบรรเลงเครื่องประกอบจังหวะได้ด้วย ปัจจุบันธีรวัฒน์ สินอักษรพัฒน์ มีอาชีพนักดนตรีไทยของบ้านไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 12 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายณัฐพล นามสกุล สังขพูล ชื่อเล่น อ้อฟ เกิดเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2537
อายุ 16 ปี ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 15/1 ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
การศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาปีที่ 3

เครื่องดนตรีที่ฝึกบรรเลงชิ้นแรกคือ ข้องวงใหญ่ เริ่มเรียนดนตรีไทยกับครูสมาน
แก้วละเอียด ผู้ดูแลวงไทยบรรเลง เริ่มเข้ามามีบทบาทในวงไทยบรรเลงตั้งแต่เด็ก สามารถบรรเลง
เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ได้หลายชนิด แต่มีความชำนาญเครื่องดนตรีข้องวงใหญ่มากที่สุด ปัจจุบัน
นายณัฐพล สังขพูล มีอาชีพนักดนตรีไทยของบ้านไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 13 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายณรงค์ นามสกุล สังขพูล ชื่อเล่น แหลม เกิดวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ.2495 อายุ 58 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 15/1 ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

ตำแหน่งในวงไทยบรรเลง คือ ช้องวงใหญ่ เข้ามามีบทบาทในวงไทยบรรเลงตั้งแต่วัยเด็ก ๆ ได้แสดงตามงานต่าง ๆ กับวงไทยบรรเลงมาโดยตลอด ฝึกฝน พัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีไทยให้ดีขึ้น มีความถนัดในการบรรเลงวงปี่พาทย์มากโดยเฉพาะ ช้องวงใหญ่ และยังสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีมอญได้อีกด้วย ปัจจุบันนายณรงค์ สังขพูล มีอาชีพนักดนตรีไทยของบ้านไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 14 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายกฤษดา นามสกุล ปิ่นมงคล ชื่อเล่น ต้ม เกิดวันที่ 26 กันยายน พ.ศ.2536
อายุ 17 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 58 หมู่ 11 ตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
การศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาปีที่ 3

เครื่องดนตรีที่ฝึกบรรเลงชิ้นแรกคือ ขลุ่ยวงเล็ก เริ่มเรียนดนตรีไทยกับคุณครูสมาน
แก้วละเอียด ผู้ดูแลวงไทยบรรเลง เข้ามาสู่วงดนตรีไทยบรรเลงตั้งแต่เด็ก มีหน้าที่ในการบรรเลง
ขลุ่ยวงเล็ก สามารถบรรเลงดนตรีไทยในวงปี่พาทย์ได้หลายชนิด ฝึกซ้อมและได้แสดงดนตรีกับ
วงไทยบรรเลงเสมอ ปัจจุบันนายกฤษดา ปิ่นมงคล มีอาชีพนักดนตรีไทยของบ้านไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 15 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ เมราสิทธิ์ นามสกุล เผ่าจินดา ชื่อเล่น บาส เกิดวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2537 อายุ 16 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 24 ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

เครื่องดนตรีที่ฝึกบรรเลงชิ้นแรก คือ ข้องวงเล็ก เรียนดนตรีไทยมาพร้อมกับนายกฤษดา ปิ่นมงคล เริ่มเรียนกับคุณครูสมาน แก้วละเอียด มีความถนัดในการบรรเลงวงปี่พาทย์มาก สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆได้ เช่น ข้องวงใหญ่ ระนาดทุ้ม นายเมราสิทธิ์ เผ่าจินดา ฝึกฝนข้องวงเล็กจนมีความชำนาญ และได้บรรเลงดนตรีไทยกับวงไทยบรรเลงตามสถานที่ต่างๆ มากมาย ปัจจุบัน เมราสิทธิ์ เผ่าจินดา มีอาชีพนักดนตรีไทยของบ้านไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 16 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายประยงค์ นามสกุล สิ้นเทาวิ ชื่อเล่น เบิ้ม เกิดปี พ.ศ. 2479 ปัจจุบันอายุ 74 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 13 หมู่ 4 ตำบลอัมพวา อำเภอสวทรวง จังหวัดสมุทรสงคราม การศึกษา สูงสุด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตำแหน่งในวงไทยบรรเลง ปี่มอญ ปี่ใน เริ่มเข้าสู่วงไทยบรรเลงตั้งแต่ เป็นวงปี่พาทย์ที่ยังไม่มีชื่อเสียง โดยมีนายถึก แก้วละเอียด เป็นผู้ควบคุมวงดนตรี เป็นนักดนตรี อาชีพให้กับวงของนายถึก แก้วละเอียด จนกระทั่งมีการตั้งชื่อวงเป็น “วงไทยบรรเลง” โดยนายประยงค์ สิ้นเทาวิ นอกจากบรรเลงดนตรีแล้วยังช่วยคุณครูสมาน แก้วละเอียดดูแลวงปี่พาทย์มอญของวงไทย บรรเลง

ปัจจุบัน ประยงค์ สิ้นเทาวิ มีอาชีพนักดนตรีไทยของบ้านไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 17 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายชูเกียรติ นามสกุล สิงโต ชื่อเล่น แขก เกิดวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ.2521 อายุ 32 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 1/4 ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม การศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาปีที่ 3

ตำแหน่งในวงไทยบรรเลง คือ ระนาดเอก มีความสามารถในการบรรเลงปีพาทย์มอญ เริ่มเข้าสู่วงไทยบรรเลงตั้งแต่เด็ก เครื่องดนตรีที่ถนัดมากที่สุดคือ ระนาดเอก ฝึกซ้อมจนมีความชำนาญ ในวันเสาร์ อาทิตย์จะไปออกแสดงดนตรีกับคุณครูสมาน แก้วละเอียดเสมอ และยังสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกชนิด

ปัจจุบัน นายชูเกียรติ สิงโต เป็นนักดนตรีไทยอาชีพวงไทยบรรเลง ทำงานบรรเลงดนตรีไทยที่บ้านไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 18 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายสถิต นามสกุล สังข์เขียว ชื่อเล่น ดอแล้ เกิดวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2525 อายุ 28 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 39 หมู่ 2 ตำบลบางกุ้ง อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม การศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาปีที่ 6

เครื่องดนตรีไทยที่ฝึกบรรเลงชิ้นแรกคือ ข้องวงใหญ่ เริ่มเข้าวงสู่วงไทยบรรเลงตั้งแต่เด็กๆ โดยเริ่มเรียนกับครูสมาน แก้วละเอียต และจะไปบรรเลงดนตรีตามงานต่างๆ กับคุณครูสมาน แก้วละเอียต เป็นประจำ จนเกิดความชำนาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีข้องวงใหญ่

ปัจจุบัน นายสถิต สังข์เขียว เป็นนักดนตรีไทยอาชีพในวงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 19 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายมนตรี นามสกุล สุขประเสริฐ ชื่อเล่น โอ้ วันเกิด 29 มีนาคม พ.ศ.2527 อายุ 26 ปี มีพี่น้อง 4 คน เป็นบุตรคนที่ 3 โดยมีพี่ชาย พี่สาว และน้องชายชื่อ นายเทียนชัย บุญอินทร์ ซึ่งเป็นนักดนตรีไทยด้วยกัน ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 17/3 ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม การศึกษาสูงสุดชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตำแหน่งในวงไทยบรรเลง “เครื่องหนัง” เครื่องดนตรีที่ฝึกบรรเลงเป็นชิ้นแรกคือเครื่องประกอบจังหวะ คือฉิ่ง ฉาบ กรับ กรับ โหม่ง เริ่มเรียนดนตรีไทยกับคุณครูสมาน แก้วละเอียต ผู้ดูแลวงไทยบรรเลง บ้านนายมนตรี สุขประเสริฐ อยู่ใกล้กับบ้านของคุณครูสมาน แก้วละเอียต เริ่มเข้าสู่วงไทยบรรเลงตั้งแต่เด็กๆ และวันเสาร์ อาทิตย์จะไปบรรเลงดนตรีกับคุณครูสมาน แก้วละเอียต มีความชำนาญด้านเครื่องหนัง และยังสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกชนิด

ปัจจุบันนายมนตรี สุขประเสริฐ เป็นนักดนตรีอาชีพวงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 20 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายเทียนชัย นามสกุล บุญอินทร์ ชื่อเล่น มุก เกิดวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ.2536 อายุ 17 ปี มีพี่น้อง 4 คน เป็นบุตรคนที่ 4 โดยมีพี่ชาย พี่สาว และพี่ชายคือนายมนตรี สุขประเสริฐ ซึ่งเป็นนักดนตรีไทย

ตำแหน่งเครื่องหนังเช่นกัน ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 17/3 ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม การศึกษาสูงสุด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตำแหน่งในวงไทยบรรเลง เครื่องหนัง เครื่องดนตรีที่ฝึกบรรเลงเป็นชิ้นแรกคือ เครื่องประกอบจังหวะ โดยเริ่มจากฉิ่ง กรับ ฉาบ เรื่อยมา เริ่มเรียนดนตรีไทยกับคุณครูสมาน แก้วละเอียด และเริ่มเข้าสู่วงไทยบรรเลงตั้งแต่เด็กๆ เพราะมีบ้านอยู่ติดกับครูสมาน แก้วละเอียด ปัจจุบันนายเทียนชัย บุญอินทร์ เป็นนักดนตรีอาชีพ วงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 21 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นางสาวสุทธัญญา นามสกุล สุนทรมณี ชื่อเล่น ปัท เกิดเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2522 อายุ 31 ปี มีพี่น้อง 3 คน เป็นบุตรคนที่ 2 ตระกูลมีแต่ผู้หญิงหมด ปัจจุบันอาศัยอยู่ บ้านเลขที่ 126/24 ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตำแหน่งในวงไทยบรรเลง เครื่องประกอบจังหวะ

เครื่องดนตรีที่ฝึกบรรเลงเป็นชิ้นแรกคือ เครื่องประกอบจังหวะ โดยเริ่มฝึกบรรเลง ดนตรีจากคำชักชวนของเพื่อน คือนายปรารภ แก้วละเอียด หรือปรา ซึ่งเป็นบุตรของคุณครูสมาน แก้วละเอียด ผู้ควบคุมวงไทยบรรเลง ฝึกเครื่องจังหวะในวงไทยบรรเลงโดยการซ้อมเพลงของวงไทย บรรเลงและการอาศัยการออกงานบรรเลงเป็นประจำ ส่วนในเวลาที่ไม่มียานก็รับบรรเลงดนตรีจากวง อื่นๆ ด้วยอาทิเช่น วงประยงค์ศิลป์ และ วง ท. อุทัยบรรเลงศิลป์ เป็นต้น

ปัจจุบันนางสาวสุทธัญญา สุนทรมณี เป็นนักดนตรีอาชีพวงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 22 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นางสาวชุตติดา นามสกุล ฉายปาน ชื่อเล่น เปิ้ล มีพี่น้องทั้งหมด 3 คน เป็นบุตรคนโต เกิดเมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2521 อายุ 32 ปี ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 43/2 หมู่ 3 ตำบลธรรมเสน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตำแหน่งเครื่องประกอบจังหวะ วงไทยบรรเลง

เครื่องดนตรีที่ฝึกบรรเลงเป็นชิ้นแรกคือ เครื่องประกอบจังหวะ โดยเริ่มจากกรับ ฉาบ ฉิ่ง เรื่อยมาจนสามารถจำเพลงได้แม่นยำ เริ่มฝึกดนตรีเมื่ออายุประมาณ 15 ปี โดยที่บรรเลงดนตรีไม่เป็นเลย แต่ได้เริ่มบรรเลงดนตรีเพราะมีแฟนเป็นนักดนตรีคือ นายมนตรี สุขประเสริฐ เมื่อมีเวลาว่างก็จะไปซ้อมเพลงกับวงไทยบรรเลง และเมื่อวงไทยบรรเลงออกงานบรรเลงดนตรีก็จะไปตีเครื่องประกอบจังหวะ

ปัจจุบันเป็นนักดนตรีอาชีพวงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 23 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายวุฒิชัย นามสกุล สำแดงเดช ชื่อเล่น อ้อฟ เกิดเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2534 อายุ 19 ปี ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 42 ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม การศึกษาสูงสุดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นายวุฒิชัย สำแดงเดช คาดว่าจะเรียนต่อในระดับสูงขึ้น

ตำแหน่ง เครื่องหนัง เครื่องประกอบจังหวะ

เครื่องดนตรีที่เริ่มฝึกบรรเลงคือ ซอฆ้องมอญวงใหญ่ เครื่องประกอบจังหวะ แต่ได้เริ่มฝึกตีเครื่องประกอบจังหวะก่อน นายวุฒิชัย สำแดงเดช เริ่มเข้าสู่วงดนตรีไทยบรรเลงเมื่ออายุ 16 ปี เข้ามาได้ประมาณ 2 ปีแล้ว รู้จักกับวงไทยบรรเลงมานาน แต่ไม่ได้สนใจ จนเมื่อนายสัมพันธ์ วงษ์ศิริ หรือจ๊อด อัมพวาชักชวนให้เข้ามาเล่นดนตรี จึงได้เข้ามาอยู่ในวงไทยบรรเลง จากนั้นจึงได้ฝึกดนตรีไทยและครอบครูกับคุณครูสมาน แก้วละเอียด เพลงแรกที่ฝึกคือ เพลงประจำวัด ต่อมาเป็นเพลงประจำบ้าน และเพลงในงานศพตามลำดับ เครื่องดนตรีที่ถนัดมากที่สุดคือ เปิงมาง สามารถบรรเลงดนตรีมอญได้ แต่ถ้าเป็นวงปี่พาทย์ไทยก็บรรเลงได้แต่ได้ไม่ค่อยดีนัก และตีได้แต่เครื่องประกอบจังหวะ

ภาพประกอบ 24 นักดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อ นายวีรสิทธิ์ นามสกุล จันเพ็ชร

เครื่องดนตรีที่บรรเลงในวงไทยบรรเลงคือ เครื่องหนัง เครื่องจิ้งหะ โดยเริ่มฝึกจากเครื่องประกอบจิ้งหะก่อน เริ่มเรียนดนตรีกับคุณครูสมาน แก้วละเอียด วันเสาร์ อาทิตย์ก็ไปออกงานแสดงกับครูสมาน แก้วละเอียดเสมอ ปัจจุบัน นายวีรสิทธิ์ จันเพ็ชร เป็นนักดนตรีไทยอาชีพวงไทยบรรเลง

1.4 เครื่องดนตรีในวงไทยบรรเลง

วงไทยบรรเลงเป็นวงปี่พาทย์ที่ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีไทยและมอญโดยปัจจุบันนี้ ได้มีเครื่องดนตรีไทย 2 วงและมีฆ้องมอญ 13 โคน ซึ่งเครื่องดนตรีดังต่อไปนี้

ตาราง 2 เครื่องดนตรีวงไทยบรรเลง

ชื่อเครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
ปี่ใน	1 เล้า	นักดนตรีจะมีปี่เป็นของตนเอง
ปี่มอญ	1 เล้า	นักดนตรีจะมีปี่เป็นของตนเอง
ระนาดเอก	3 ราง	รางทอง 1 ราง รางไม้ 2 ราง
ระนาดทุ้ม	3 ราง	รางทอง 1 ราง รางไม้ 2 ราง
ระนาดเอกเหล็ก	2 ราง	
ระนาดทุ้มเหล็ก	2 ราง	
ฆ้องวงใหญ่	2 วง	
ฆ้องวงเล็ก	2 วง	
ฆ้องมอญ	13 โคน	ฆ้องมอญเก่ามี 3 โคน
กลองแขก	3 คู่	กลองแขกทอง 1 คู่ กลองแขกไม้ 2 คู่
ตะโพนไทย	2 ใบ	ฆาทอง 1 ใบ
ตะโพนมอญ	2 ใบ	
เปิงมาง	2 คอก	
ฉิ่ง	3 คู่	
ฉาบเล็ก	3 คู่	
ฉาบใหญ่	3 คู่	
กรับ	3 คู่	
โหม่ง	2 ใบ	
โหม่งสามใบ	2 ชุด	
กลองสองหน้า	1 ใบ	

จากตารางเครื่องดนตรีของวงไทยบรรเลง สามารถสรุปจำนวนเครื่องดนตรีได้ดังนี้ เครื่องดนตรีที่ใช้ในปัจจุบันแบ่งเครื่องดนตรีออกเป็นเครื่องดนตรีวงปี่พาทย์ไทย และเครื่องดนตรีวงปี่พาทย์มอญ ซึ่งมีวงปี่พาทย์ไทยมี 1 วง และวงปี่พาทย์มอญมี 2 วง เครื่องดนตรีที่มีมากที่สุดคือ ข้องมอญมีทั้งหมด 13 โคน โดยแบ่งออกเป็นข้องมอญเก่า 3 โคน ซึ่งเป็นข้องมอญตั้งแต่สมัยแรกๆ ที่ครูอุทัย แก้วละเอียดเริ่มฝึกและเรียนดนตรี ข้องมอญอีก 10 โคน เป็นข้องมอญที่ทำขึ้นใหม่ เนื่องจากงานที่วงไทยบรรเลงรับมากที่สุด คือ งานศพ ดังนั้นข้องมอญจึงมีมาก ซึ่งในวงปี่พาทย์มอญ จะมีเครื่องดนตรีอย่างละชิ้น นอกจากข้องมอญ จำนวนโคนตามที่ทางเจ้าภาพต้องการ

วงปี่พาทย์ (ไทย)

1. ปี่ใน

ปี่ใน ของวงไทยบรรเลงนั้นทำจากไม้ชิงชัน ซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็ง ปี่ใน นี้เป็นส่วนตัวของนายโสภณ เดชฉกรรจ์ นายโสภณได้ ” ปี่ ” เลานี้มานานแล้วและใช้ตั้งแต่เริ่มเข้าสู่วงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 25 ปี่ใน

ภาพประกอบ 26 นักดนตรีกำลังเป่าปี่ใน

2. ระนาดเอก

ระนาดเอกของวงไทยบรรเลงนั้นลูกระนาดทำด้วยขงชั้น ในส่วนของรางระนาดเอก ประดับเรซิน คุณครูท่านเล่าว่า ระนาดเอกรางนี้ได้สั่งทำมาได้ไม่นานไม่ได้เป็นของเก่าแต่อย่างใด แต่ก็ใช้บรรเลงในงานทั้งงานมงคล และอวมงคลมาโดยตลอด ก็อยู่คู่กับวงไทยบรรเลงมาเกือบนาน

ภาพประกอบ 27 ระนาดเอก

ภาพประกอบ 28 โขนร่างระนาดเอกลายดอกกุหลาบ

ภาพประกอบ 29 โขนร่างระนาดเอกลายดอกกุหลาบ

เป็นระนาดเอกอีกทรงหนึ่งของวงไทยบรรเลงมีความเก่าแก่มากกว่า 50 ปี ในส่วนของ
รางระนาดเอกเป็นลายดอกกุหลาบ

3. ระนาดทุ้ม

ระนาดทุ้มของวงไทยบรรเลงมีลักษณะแบบเดียวกับระนาดเอก ฝืนของระนาดทุ้ม
ทำจากไม้ไผ่ ส่วนรางระนาดทุ้มประดับด้วยเรซิน คุณครูสมาน แก้วละเอียดเล่าว่าระนาดทุ้มรางนี้
ได้มาพร้อมกันกับระนาดเอก เวลาไปบรรเลงตามงานต่างๆ ก็จะใช้บรรเลงร่วมกัน

โขนรางระนาดทุ้ม

ฝืนระนาดทุ้ม

รางระนาดทุ้ม

ไม้ตีระนาดทุ้ม

ภาพประกอบ 30 ระนาดทุ้ม

4. ฆ้องวงใหญ่

ฆ้องวงใหญ่ของวงไทยบรรเลงนั้น อยู่คู่กับวงไทยบรรเลงประมาณ 15 ปีแล้ว เป็นเครื่องดนตรีที่ครูสุมาน แก้วละเอียด สร้างขึ้นมาขณะที่ครูสุมานมาดูแลวงไทยบรรเลง ในยุคที่ครูสุมานเข้ามาดูแลวงไทยบรรเลงก็ได้สร้างเครื่องดนตรีขึ้นมาใหม่ รวมถึงฆ้องวงใหญ่นี้ด้วย

ภาพประกอบ 31 ฆ้องวงใหญ่

5. ฆ้องวงเล็ก

ฆ้องวงเล็กในวงไทยบรรเลงเป็นเครื่องดนตรีอีกชนิดที่สร้างขึ้นมาร่วมกันกับฆ้องวงใหญ่ ใช้บรรเลงในงานต่างๆ ฆ้องวงเล็กในวงไทยบรรเลงมีอยู่หลายวงแต่สมาชิกในวงจะนิยมใช้ฆ้องเล็กวงนี้มากกว่าวงอื่นๆ

ภาพประกอบ 32 ม้องวงเล็ก

6. ระนาดเอกเหล็ก

ระนาดเอกเหล็กมีขนาด 23.5 ซม กว้างประมาณ 5 ซม ลดหล่นขึ้นไปจนถึงลูกยอดที่มีขนาด 19 ซม กว้างประมาณ 4 ซม รางของระนาดเอกเหล็กนั้น ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีเท้ารองรับไว้ทั้ง 4 ด้าน

7. ระนาดทุ้มเหล็ก

ระนาดทุ้มเหล็กมีจำนวน 16 หรือ 17 ลูก ตัวรางระนาดยาวประมาณ 1 เมตร ปากรางกว้างประมาณ 20 ซม มีเท้ารองติดลูกล้อ 4 เท้า เพื่อให้เคลื่อนที่ไปมาได้สะดวก ตัวรางสูงจากพื้นถึงขอบบนประมาณ 26 ซมระนาด ทุกชนิดที่กล่าวมานั้น จะใช้ไม้ตี 2 อัน สำหรับระนาดเอกทำไม้ตีเป็น 2 ชนิด ชนิดหนึ่งทำหัวไม้ตีให้แข็ง

ภาพประกอบ 33 ระนาดทุ้มเหล็ก

8. กลองทัด

กลองทัดของวงไทยบรรเลงนั้นเป็นเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นใหม่ ใช้ไม้เนื้อแข็งทำขึ้น หน้าหน้ากลองทำจากหนังวัว ขาหยั่งกลองประดับเรซิน

ภาพประกอบ 34 กลองทัด

9. กลองสองหน้า

กลองสองหน้าของวงไทยบรรเลง จะใช้บุ้แตกสำหรับติดหน้ากลอง วงไทยบรรเลงจะใช้กลองสองหน้าใบนี้เวลาบรรเลง

ภาพประกอบ 35 กลองสองหน้า

10. กลองแขก

กลองแขกของวงไทยบรรเลงเป็นเครื่องดนตรีประเภทตีที่มีรูปร่างยาวเป็นรูปทรงกระบอก ขึ้นหนังสองข้างด้วยหนังลูกวัวหรือหนังแพะหน้าใหญ่ กว้างประมาณ 20 ซม เรียกว่า “หน้ารุ่ม” ส่วนหน้าเล็กกว้างประมาณ 17 ซม เรียกว่า “หน้าค่าน” ตัวกลองแขกของวงไทยบรรเลงทำด้วยไม้แก่น การขึ้นหนังใช้เส้นหวายผ่าซีกเป็นสายโยง แรงเสียง โยงเส้นห่างๆกัน

ภาพประกอบ 36 กลองแขก

11. ตะโพนไทย

ตะโพนไทย ของวงไทยบรรเลงมีขนาดเล็กตรงกลางป่อง ชึ่งหน้ากลองด้วยหนังวัว มีสองหน้า หน้าใหญ่กว้าง 25 เซนติเมตร เรียกหน้า “เท่ง” จะตีด้วยสตุเสียงคือ บูเทค อีกหน้าหนึ่งคือหน้าเล็กกว้างประมาณ 22 เซนติเมตร เรียก “หน้ามัด” ตัวกลองยาวประมาณ 48 เซนติเมตร ตัวกลองมีหนังเรียดหุ้มรอบตัว โดยร้อยเข้าใส่ละมานและหนังรัดอตรงกลางกลองเพื่อใช้เร่งเสียงที่วางเท้าของตะโพนไทยประด้วยเรซิน

ภาพประกอบ 37 ตะโพนไทย

12. ฉิ่ง

ภาพประกอบ 38 ฉิ่ง

13. ฉาบเล็ก

ภาพประกอบ 39 ฉาบเล็ก

14. ฉาบใหญ่

ภาพประกอบ 40 ฉาบใหญ่

15. กรับ

ภาพประกอบ 41 กรับ

16. โหม่ง

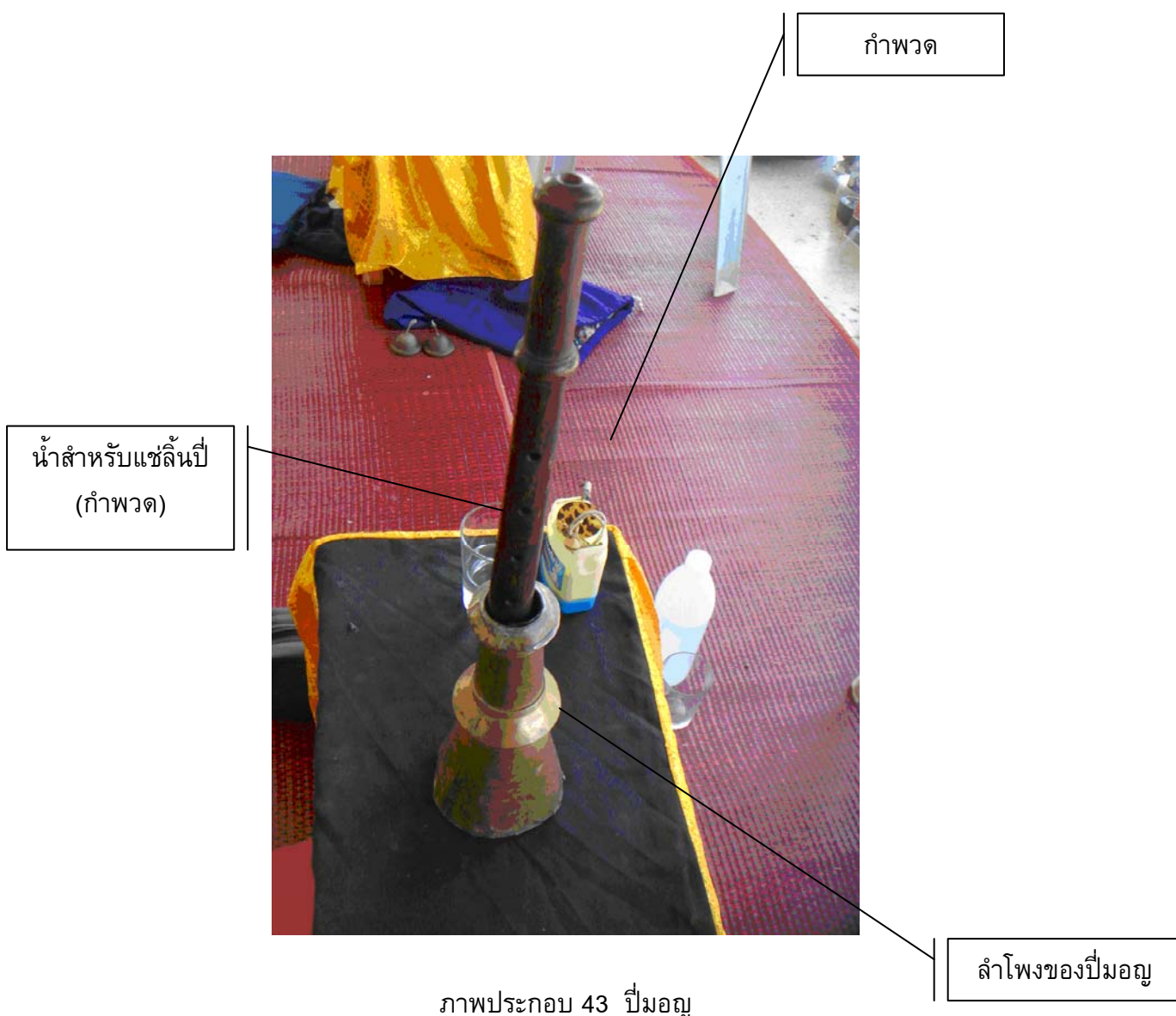
ภาพประกอบ 42 โหม่ง

เครื่องประกอบจังหวะ ฉิ่ง, ฉาบ, กรับ และโหม่ง ของวงไทยบรรเลงก็เป็นเครื่องกำกับจังหวะที่ใช้ตีประกอบการบรรเลงเรื่อยมา ชั้นไหนที่ชำรุดหรือสูญหายก็จะหามาทดแทน ฉะนั้นเครื่องกำกับจังหวะก็สร้างขึ้นใหม่

วงปี่พาทย์มอญ

1. ปี่มอญ

ปี่มอญของวงไทยบรรเลงมีลักษณะแยกออกเป็นสาม ลิ้นปี่ ส่วนลำโพง โดยในการบรรเลง คุณลุงเบิ้ม (นายประยงค์ สิ้นเทาว์) จะใช้ปี่มอญของตัวเองไม่ค่อยได้ใช้ของวงไทยบรรเลง

2. ซ็องมอญวงใหญ่

ซ็องวงใหญ่ทำหน้าที่เป็นเครื่องดำเนินทำนองหลัก ทางวงไทยบรรเลงได้สร้างเครื่องมาเป็นชุดที่สอง ชุดแรกได้ขายให้ประเทศญี่ปุ่นไปแล้ว

ภาพประกอบ 44 ซ็องมอญ (วงใหญ่)

3. ซ็องมอญวงเล็ก

ซ็องมอญวงเล็กของวงไทยบรรเลงก็เช่นเดียวกันสร้างขึ้นเป็นชุดที่สองหลังจากขายเครื่องดนตรีให้ประเทศญี่ปุ่น

ภาพประกอบ 45 ซ็องมอญ (วงเล็ก)

หมายเหตุ ซ็องมอญวงใหญ่และซ็องมอญวงเล็กของวงไทยบรรเลงมีรวมกันถึง 13 โฉง

3. ระนาดเอก

ระนาดเอกมีลักษณะการตีเหมือนกับระนาดเอก (ไทย) ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

ภาพประกอบ 46 ระนาดเอก

3. ระนาดทุ้ม

ระนาดทุ้มมีลักษณะการตีเหมือนกับระนาดทุ้ม (ไทย) ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

ภาพประกอบ 47 ระนาดทุ้ม

4. ตะโพนมอญ

ตะโพนมอญของวงไทยบรรเลงมีขนาดใหญ่กว่าตะโพนไทย ตรงกลางป่อง ซึ่งหน้ากลองด้วยหนังวัว มีสองหน้า มีรูปร่างลักษณะเหมือนกับตะโพนไทย แต่ขนาดใหญ่กว่ามาก ในวงไทยบรรเลงใช้วัสดุถ่วงหน้ากลองอย่างเดียวกับวัสดุติดกระຈก คือบวมแตก ดังจะเห็นได้จากภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 48 ตะโพนมอญ

วัสดุถ่วงหน้าตะโพนมอญ ทำมาจาก “บวมแตก” (ที่ติดกระຈกตาษกับกระຈก มีขายที่ร้านเครื่องเขียน)

ภาพประกอบ 49 วัสดุถ่วงหน้าตะโพนมอญ

5. เป็มวงคอก

เป็มวงคอกของวงไทยบรรเลงมีทั้งหมด 2 ชุด สร้างเครื่องเป็นชุดที่สอง ดั้งที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เป็น ชั้นหนึ่งกลองด้วยหนังวัวทั้งสองหน้า ใช้หนังเรียตร้อยเข้าไส้ละมานเพื่อโยงเร่งเสียงกับหน้ากลองอีกด้าน โดยจะหุ้มรอบตัวกลอง ใช้มือตีเป็มหน้ากว้างประมาณ 17 เซนติเมตร และหน้าเล็กกว้างประมาณ 15 เซนติเมตร ตัวกลองยาวประมาณ 54 เซนติเมตร เป็มวงมี 7 ลูก ครบ 7 เสียง หน้ากลองติดด้วยสวัสดุก่อสร้างเสียง (บุแตก)

ภาพประกอบ 50 เป็มวงคอก (ด้านหน้า)

วัสดุถ่วงน้ำหนักลอง ทำมาจาก “บู้แตก”
(ที่ติดกระดาษกับกระจก มีขายที่ร้าน
เครื่องเขียน)

เปิงมาง (7 ลูก)

ภาพประกอบ 51 เปิงมางคอก (ข้างใน)

6. โหม่ง

โหม่งสามใบ มีสามใบตั้งชื่อ โดยแต่ละลูกมีขนาดลดหลั่นกันไป มีลูกขนาดเล็ก ลูกขนาดกลางและลูกขนาดใหญ่ ในวงไทยบรรเลง ที่โหม่งสามใบจะตีคีย์ชื่อของวงไทยบรรเลง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์วงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 52 โหม่ง (ด้านหน้ามีป้ายชื่อคณะวงไทยบรรเลงติดอยู่)

ภาพประกอบ 53 โหม่ง

ภาพประกอบ 54 ไม้ตีโหม่ง

ภาพประกอบ 55 ภาพระจิงโหม่ง มีชื่อวง“ไทยบรรเลงอัมพวา”

7. กลองแขก

ภาพประกอบ 56 กลองแขก

นอกจากเครื่องดนตรีนี้แล้วยังมีเครื่องประกอบจังหวะอันได้แก่ ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ กรับ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นเรื่องเครื่องดนตรี วงปี่พาทย์

1.5 วงไทยบรรเลง

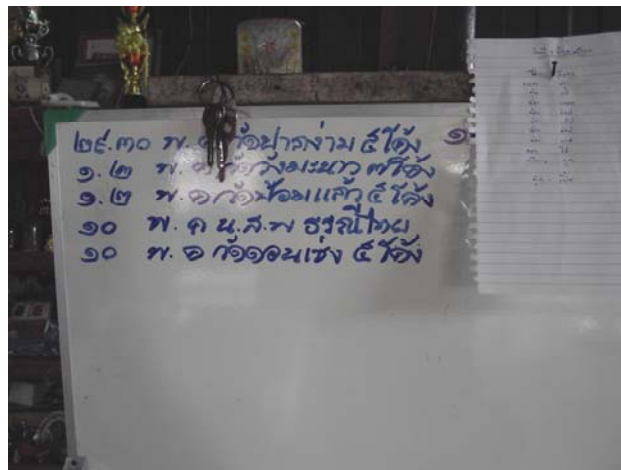
การรับงาน

ปี่พาทย์วงไทยบรรเลงเป็นวงปี่พาทย์ที่มีชื่อเสียงวงหนึ่งในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยปัจจุบันมีครูสมาน แก้วละเอียดเป็นผู้ควบคุมวงและรับงาน ในการรับงานโดยส่วนมากจะมีผู้ที่รู้จักกับวงไทยบรรเลงมาติดต่อ หรือแม้แต่ผู้ที่ได้ยินชื่อเสียงของวงไทยบรรเลงมาติดต่อเองบ้าง ซึ่งเวลาไปบรรเลงดนตรีตามงานต่างๆ โดยทางวงจะประชาสัมพันธ์รั้งไม่ว่าจะไปบรรเลงที่ใด จะมีป้ายชื่อวงไทยบรรเลงพร้อมทั้งรายละเอียดในการติดต่อเพื่อรับงาน การติดต่อโดยส่วนมากจะเป็นการโทรศัพท์มาติดต่อกับครูสมาน แก้วละเอียด หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการรับงานเนื่องจากวงไทยบรรเลงมีเครื่องดนตรีไทย 2 วง และยังมีฆ้องมอญถึง 13 โคน ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นแล้วนั้น ทำให่วงไทยบรรเลงสามารถรับงานซ้อนกันได้ถึง 3 งาน ในเวลาเดียวกัน

เบอร์โทรศัพท์สำหรับ
ติดต่อหางาน

ภาพประกอบ 57 ป้ายชื่องานไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 58 ป้ายบันทึกการรับงาน

การจัดคน

ในการรับงานปีพาทย์ต่างๆ ของวงไทยบรรเลง หลายครั้งที่ทีมงานชนกันหลายงาน การจัดคนถือเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ในบางครั้งมีงานในวันเดียวกันทำให้วงไทยบรรเลงต้องจัดคนให้ครบเครื่อง การจัดคนถ้ามี 2 งาน โดยส่วนมากครูสมานจะให้ลูกชายหรือเพื่อน (ที่อยู่ในวงเดียวกัน มาตั้งสมัยคุณพ่อถือ) ไปช่วยคุมวงให้

วันที่ 10 ธ.ค

วัดดอนไร่		บ้านหนองหิน	
ป๋	เนม	ป๋	ไค
ระนาด	แขก	ระนาด	ปลา
ทอง	ตี	ทอง	เผือก
ฆ้อง	แหลม	ฆ้อง	เป้
ฆ้อง	อ้อป	ฆ้อง	แอ้ป
ฆ้อง	กังกา	ทโศน	จ๊อต
ฆ้อง	ขาค	ทโชน	ปัด
ฆ้อง	อ้อป		
ดอ	ผูก		ตุ๊ก - ไล่
ทโชน	ฮอน		
ฆ้อง			
เป็ด			

ภาพประกอบ 59 การจัดรายชื่อนักดนตรีและเครื่องดนตรีสำหรับ 2 งานในวันเดียวกัน

วันที่ ๑ ธันวาคม

วัดดอนไร่	
ป๋	กังกา
ระนาด	ปลา
ทอง	เป้
ฆ้อง	แหลม
ฆ้อง	อ้อป
ฆ้อง	แอ้ป
ฆ้อง	อ้อป
ฆ้อง	ขาค
ดอ	ไล่
ทโชน	ผูก
ตุ๊ก -	ไล่

ภาพประกอบ 60 การจัดรายชื่อนักดนตรีในงานศพ ณ วัดตาล

การจัดรูปแบบวงและจำนวนเครื่องดนตรี

ในการจัดรูปแบบวงและจำนวนเครื่องดนตรีนี้วงไทยบรรเลงจะจัดวงที่ทางเจ้าภาพกำหนดจำนวนเครื่องดนตรีมาก่อนเพราะในบางครั้งทางเจ้าภาพระบุจำนวนเครื่องดนตรีมาแล้ว เช่นในงานศพต้องการฆ้องมอญ 9 โด้ง ทางวงไทยบรรเลงก็ต้องจัดวงปี่พาทย์มอญไป 9 โด้งเช่นกัน สำหรับวงอื่นๆ ที่ต้องบรรเลงในวันเดียวกันก็ต้องดูความเหมาะสมของงานนั้นๆ เช่นต้องดูสถานที่ในการบรรเลง ดูงานว่าเป็นงานอะไร จัดขึ้นเพื่ออะไร ถ้าเป็นงานที่จัดให้ห้องเล็กๆ จำนวนเครื่องหรือรูปแบบวงก็ต้องเล็กไปด้วย

ในบางงานที่ทางเจ้าภาพไม่มีเวทีให้ทางวงไทยบรรเลงจะจัดเวทีไปเองพร้อมทั้งเครื่องไฟตกแต่งเพื่อความสวยงาม มีการขับเพลง ทางเพลงจีน เพลงแขก เพลงลาว จะมาเสริมทำนองให้เร็วขึ้น

ภาพประกอบ 61 รูปแบบวงปี่พาทย์เครื่องคู่

ภาพประกอบ 62 รูปแบบวงปี่พาทย์มอญ

สำหรับการเดินทางไปบรรเลงดนตรีไทยของวงไทยบรรเลง เดินทางโดยรถ 6 ล้อ ซึ่งเป็นรถสำหรับขนเครื่องของวงไทยบรรเลง นักดนตรีท่านใดที่ต้องการเดินทางพร้อมรถขนเครื่องก็สามารถไปรอได้ที่บ้านไทยบรรเลง หรือสามารถไปพบกันที่สถานที่บรรเลงดนตรีได้เลย

ภาพประกอบ 63 รถ 6 ล้อ สำหรับขนเครื่องของวงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 64 รถ 6 ล้อ สำหรับขนเครื่องของวงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 65 รถ 6 ล้อ สำหรับขนเครื่องของวงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 66 เครื่องดนตรีวงไทยบรรเลงขณะขึ้นรถ 6 ล้อ

การแต่งกายของนักดนตรีวงไทยบรรเลง

การแต่งกายของนักดนตรีวงไทยบรรเลงจะมีเสื้อทีมของวง จัดออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. งานมงคล
2. งานอวมงคล

ชุดแต่งกายของวงไทยบรรเลงสำหรับงานมงคลขึ้นอยู่กับว่าทางเจ้าภาพต้องการให้บรรเลงในงานอะไร เช่นงานสงกรานต์ ก็ต้องใส่ชุดลายดอก

ภาพประกอบ 67 ชุดลายดอกของวงไทยบรรเลง

ถ้าเป็นงานมงคลทั่วไปก็จะมีชุดทีมคือเสื้อยืดสีม่วงพิมพ์ลาย และเขียนชื่อวง

ภาพประกอบ 68 ชุดวงไทยบรรเลงด้านหน้า

ภาพประกอบ 69 ชุดวงไทยบรรเลงด้านหลัง

สำหรับชุดที่ใส่ในงานอวมงคลของวงไทยบรรเลง โดยส่วนมากจะมีทั้งชุดทีมสีดำและถ้าเป็นแบบทางการจะเป็นเสื้อเชิ้ตแขนยาวสีขาว กางเกงสีดำ ผูกไทสีดำ

ภาพประกอบ 70 ชุดวงไทยบรรเลงที่ใช้ในงานอวมงคล

รายได้ของวงไทยบรรเลง

รายได้ของวงไทยบรรเลงมาจากการรับงานต่างๆ ของวงไทยบรรเลง โดยมีราคาต่างๆ ดังนี้

ตาราง 3 รายได้ของวงไทยบรรเลง

รูปแบบวง	เวลา	ราคา/บาท
วงปี่พาทย์เครื่องคู่	3 ชม	5,000
วงปี่พาทย์มอญ (5 โគែง)	1 เวลา	6,000
วงปี่พาทย์มอญ (5 โគែง)	2 เวลา	12,000
วงปี่พาทย์มอญ (7 โគែง)	1 เวลา	9,000-10,000
วงปี่พาทย์มอญ (7 โគែง)	2 เวลา	18,000-20,000
วงปี่พาทย์มอญ (9 โគែง)	1 เวลา	12,000-13,000
วงปี่พาทย์มอญ (9 โគែง)	2 เวลา	24,000-26,000

หมายเหตุ

ราคาต่างๆ นี้ ไม่รวมค่ารถในการเดินทาง และหากเจ้าภาพหาปี่พาทย์มอญมากกว่า 9 โគែง วงไทยบรรเลงจะเพิ่มตามจำนวนฆ้องมอญ โគែงละ 1,000 บาท

ตาราง 4 รายได้ของนักดนตรีวงไทยบรรเลง

ลำดับที่	เครื่องดนตรีหลัก	ค่าตอบแทน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอก	350	ค่าใช้จ่ายที่เหลือจาก
2	ระนาดทุ้ม	300	ค่าตัวนักดนตรี จะ
3	ฆ้องมอญ/ฆ้องไทย	300	เป็นค่าพาหนะและ
4	ปี่มอญ/ปี่ไทย	350	ค่าบำรุงเครื่องดนตรี
5	เปิงมางคอก/กลองแขก	350	
6	ตะโพนมอญ/ตะโพนไทย	300	
7	นักร้อง	300	
8	เครื่องประกอบจังหวะ	200	

จากตารางจะเห็นได้ว่ารายได้ของนักดนตรีแต่ละคนไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดนั้น โดยจะเห็นได้ว่าราคาสูงสุดคือ ระนาดเอก ปี่มอญ/ปี่ไทย เปิงมาง/กลองแขก โดยรายได้อยู่ที่ 350 บาท และราคาต่ำสุดคือ เครื่องประกอบจังหวะ รายได้ 200 บาท

ตอนที่ 2 บทบาทของวงไทยบรรเลงที่มีต่อชุมชน วัด โรงเรียน อาชีพและเศรษฐกิจ

บทบาทของวงไทยบรรเลงที่มีต่อชุมชน

วิถีชีวิตของชาวอัมพวาปัจจุบันยังคงเหมือนเดิม คืออยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข ยังยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม รวมทั้งการให้ดนตรีไทยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน กล่าวคือการใช้ดนตรีไทยเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมต่างๆ แต่ด้วยในปัจจุบันนี้การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทำให้ในส่วนด้านพิธีกรรมต่างๆ ได้ถูกปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบต่างๆ ให้สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรม เช่นเดียวกับชุมชนอัมพวา วงดนตรีไทยวงไทยบรรเลงยังคงรักษาวัฒนธรรมไทยที่ดีงามมาจนถึงปัจจุบันนี้ และยังคงมีบทบาทในการบรรเลงประกอบพิธีกรรมและการแสดงต่างๆ เช่น การบรรเลงดนตรีในการทำบุญตามวัดวาอารามต่างๆ ทั้งพิธีทอดกฐิน พิธีเทศน์มหาชาติ งานบวช งานแต่งงาน งานพิธีบูชาครู งานฉลองต่างๆ จนกระทั่งงานศพ

บทบาทของวงไทยบรรเลงที่มีต่อวัด

ชุมชนอัมพวาถือได้ว่าเป็นชุมชนที่มีวัดวาอารามค่อนข้างมาก วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงนับถือพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ พิธีกรรมต่างๆ ก็ยังคงจัดขึ้นที่วัด เช่น พิธีในงานพิธีทอดกฐิน พิธีเทศน์มหาชาติ งานบวช งานศพ ด้วยพิธีต่างๆ เหล่านี้ยังคงต้องใช้ดนตรีไทยมาบรรเลงซึ่งอาจถูกลดบทบาทลงจากอดีตไปบ้างด้วยเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ดนตรีไทยยังคงเป็นส่วนสำคัญดังจะเห็นได้จากพิธีกรรมนั้นๆ ที่มีเสียงดนตรีทั้งวงปี่พาทย์ไทยและวงปี่พาทย์มอญ ทำให้วงไทยบรรเลงยังคงมีบทบาทที่สำคัญต่อวัดทั้งในชุมชนและนอกชุมชน

บทบาทของวงไทยบรรเลงที่มีต่อโรงเรียน

ด้วยในสมัยนี้โรงเรียนมีความเปิดกว้างในด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนจนกระทั่งด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ทั้งการรำไทยและการเล่นดนตรีไทยในโรงเรียน วงไทยบรรเลงถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนด้านดนตรีไทย กล่าวคือ ผู้ควบคุมวงไทยบรรเลง ครูสุมาน แก้วละเอียด ได้มีบทบาทในการเป็นอาจารย์สอนดนตรีไทยให้กับนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 3 ของชุมชนอัมพวาสอนนักเรียนจนนักเรียนสามารถบรรเลงดนตรีไทยในบทเพลงต่างๆ ได้อย่างมากมาย ทำให้โรงเรียนมีวงดนตรีไทย สามารถบรรเลงในทุกครั้งที่มีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานวันไหว้ครู งานวันพ่อ งานวันแม่ งานวันจบการศึกษาและงานต่างๆ อีกมากมาย นอกจากครูสุมาน แก้วละเอียด ผู้ควบคุมวงไทยบรรเลงแล้วยังมีนักดนตรีท่านอื่นๆ ที่มาช่วยสอน ในกรณีที่ครูสุมานไม่ว่างอีกด้วย

ภาพประกอบ 71 ครูสุมานควบคุมวงดนตรีไทยให้กับโรงเรียนเทศบาล 3

บทบาทของวงไทยบรรเลงที่มีต่ออาชีพ

ด้วยความสำคัญของประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ ทำให้ปีพาทย์วงไทยบรรเลงยังคงมีความเจริญรุ่งเรืองมาจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งอาจจะไม่รุ่งเรืองอย่างเมื่อ 20 ปีที่แล้ว แต่ก็นับว่าปีพาทย์วงไทยบรรเลงเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้แก่ักดนตรีได้เป็นอย่างดี นักดนตรีสามารถนำรายได้ไปเลี้ยงครอบครัว และยังเป็นอาชีพที่ได้รับความด้านวัฒนธรรมไทยได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ราคาค่าจ้างในการบรรเลงดนตรีไทยของวงไทยบรรเลงมีรายได้ต่อวงตั้งแต่ 5,000 บาท จนถึง 60,000 บาท หรือมากกว่านั้น ซึ่งทั้งนี้จะถูกหักค่ารถและค่าใช้จ่ายบางส่วน และหารกับจำนวนนักดนตรี โดยในแต่ละวันอาจมีงานที่เข้ามา 3-4 งานซ้อนกัน ทำให้นักดนตรีแต่ละคนมีรายได้ที่ดี ถึงแม้ว่ารายได้ของนักดนตรีวงไทยบรรเลงอาจจะไม่มั่นคงนัก นักดนตรีในวงไทยบรรเลงก็ยังรักอาชีพนี้และคงสืบทอดดนตรีไทยวงไทยบรรเลงไปจนกว่าจะไม่มียานให้ไปเล่นอีก

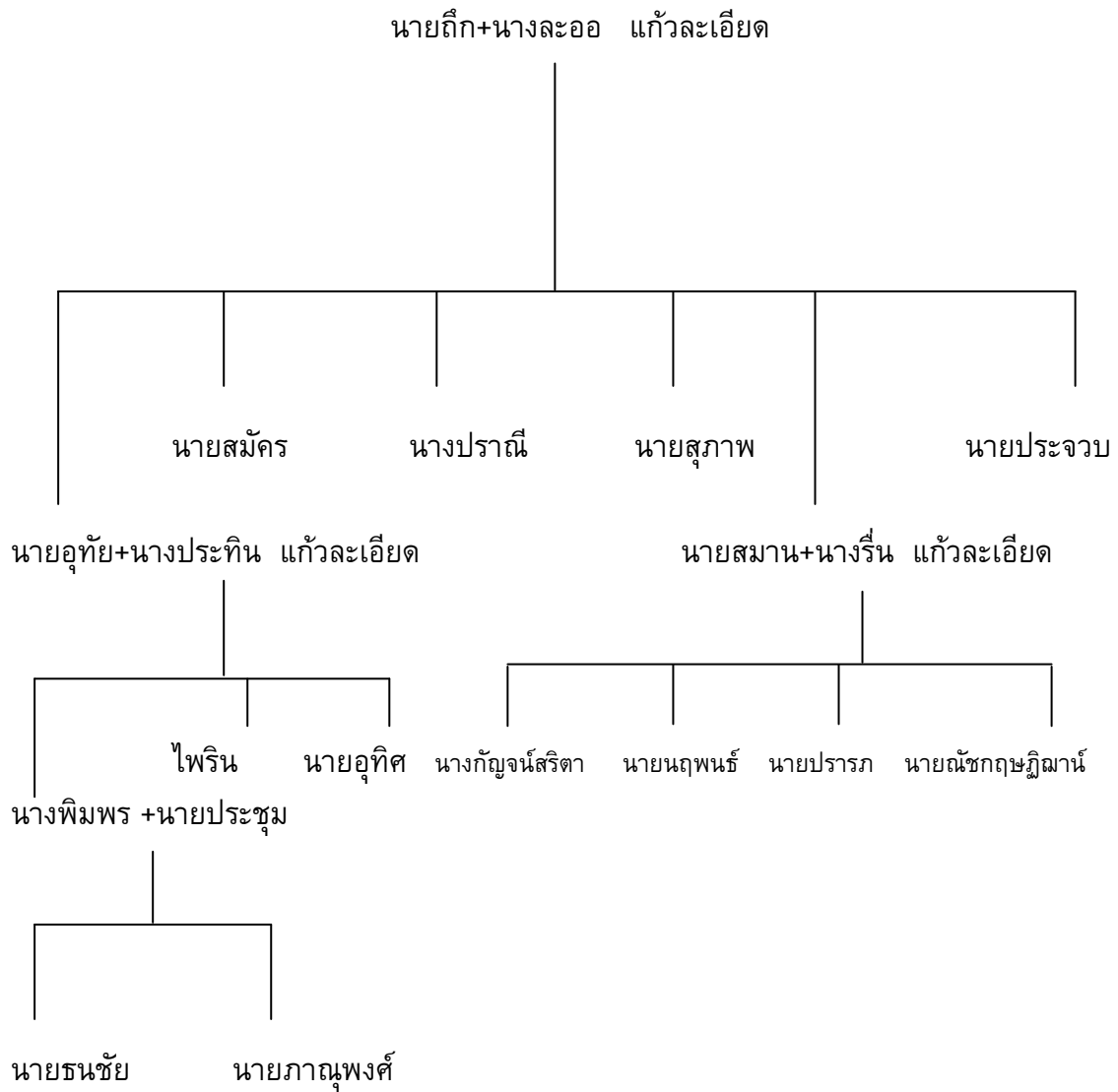
ตอนที่ 3 ศึกษากระบวนการการสืบทอด “วงไทยบรรเลง” สายครูอุทัย แก้วละเอียด

สายนักดนตรี

การสืบทอดของวงไทยบรรเลงเริ่มต้นจาก คุณพ่อถึก แก้วละเอียด ซึ่งเป็นนักดนตรีชาว อัมพวามีวงปีพาทย์ประมาณปี พ.ศ. 2480 คนในอัมพวาต่างเรียกววงนี้ว่า “วงนายถึก” โดยนายถึก แก้วละเอียด ได้ไปเรียนดนตรีจากครูปาน นิลวงศ์ ซึ่งเป็นนักดนตรีท่านหนึ่งที่มีชื่อเสียงในอัมพวา

ต่อมานายถึกได้แต่งงานกับนางลออ มีบุตรด้วยกัน 6 คน ได้แก่ นายอุทัย แก้วละเอียด นายสมักร แก้วละเอียด นางสาวปราณี แก้วละเอียด นายสุภาพ แก้วละเอียด นายสมานแก้วละเอียด และ นายประจวบ แก้วละเอียด ซึ่งบุตรทั้ง 6 คนต่างก็เป็นนักดนตรีไทยในวงทุกคน ต่อมานายอุทัย แก้วละเอียด บุตรชายคนโตได้มีโอกาสได้เรียนฆ้องวงจากครูปาน นิลวงศ์ และได้เรียนระนาดเอก และเครื่องมอญจากครูพริ้ม นักปี และไม่นานนักครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้มา พบนายอุทัย ที่บ้านครูพริ้ม เมื่อครูพริ้มเชิญท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ไปร่วมพิธีอุปสมบท ในงานนี้ครูอุทัย แก้วละเอียด (สมัยยังเป็นเด็ก) เป็นผู้เล่นระนาดเอกบรรเลง ประกอบการแสดงละครท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เกิดความประทับใจ จึงขอกับบิดาเพื่อนำหน้าระนาดเอกผู้เยาว์นี้มาเป็นศิษย์เมื่ออายุได้ 11 ปี เนื่องจากที่บ้านครูหลวง ประดิษฐไพเราะ เปรียบเสมือนโรงเรียนดนตรี มีเครื่องดนตรีทุกชนิด และด้วยใจรักด้วยความ สนใจ นายอุทัย จึงทุ่มเทเวลาในการฝึกซ้อมจนเล่นดนตรีไทยได้เกือบทุกประเภท แต่คุณครูหลวง ประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ให้เล่นระนาดเอก นอกจากนี้คุณครูหลวงประดิษฐไพเราะยังได้ สอนการประพันธ์เพลง เมื่ออายุครบ 20 ปี ครูอุทัย แก้วละเอียด ได้บวชพระ โดยท่านครูหลวง ประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้บวชให้ ครูอุทัย แก้วละเอียด บวชที่วัดอัมพวา ระยะเวลา 1 พรรษา ได้รับฉายาขณะบวช พระว่า ทิวการโร เมื่อครูอุทัย แก้วละเอียด ลาลึกขาออกมาก็ กลับไปตั้งวงปี่พาทย์ที่บ้าน ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ตั้งชื่อวงให้ว่า “ไทย บรรเลง” (ซึ่งในตอนแรกให้ชื่อว่าทัยบรรเลง แต่ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) บอกว่าให้ใช้ “ไทยที่เป็นประเทศ”ไทย” นี้แหละ) หลังจากนั้นจึงใช้ชื่อว่า “วงไทยบรรเลง” เป็นต้นมา ต่อมาเมื่อครูอุทัยได้เดินทางมาสอนในกรุงเทพฯ วงไทยบรรเลงจึงอยู่ในความดูแลของครูสมาน แก้วละเอียด น้องชาย โดยนายอุทัยได้แต่งงานกับนางประทีน วรรณโอทอง มีบุตรด้วยกัน 3 คน คือ คุณไพริน แก้วละเอียด คุณอุทิศ แก้วละเอียดและนางพิมพ์พร ชัยจิตรสกุล แต่มีนางพิมพ์พร ชัยจิตรสกุล เพียงคนเดียวที่ยังสืบทอดดนตรีไทยอยู่เนื่องจากได้แต่งงานกับตระกูลนักดนตรีไทยเหมือนกัน นางพิมพ์พรมีบุตรชาย 2 คน คือ นายชนชัย และนายภาณุพงศ์ แก้วละเอียด โดยทั้งคู่ได้เรียน ดนตรีไทยและได้เล่นดนตรีไทยในวงของโรงเรียนด้วย

ปัจจุบันนี้ครูสมานเป็นผู้ควบคุมวงไทยบรรเลง โดยครูสมานเป็นผู้ที่มีโอกาสได้รับการ เรียนดนตรีไทย 2 ทาง ได้แก่ ทางครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และทางครูจางวางทั่ว ครูสมาน แก้วละเอียด แต่งงานกับนางชื่น ประสงค์สุข มีบุตรด้วยกัน 3 คน คือ นางมยุรี ประทุมทิพย์ นายปรารภ แก้วละเอียด และนายปริญญา แก้วละเอียด ซึ่งทั้ง 3 คนเป็นนักดนตรี ไทยในวงไทยบรรเลงทั้งหมด

ภาพประกอบ 72 การสืบทอดดนตรีไทยของวงไทยบรรเลง

กระบวนการจัดการเรียนการสอน

การรับศิษย์

ในการรับศิษย์นั้นจะมีพิธีรับศิษย์ตามประเพณีความเชื่อ ครูจะรับศิษย์ในวันพฤหัสบดี ซึ่งถือว่าเป็นวันครู โดยต้องเตรียมกำหนด ประกอบไปด้วย ดอกไม้ รูป เทียน ชันน้ำ ผ้าขาว พร้อมด้วยเงินค่ากำหนด 12 บาท ซึ่งในการรับศิษย์บ้านไทยบรรเลงสามารถแบ่งออกเป็น 4 ข้อคือ การรับศิษย์จากญาติพี่น้อง จากครูเป็นผู้คัดเลือก จากเด็กในชุมชน และจากผู้ปกครองเป็นผู้นำนักเรียนมาฝากเรียน

1. รับจากญาติพี่น้อง

การรับศิษย์จากญาติพี่น้อง เมื่อลูกหลานเกิดมาในแหล่งของวัฒนธรรมดนตรีไทย การเล่นดนตรีไทยของลูกหลานวงไทยบรรเลงจึงเป็นเรื่องที่ไม่แปลก ในการรับศิษย์ของวงไทยบรรเลง โดยรับจากการเป็นญาติพี่น้อง เป็นการสืบทอดวงไทยบรรเลงของตระกูลแก้วละเอียด ถ้าไม่มีลูกหลานที่มารับสืบทอดดนตรีไทยแล้ว วงไทยบรรเลงคงจะมีเพียงแต่นักดนตรีที่มีใช้สายเลือดของแก้วละเอียดเป็นแน่ การรับศิษย์จากลูกหลานแก้วละเอียด เริ่มรับตั้งแต่ยังเด็ก โดยฝึกให้ตีฆ้องวงใหญ่ก่อน ถ้าดูแล้วยังไม่ได้จะให้ลองตีเครื่องประกอบตั้งหว่า เช่น กรับ ฉาบเล็ก โหม่ง เป็นต้น เมื่อได้เพลงแล้ว ครูจะต่อเพลงหน้าพาทย์ให้ก่อน เช่น เพลงโหมโรงเช้า เพลงโหมโรงเย็น เพลงโหมโรงกลางวัน และเพลงเรื่องต่างๆ

2. ครูเป็นผู้คัดเลือก

ในการเรียนดนตรีไทยของวงไทยบรรเลง ในบางครั้งครูจะเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเอง ซึ่งในปัจจุบันนี้อาจไม่ค่อยมีการเลือกศิษย์เองแบบนี้ ซึ่งถ้าครูอุทัยหรือครูสมาน เห็นแววของนักดนตรีผู้นั้น ก็จะทำการเลือกและขอให้มาฝึกเรียนดนตรีไทย ขอยกตัวอย่างครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ที่เลือกศิษย์(ครูอุทัย แก้วละเอียด) ซึ่งในขณะนั้นครูอุทัย แก้วละเอียดอายุเพียง 11 ขวบ กำลังตีระนาดละคร เมื่อครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เห็นแววจึงไปขอกับพ่อแม่ของครูอุทัย แก้วละเอียด ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังคงเหตุการณ์ในการที่ครูจะเป็นผู้เลือกศิษย์อยู่บ้าง ซึ่งทางครูอุทัยและครูสมานจะช่วยส่งเสียให้เรียนหนังสือจนจบด้วย

3. รับจากเด็กจากในชุมชน

ในการรับศิษย์จากเด็กในชุมชนนั้นสำหรับเด็กที่สนใจและต้องการเรียนดนตรีไทยหรือต้องการอยู่วงไทยบรรเลง ครูอุทัยและครูสมานจะให้เด็กๆ ลองหัดตีเครื่องประกอบตั้งหว่าเสียก่อน ถ้าเด็กคนไหนสนใจ หรือดูมีแววว่าเหมาะสมกับเครื่องดนตรีชิ้นไหนครูก็จะฝึกให้ลองตี และต่อเพลงให้ หรือถ้าขยันก็จะให้ออกงานโดยให้ตีเครื่องประกอบตั้งหว่าและค่อยๆ ให้ลองฝึกตีเครื่องดนตรีไทยชิ้นอื่นๆ

4. รับจากผู้ปกครองนำมาฝาก

สำหรับผู้ปกครองที่สนใจในดนตรีไทย วงไทยบรรเลงและต้องการให้ลูกหลานได้ฝึกบรรเลงดนตรีไทย จึงมีผู้ที่นำนักเรียนมาฝากครูอุทัยและครูสมาน แก้วละเอียด โดยนักเรียนที่มาฝากเรียนที่บ้านไทยบรรเลง ครูสมาน แก้วละเอียด จะเป็นผู้ต่อเพลงให้ ซึ่งนอกจากครูจะสอนให้ โดยไม่ได้คิดค่าตอบแทนใดๆ แต่ช่วยทำงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการหุงหาอาหาร กินกันแต่ละมื้อ และปิดกวาดเพียงเช็ดดูบ้านเท่านั้น ใครจะเล่นเครื่องมือชนิดใดครูจะเป็นผู้กำหนด โดยดูที่ความสามารถของแต่ละคน เมื่อเล่นจนชำนาญแล้วจึงจะเปลี่ยนไปฝึกเครื่องมือชนิดอื่นๆ

ด้วย นอกจากนี้แล้วครูยังช่วยเหลือเด็ก ๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้เด็ก ๆ ได้ออกงานบ้าง ซึ่งเป็น การฝึกฝนประสบการณ์และเป็นบทเรียนที่สามารถทำให้เด็ก ๆ เหล่านี้ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ อีกด้วย

ปัจจุบันสภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไป บทบาทของปีพาทย์วงไทยบรรเลงมีการ ประกอบพิธีกรรมและพิธีที่เกี่ยวกับชีวิตลงน้อยลง จะมีก็เพียงปีพาทย์มอญที่ยังเป็นที่ต้องการของ สังคมและชุมชนอยู่ ดังนั้นจึงได้มีการเปลี่ยนเนื้อหาและหลักสูตรในการสอนเพื่อให้เหมาะสมและรับ ใช้สังคมได้ทันเวลา ที่วงไทยบรรเลงจะต่อเพลงโดยการจับมือฆ้องไทยด้วยเพลงสาธุการ โหมโรง เพลงเรื่อง เพลงพิธีกรรม แล้วจึงต่อเพลงมอญตามลำดับ ต่อมาเมื่อปีพาทย์มอญได้รับความนิยม นายสมาน แก้วละเอียด จึงมีการเปลี่ยนแปลงโดยการจับมือฆ้องมอญเพลงประจำวัด เพื่อที่จะได้ สามารถออกงานได้ทันเวลา แล้วหลังจากนั้นจึงมาต่อเพลงไทยตามรูปแบบดั้งเดิม

ประเพณีการเรียนปีพาทย์อีกอย่างหนึ่งที่มีจะทำในพิธีการรับศิษย์คือการจับมืออย่าง ที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว การจับมือครูจะนำศิษย์ทำพิธีการวะครู อาจารย์ หลังจากนั้นจะทำพิธีการ จับมือโดยการให้ศิษย์บรรเลงฆ้องวงใหญ่ด้วยเพลงสาธุการ ซึ่งถือว่าเป็นเพลงครูและเป็นเพลงที่ สำคัญที่สุดในบรรดาเพลงทั้งหมด โดยจะบรรเลง 1 วรรค 3 จบ และจะให้ศิษย์กราบเครื่องดนตรีอีก 3 ครั้งเป็นอันเสร็จพิธี สำหรับเพลงสาธุการที่ใช้จับมือศิษย์นั้นมีลักษณะดังนี้

โน้ตเพลงเพลงสาธุการ ฆ้องวงใหญ่ที่ใช้ประกอบพิธีจับมือ

--- รุ	--- ม	--- ม	- ซ - ล	- ล - ล	- ล - -	ล ล - -	ซ ซ - ร
--- ล	--- ทุ	--- ม	- ซ - ล	- ร - ม	- ร - ล	--- ซ	--- ล

วิธีการต่อเพลง

จากการสัมภาษณ์ครูอุทัย แก้วละเอียดและครูสมาน แก้วละเอียด พบว่า การเรียน ดนตรีไทยไม่มีตำรามาช่วยสอน จำเรียนจากการจดจำและสืบทอดต่อๆ กันมา วิธีการต่อเพลงของ วงไทยบรรเลงนั้น จะเลือกเด็กที่เหมาะสมในแต่ละเครื่องมือ โดยให้หัดจากการเรียนฆ้องวงใหญ่ก่อน และหัดตีเครื่องประกอบจังหวะให้ได้เสียก่อน วิธีการต่อนอกจากจะต่อเพลงที่บ้านของครูอุทัย แก้ว ละเอียด (อัมพวา) แล้ว ยังให้ลูกศิษย์ต่อเพลงจากประสบการณ์จริง (ตั้งจะกล่าวในข้อของอุปกรณ์ การเรียนต่อไป)

- ในอดีต มีการนัดฝึกซ้อมและต่อเพลงทุกวัน
- ในปัจจุบัน มีการฝึกซ้อมแล้วแต่จะนัด หรือเมื่อมีงานเข้ามา แต่สำหรับลูกศิษย์บางคนจะ เข้ามาต่อเพลงเกือบทุกวัน

ภาพประกอบ 73 ครูอุทัย แก้วละเอียด กำลังสอนเด็กๆ

ภาพประกอบ 74 ครูสมาน แก้วละเอียด กำลังสอนเด็กๆ

บทเพลง

สมัยก่อนไม่ว่าลูกศิษย์คนไหนมาต่อเพลง เพลงที่จะขาดไม่ได้คือ เพลงหน้าพาทย์ โดยเริ่มต่อเพลงโหมโรงเช้า เพลงโหมโรงเย็น เพลงโหมโรงกลางวัน รวมทั้งเพลงประเภทเพลงดับต่างๆ ซึ่งต้องใช้เวลาหนานกว่าจะเก่ง ไม่ต่ำกว่า 5 ปี ส่วนเด็กคนใดต้องการเรียนเพียงความรู้พิเศษ ก็ไม่ต้องเน้นพื้นฐานมากนัก จะมีการต่อเพลงง่ายๆ ให้เลย

บทเพลงที่มีการประพันธ์ทางเครื่องและทางขับร้องโดยครูอุทัย แก้วละเอียด สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

เพลงโหมโรง

1. โหมโรงมัธยมศึกษา แต่งขึ้นเพื่อใช้สำหรับเป็นเพลงโหมโรงของงานดนตรีไทยมัธยมศึกษา ซึ่งใช้บรรเลงเป็นเพลงโหมโรงซึ่งบรรเลงหน้าพระที่นั่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก่อนจะเริ่มการแสดงเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบัน ท่วงทำนองเพลงมีทั้งความอ่อนหวานซึ่งเปรียบเสมือนความอ่อนโยนมีระเบียบและความโลดโผน ซึ่งเปรียบเสมือนความซุกซนของเด็กในวัยมัธยมศึกษา

2. โหมโรงจันทร์เกษม จะเริ่มจากการบูชาพระพุทธรูปเจ้าแล้วต่อด้วยตระเข็ญ เนื่องจากประสงค์จะให้เป็นการเชิดชูครุฑดนตรีมาประทับที่เครื่องดนตรี

3. โหมโรงเทพศิรินทร์

4. โหมโรงอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายอุทัย มีแนวคิดว่าคุณอักษรศาสตร์เปิดสอนภาษาต่างประเทศหลายภาษาจึงได้คิดประดิษฐ์โหมโรงเป็นเพลงออกภาษาต่างๆถึง 6 ภาษา คือ ไทย ฝรั่งเศส จีน ลาว เขมร แขก อันดับที่ 2-4 สถาบันศึกษาดังกล่าวใช้บรรเลงเป็นเพลงโหมโรงก่อนจะเริ่มการแสดงทุกครั้ง

เพลงเถา

1. เพลงอุศเรน (เถา) เป็นเพลงที่มีลีลาคึกคะนอง โลดแล่น นายอุทัยทำขึ้นเป็นเพลงเถาเมื่อหลายปี 2511 จากเพลงเดิมในจังหวะ 2 ชั้น ซึ่งมาจากเพลงมาร์ช ของราชนาวีอังกฤษ

2. เพลงเทพทอง (เถา) เป็นเพลงที่แต่งขึ้นเมื่อปี 2515 จากเพลงชั้นเดียวของเดิมชื่อ เพลงเทพทอง (สุโขทัย)

3. เพลงดอกไม้เหนือ (เถา) แต่งขึ้นเมื่อปี 2517 จากเพลงสองชั้นของเดิมในดับ เจริญศรี แต่งขณะที่นั่งรถไฟจากกรุงเทพไปแสดงดนตรีที่ จ. อ่างทอง เพลงนี้เป็นเพลงที่มีลีลาหวานซึ่ง

4. เพลงสุดคำนึง (เถา)

5. เพลงจีนอัมพวา (เถา)

เพลงเบ็ดเตล็ด

1. เพลงสุดอาลัยในอัครา 2 ชั้น และชั้นเดียว

2. เพลงมอญจำจากในอัครา 2 ชั้น

3. เพลงหางเครื่องในทำนองเพลงต่างๆ ชั้นเดียว เช่น หางเครื่องเพลงเทพบรรทม

ภิรมย์สุรางค์ ช่างประสานงา ทอยยเขมร

บทเพลงสำหรับการออกงาน

เพลงที่บรรเลงจะมีทั้งเพลงตามประเพณีดั้งเดิม เช่น เพลงโหมโรงเช้า เพลงโหมโรงเย็น เพลงประจำวัด เพลงเถา และนำเพลงเนื้อเติมที่นำฟังมาบรรเลง ซึ่งเป็นทำนองเพลงไทยเดิมมาบรรเลงช่วงฉันทะเช้า ฉันทะเพล หรือช่วงก่อนฌาปนกิจศพ เช่น เพลงต๋ับนก เพลงโพธิสัตว์ เพลงเขมร ไทรโยค เพลงอ้อยอิ่ง เพลงม่านมงคล ตับพระยาน้อยชมตลาด เพลงตามคำขอ ซึ่งเป็นทำนองเพลงไทยเดิม เช่น เพลงท่าฉลอม เพลงเรียกพี่ได้ไหม เพลงเจ้าทวยอยู่ไหน ฯลฯ

สถานที่ในการสอนและอุปกรณ์

สถานที่

ในการจัดการเรียนการสอนอาจจัดได้หลายแหล่ง แล้วแต่ความสะดวกของผู้สอนและผู้เรียน ในอดีตการเรียนการสอนการเล่นดนตรีมักเกิดขึ้นที่บ้าน (อัมพวา) และเมื่อมีงานเข้ามา มากๆ เวลาในการเรียนการสอนจึงน้อยลง จึงทำให้ต้องมีการเรียนการสอนนอกเหนือจากที่บ้าน (อัมพวา) ในบางครั้งก็มีการต่อเพลงตามงานหรือที่วัด(โดยฝึกให้ตีเครื่องประกอบจังหวะก่อน) และนอกจากที่จะได้ต่อเพลงที่งานนั้นๆ แล้ว ลูกศิษย์ที่มาต่อเพลงยังสามารถสร้างประสบการณ์ในการเรียนได้ไปพร้อมๆ กันเลยทีเดียว ซึ่งการต่อเพลงและการบรรเลงดนตรีในงานนั้นๆ จะทำให้ลูกศิษย์ได้รับรู้ถึงบรรยากาศจริงในการบรรเลงดนตรี พร้อมทั้งเรียนรู้ในเรื่องของการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยเฉพาะผู้ที่บรรเลงในงานเป็นครั้งแรก ยังต้องเรียนรู้ลำดับพิธีการในงานนั้นๆ อีกด้วย

ภาพประกอบ 75 สถานที่ฝึกซ้อมวงไทยบรรเลง

บริเวณหน้าห้องพัก
สำหรับซ่อมเวลา
กลางคืนของวงไทย
บรรเลง

ภาพประกอบ 76 สถานที่ฝึกซ้อมวงไทยบรรเลง

บริเวณหน้าห้องซ้อม
ของวงไทยบรรเลง

อุปกรณ์การเรียนการสอน

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนประกอบด้วย เครื่องดนตรีไทย-มอญ ที่ผู้เรียนต้องการ จะเรียน และต้องมีความเหมาะสมต่อสภาพร่างกายของผู้เรียนด้วย ซึ่งเครื่องดนตรีไทย-มอญ ได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ข้องวงเล็ก ข้องวงใหญ่ ปี่ใน กลองแขก ตะโพน(ไทย) กลองทัด เครื่องประกอบจังหวะ ข้องมอญ ตะโพนมอญ ปี่มอญ เป็นต้น เครื่องดนตรีที่ได้กล่าวมานั้น เป็นเครื่องดนตรีที่ครูอุทัย แก้วละเอียด ได้สะสมมาตั้งแต่สมัยก่อนการตั้งวง (ซึ่งเป็นวงเก่าของคุณพ่อถึก แก้วละเอียด) โดยมีการสะสมมาเรื่อยๆ มีทั้งที่ชำรุดทรุดโทรมและเครื่องใหม่ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ มีเครื่องดนตรีรองรับผู้เรียนได้ถึง 20 คน

ภาพประกอบ 77 เครื่องดนตรีในการเรียนการสอนของวงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 78 เครื่องดนตรีในการเรียนการสอนของวงไทยบรรเลง

ภาพประกอบ 79 เครื่องดนตรีในการเรียนการสอนของวงไทยบรรเลง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การสืบทอดดนตรีไทยสายครุฑุทัย แก้วละเอียด วงไทยบรรเลง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพตามกระบวนการมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาวิจัย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ขั้นศึกษาข้อมูล ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นสรุป ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลหลักฐาน เอกสารต่างๆ ตลอดจนข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ครุฑุทัย แก้วละเอียด ครูสุมาน แก้วละเอียด และบุคคลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสังเกต บันทึกข้อมูลเสียง บันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง

การวิจัยเรื่อง การสืบทอดดนตรีไทยสายครุฑุทัย แก้วละเอียด วงไทยบรรเลง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย 3 ข้อ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพของปีพาทย์วงไทยบรรเลง
2. เพื่อศึกษาบทบาทของปีพาทย์วงไทยบรรเลง
3. เพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดปีพาทย์วงไทยบรรเลง สายครุฑุทัย แก้วละเอียด

อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม

จากการศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพและบทบาทของวงไทยบรรเลง

สภาพทั่วไป

วงไทยบรรเลง ตั้งอยู่ ณ บ้านเลขที่ 15 ต.อัมพวา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม โดยในปัจจุบันนี้มีครูสุมาน แก้วละเอียดและครอบครัวอาศัยอยู่ มีนักดนตรีในวงไทยบรรเลง 21 คน มีอายุต่ำสุด 16 ปี จนถึงอายุ 77 ปี โดยนักดนตรีมีทั้งนักดนตรีอาชีพและนักดนตรีที่ทำงานหลักที่อื่น เล่นดนตรีเป็นงานเสริม เครื่องดนตรีของวงไทยบรรเลงมีทั้งเครื่องดนตรีในวงปีพาทย์และเครื่องดนตรีในวงปีพาทย์มอญ ในวงไทยบรรเลงมีฆ้องมอญทั้งหมด 13 โคน

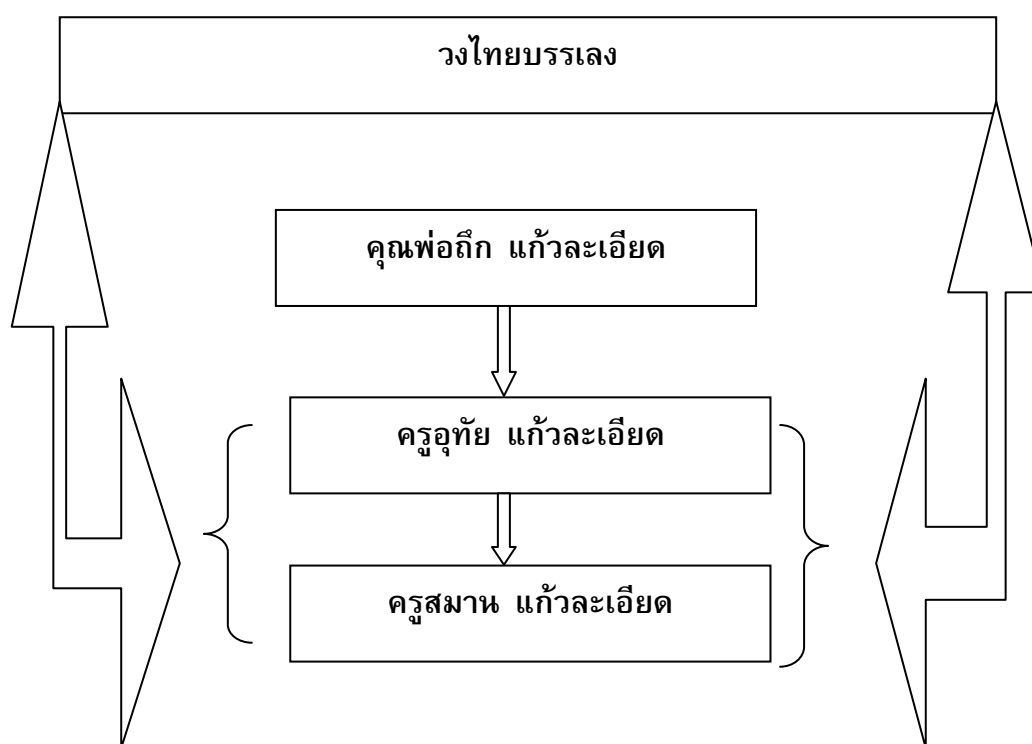
การตัดนักดนตรีในแต่ละวงในกรณีที่มิ้งงานซ้อนกันหลายงาน ทางวงไทยบรรเลงจะให้ นักดนตรีอิสระมาช่วยบรรเลงโดยมีลูกชายของครูสุมาน แก้วละเอียด เป็นผู้ดูแลในแต่ละงาน รายได้ของนักดนตรีแต่ละคนอยู่ที่ 200-350 บาทต่อเวลา ในกรณีที่ได้รับเงินจากผู้จ้างงานมากขึ้น รายได้ของนักดนตรีไทยในวงก็จะมากขึ้นตามลำดับ

2. บทบาทของวงไทยบรรเลง

วงไทยบรรเลงถือได้ว่าเป็นวงดนตรีไทยที่ชาวชุมชนอัมพวาและจังหวัดสมุทรสงคราม รู้จักดีเป็นวงปี่พาทย์ที่มีชื่อเสียง โดยอยู่คู่กับสังคมมานานตั้งแต่สมัยคุณพ่อถึก แก้วละเอียด ชาวชุมชนอัมพวาให้การสนับสนุนวงโดยการส่งลูกหลานเข้าเรียนดนตรีไทย โดยการสอนของครูอุทัย แก้วละเอียด ครูสมาน แก้วละเอียด และลูกศิษย์วงไทยบรรเลง จนกระทั่งในปัจจุบันนี้วงไทยบรรเลงมีเด็กเข้ามาฝึกดนตรีหลายคน ซึ่งมีทั้งที่อยู่ในวงไทยบรรเลงแลที่ออกไปปรับเล่นดนตรีไทยเป็นนักดนตรีอิสระ ซึ่งนอกจากนี้แล้ววงไทยบรรเลงยังมีบทบาทต่อวัดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงในด้านพิธีกรรมทางศาสนาไปบ้าง จนทำให้พิธีกรรมต่างๆ นี้ถูกปรับและลดชั้นในพิธีซึ่งให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของคนสังคมปัจจุบัน

3. กระบวนการสืบทอดสายครูอุทัย แก้วละเอียด วงไทยบรรเลง

วงไทยบรรเลงเป็นวงดนตรีที่เกิดขึ้นโดยผ่านการควบคุมวงมา 3 รุ่นแล้ว โดยเริ่มจากการควบคุมวงของคุณถึก แก้วละเอียด (ก่อตั้งวงโดยไม่มีชื่อวง) ครูอุทัย แก้วละเอียด (ใช้ชื่อวงไทยบรรเลงตั้งแต่รุ่นครูอุทัย แก้วละเอียด) และครูสมาน แก้วละเอียด ตามลำดับ โดยสามารถดูจากแผนผังข้างล่างนี้

ภาพประกอบ 80 แผนผังการสืบทอดวงไทยบรรเลง

การสืบทอดโดยส่วนใหญ่ให้นักดนตรีที่อยู่ในวงจะเป็นญาติและลูกศิษย์ที่ต่อเพลงจากครูอุทัย ในสมัยก่อนและต่อเพลงจากครูสมาน แก้วละเอียต ในการต่อเพลงจะให้นักดนตรีมาพร้อมๆ กันก่อน แล้วต่อเพลงพร้อมๆ กัน มาการฝึกซ้อมทุกวัน แต่สำหรับปัจจุบันนี้งานการแสดงดนตรีไทยที่ดูจะไม่เพียงพอเหมือนเมื่อก่อน นักดนตรีในวงส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพหลักแล้วเล่นดนตรีเป็นอาชีพรอง ทำให้ไม่สามารถมาฝึกซ้อมได้อย่างเหมือนเมื่อก่อน

กระบวนการจัดการเรียนการสอน

การรับศิษย์

ในการรับศิษย์นั้นจะมีพิธีรับศิษย์ตามประเพณีความเชื่อ เมื่อรับศิษย์แล้วครูจะมีการเลือก ว่าเด็กคนใดเหมาะสมกับเครื่องดนตรีชนิดใด ศิษย์ที่รับมาจากที่ต่างๆ ดังนี้

1. รับจากญาติพี่น้อง
2. ครูเป็นผู้คัดเลือก
3. รับจากเด็กจากในชุมชน
4. รับจากผู้ปกครองนำมาฝาก

วิธีการต่อเพลง

การต่อเพลงจะเริ่มจากการต่อเพลงประเภทเพลงหน้าพาทย์ อาทิเช่น เพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น ตลอดจนเพลงเรื่อง เพลงเถา และเพลงเกร็ดต่างๆ โดยต้องดูนักดนตรีแต่ละคนว่าใครสามารถต่อเพลงอะไรบ้าง และสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทใดได้บ้าง

บทเพลง สามารถแบ่งออกมาเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

ประเภทโหมโรง

โหมโรงมัธยมศึกษา โหมโรงจันทร์เกษม โหมโรงเทพศิรินทร์ และโหมโรงอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเภทเพลงเถา

เพลงอุศเรน (เถา) เพลงเทพทอง (เถา) เพลงดอกไม้เหนื่อ (เถา) เพลงสุดคั่น (เถา) และเพลง จินอัมพวา (เถา)

ประเภทเพลงเบ็ดเตล็ด

เพลงสุดอาลัยในอัตรา 2 ชั้น และชั้นเดียว เพลงมอญจำจากในอัตรา 2 ชั้น เพลงหางเครื่องในทำนองเพลง ชั้นเดียว เช่น หางเครื่องเพลงเทพบรรทม ภิรมย์สุรางค์ ช่างประสานงาทวยอยเขมร

ในการต่อเพลงสถานที่เรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอนยังใช้ที่บ้านที่อัมพวา (วงไทยบรรเลง) เครื่องดนตรียังคงใช้เครื่องดนตรีเดิมจากสมัยก่อน แต่มีเครื่องดนตรีมากขึ้น การต่อเพลงยังเป็นการต่อแบบมือต่อมือเป็นส่วนใหญ่

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การสืบทอดดนตรีไทยสายครุฑุทัย แก้วละเอียด วงไทยบรรเลง อ.อัมพวา จ. สมุทรสงคราม พบว่าครุฑุทัย แก้วละเอียด เป็นศิษย์ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ต่อมาได้มีการตั้งวงดนตรีไทย โดยได้รับการตั้งชื่อจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มีชื่อว่า “วงไทยบรรเลง” ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงวงไทยบรรเลงหลายอย่าง สิ่งแรกที่เราเห็นได้อย่างชัดเจนคือการสืบทอดวงไทยบรรเลง ซึ่งปัจจุบันนี้ครุฑุทัย แก้วละเอียด ได้ให้น้องชายชื่อครูสมาน แก้วละเอียด เป็นผู้ควบคุมวงไทยบรรเลงแทน โดยที่ครุฑุทัยยังคงดูแล และช่วยปรับเพลงให้อยู่เสมอ บทเพลงที่ครุฑุทัย แก้วละเอียด ได้ประพันธ์ไว้ ปัจจุบันวงไทยบรรเลงยังคงใช้บรรเลงอยู่บ้าง

สำหรับการสืบทอดวงไทยบรรเลงสายครุฑุทัย แก้วละเอียดนั้น ยังคงเป็นการสืบทอดทางสายเครือญาติเป็นส่วนใหญ่ และมีลูกศิษย์จากที่ต่างๆ อยู่อีกไม่น้อยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อมูลเรื่อง การสืบทอดดนตรีไทยสายครุฑุทัย แก้วละเอียด วงไทยบรรเลง อ.อัมพวา จ. สมุทรสงคราม พบว่า

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาด้านตรง (วงไทยบรรเลง) เพื่อเป็นการสืบทอดอย่างสมบูรณ์มากขึ้นสำหรับเรื่องการสืบทอดดนตรีไทยวงไทยบรรเลง สายครุฑุทัย แก้วละเอียด และเพื่อให้มีแบบแผนที่ดีในการศึกษาในครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2526). *พื้นฐานมานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กนก คล้ายमुख. (2541). *การสืบทอดปี่พาทย์ในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร
- กฤษฎางค์ ไวยนันท์. (2548). *การสืบทอดวงปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงวัฒนธรรมและจังหวัดสมุทรสงคราม. (2552). *อุทัย แก้วละเอียด ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย)*. จังหวัดสมุทรสงคราม.
- กองบรรณาธิการ. (2538). *เพลงดนตรี*. ปีที่ 1. ฉบับที่ 5. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2523). *เครื่องดนตรีไทยพร้อมด้วยดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- นียบพรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ. (2540). *มนุษย์วิทยาสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิมพร ชัยจิตรสกุล. (2545). *การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทย: กรณีศึกษาชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2546). *ประวัติการดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รสสุคนธ์ อินคง. (2546). *การสืบทอดปี่พาทย์ในจังหวัดอ่างทอง*. ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิมาลา ศิริพงศ์. (2534). *การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสังคมปัจจุบัน: ศึกษากรณีสกุลพาทย์โกศลและสกุลศิลปบรรเลง*. วิทยานิพนธ์ (มานุษยวิทยา). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศิลป์ ตราโมท. (2538). *การสืบทอดตามประเพณีนิยม*. ใน *เพลงหน้าพาทย์: มรดกทางวัฒนธรรม และการสืบทอด*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สุภลักษณ์ สุขเกษม. (2548). *การสืบทอดปี่พาทย์ในจังหวัดสมุทรสงคราม*. ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2528). *สังคมและวัฒนธรรมไทย: ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สุพัตรา สุภาพ. (2540). *สังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 19 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุรพล สุวรรณ. (2549). *ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). *ศิลป์แห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- อนุমানราชชน, พระยา. (2515). *ชาติ-ศาสนา-วัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: บรรณาการ.
- อนุสรณ์งานฌาปนกิจศพ นางอิง พุกกะพันธ์. (2535). *ตำนานเรื่องมโหรีปี่พาทย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานันท์ นาคคง. (2550). *ดนตรีไทยเดิม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

(ให้ตเพลง)

โหมโรงมัยมัทภษา

ห้องดนตรี

ค้อย	-----	รทท	คค-ช	-----	-----	ทคท	ชช-ม
ค้อย	-----	คท	ทค	-----	-----	คท	ชช
	ม	พ	ช	ค	ท	ค	คทท
	-----	-----	ทค	ร-ม	ช-ท	คค-ม	คค-ท
ค้อย	-----	คค	คค	-----	-----	คค	คค
	คค	คค	คค	คค	คค	คค	คค
	คค	คค	คค	คค	คค	คค	คค
ค้อย	-----	คค	คค	-----	-----	คค	คค
	คค	คค	คค	คค	คค	คค	คค
	คค	คค	คค	คค	คค	คค	คค
ค้อย	-----	คค	คค	-----	-----	คค	คค
	คค	คค	คค	คค	คค	คค	คค
	คค	คค	คค	คค	คค	คค	คค
ค้อย	-----	คค	คค	-----	-----	คค	คค
	คค	คค	คค	คค	คค	คค	คค
	คค	คค	คค	คค	คค	คค	คค
ค้อย	-----	คค	คค	-----	-----	คค	คค
	คค	คค	คค	คค	คค	คค	คค
	คค	คค	คค	คค	คค	คค	คค

โตมวียง มัธยมต้น

พจนานุกรม

ทอณ1

---	ม ช	---	ม ม	---	ร ร	---	ท ท	---	ค ค	---	ท ท	---	ร ร	---	ม ม
---	ท ท	---	ค ค	---	ช ช	---	ม ท	-	ม ร-ท	-	ร-ม ค ท	-	ค-ช ค-ช	ช-ค ค	
ค ค	ท ค	ค ค	ท ท	ท ท	ค ท	ร ร	ร ร	ท ท	ร ร	ม ม	ช ม	ร ม	ช ม	ร ม	
---	ร ท	---	ร ค	---	ช ม	---	ท ค	ท ค	ค ม	ช ค	ค ช	ค ม	ร ม	ค ช	ร
---	ช ร	ค ค	ค ค	---	---	---	ม ช	---	ม ม	---	ร ร	---	ท ท		
---	ร ม	ค ค	ค ค	---	---	---	ม ม	---	ร ร	---	ท ท	---	ค ค		
---	-	ม ร	ท ท	---	---	---	ม ร	ม ท	ร ท	ท ท	ร ท	ท ค	ช ม		
ค ช	-	ร-ม ร ม	-	ม-ม ร ม	-	ร-ท ร ท	-	ค ค	-	ร-ม ร ม	-	ม-ม ค ช	-	ม-ร ม ร	
ม-ม ช ท	ม ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค
ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค
---	---	ท ท	ท ท	---	---	---	---	ม ม	ช ม	ร ม	ท ม				
---	ร ท	---	ร ค	---	ร ช	---	ร ค	---	ร ค	---	ร ค	---	ร ค	---	ร ค
---	ช ร	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค
---	ร ม	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค
ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค	ค ค
---	---	ม ม	ร ท	---	---	---	---	ม ม	ร ท	---	---	ม ม	ร ท	---	---

พิมพ์กลับ

ค้อ

ทอณ2
ค้อ

ใบฝึกเรียงพยัญชนะ

ระนาดเอก.

ท่อน 1

	---ย	---ม	---ร	---ท	---น	---ท	--มร	ทร-ม
	---ท	---ค	---ช	---ม	---ค	-จ-ม	--คค	มค-ค
	คคทค	ชคทค	ททรท	คททท	จจมจ	ทจทจ	มจทจ	จจทจ
	---ท	---ก	---ช	---ม	จจจค	ทคจค	จคจค	ชคจค
	--จช	คคทจ	---	---	---ช	---ม	---จ	---ท
	--จค	พชคท	---	---	---ม	---จ	---ท	คช-ค
	---	ชจคท	มจคค	---	ชจคท	จจคค	จคคค	คคคค
	ชคคค	คคคค	ชคคค	ชจคค	ชคคค	คคคค	จคคค	คคคค
เขียนกลับ	ชคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค	คคคค
ค้อ	(คคคค)	(ชคคค)	(ททรท)	(คททท)	(จจมจ)	(ทจทจ)	(มจทจ)	(จจทจ)
	-ท--	-ค--	-ช--	-ม--	-ค--	-จ--	-ม--	-จ--
	จจคค	คคคค	จจจจ	จจจจ	-จ--	-ค--	-จ--	-ท--
	จจคค	คคคค	คคคค	คคคค	-ม--	-จ--	จจคค	คคคค
ค้อ	(ชคคค)	(คคคค)	(คททท)	(คททท)	(ทจจจ)	(คคคค)	(คคคค)	(คคคค)
	คคคค	จจคค	จคคค	คคคค	คคคค	คคคค	จจคค	คคคค
ท่อน 2	(จจจจ)	จค-ท	---	---	(จจจจ)	คคคค	(---	---
	(จจคค)	คค-ค	---	---	(คคคค)	จจ-ม	(---	---
	(คคคค)	(---	(คคคค)	---	(คคคค)	(---	(จจคค)	(---
	จจ--	พจ--	จจ--	คค--	ทค--	คค--	คคคค	คค--
	---	---	คคคค	คคคค	จจคค	คคคค	คคคค	จจคค
	(คคคค)	(---	(จจจจ)	(---	(คคคค)	(---	(คคคค)	(---
	จจ--	จจ--	จจ--	ทค--	จจคค	ทค--	จจคค	จจ--
เขียนกลับ	(จจคค)	คคคค	(---	---	(จจจจ)	จจคค	(---	---
	(จจคค)	จจคค	(---	---	(คคคค)	คคคค	(---	---

โหมโรงมโหรีมโหรี

ระนาดเอก

วค--	วท--	มว--	ชม--	ชว--	ชฉ--		--
(ฟวพ)	ชฉพช	คฟคค	ทชคท	(----)	----	----	----)
----	----จ	-จจจ	-จ-จ	----จ	----ฉ	----จ	----ท
(คทค)	(----)	(ชคท)	(----)	(วคท)	(----)	(มคท)	(----)
วคชค	ชฉ--	จคชค	ชค--	จคทค	มคทค	ทคชฉ	ชว-ม
-มคท	-ค.จ	...ท	----ค.	----ช	----พ	----ฉ	----จ

ท่อน ๑

โหมโรงทศรินทร์ สามชั้น

--- ช	--- ม	--- ร	--- ล	-ททท	รทลช	ลชมร	-ม-ช
--- ม	--- ร	--- ม	--- ช	--- ท	--- ม	--- ร	--- ท
----	----	--- ร	--- ช	--- ล	ทลชม	--- ร	ชมรท
รทลช	ทลชม	ลชมร	ชมรท	ทลชร	ชลทว	คทลท	ดว-ช
----	----	--- ท	--- ล	--- ช	--- ท	--- ร	มช-ม
----	----	ลทรม	ชร-ม	--- ร	--- ร	--- ม	รท-ล
--- ท	--- ร	--- ท	--- ล	----	ทลชม	-ร-ท	----
--- ม	--- ร	--- ท	--- ล	----	ทลชม	-ร-ช	----

ท่อน ๒

กลับต้น

เหลือม
คือ
เหลือม
คือ

--- ด	รมฟช	----	----	--- ร	มฟชด	----	----
-- ร	ฟชดท	----	----	ลทดว	คทลช	----	---
(-รช	ลทลช	-- มร	คทลช)	ลทดว	คทลค	ทลชท	ลชฟช
----	ลทรม	ชรมช	----	ลทรม	ชรมช	รมชล	ทชลท
(---	-ช-ม	(---	-ร-ท	(---	-ม-ร	(---	-ท-ล
--- ม	--- ร	--- ร	--- ล	--- ท	--- ล	--- ล	--- ช
(ลลทล	ทลทล)	(รรมร	ลลทล)	(รรมร	ลลทล)	(ชชลช	มชชม)
รรรร	-ท-ท	ลลลล	-ช-ช	ลทรม	-ช-ล	ทลชม	-ร-ช

ท่อน ๓

กลับต้น

----	--- ร	----	--- ช	--- ร	--- ท	--- ร	--- ช
---	รร-ม	--- ฟ	ฟฟ-ช	---	รร-ช	-- ร	ฟชดท
-รรร	-ช-ร	-ช-ท	-ค-ร	-รรร	-ช-ร	-ค-ท	-ล-ท
-- ร	ฟชดท	-ททท	-ท-ท	-- ม	คทลช	-ชชช	-ร-ช
-- ร	--- ช	-- ร	--- ช	-- ล	--- ล	ทลชม	-มมม
-- ช	--- ม	-- ช	--- ม	-- ร	--- ม	รมชล	-ลลล
----	----	--- ร	รร-ช	----	----	--- ร	รร-ท
----	----	--- ช	ชช-ร	----	----	มรค	คทลช

กลับต้น

ท่อน ๔

ลือ	มดรม	รมฟช	(----	----)	ฟรมฟ	มฟชล	(----	----)
	รมฟช	ฟชลท	(----	----)	ลทดร	ดทลช	(----	----)
เหลือม	รมฟช	ฟช--	ฟชลท	ลท--	รชลท	ดร--	มรดท	ลช--
	ทททท	-ล-ล	ชชชช	-ม-ม	รรรร	-ช-ช	ลลลล	-ท-ท
ลือ	มมชม	(----)	ททรท	(----)	รรมร	(----)	ลลทล	(----)
	ชมรท	รท--	มรทล	ทล--	รทลช	ลช--	ทลชม	ชม--
เหลือม	รททท	ทททท	ทมทท	ทลชล	ชลทท	ทมทท	ทมทท	ทลชม
	ฟรมฟ	ชมฟช	ลฟชล	ทชลท	ลทรม	ชมรท	รรมท	รทลช

กลับต้น

เพียวกลับบรรเลงถึง แล้วค่อยด้วย

-มรท	-ล-ร	---ท	---ล	---ช	----ฟ	---ม	---ร
------	------	------	------	------	-------	------	------

เพลงดอกไม้เหนือ เตา

๗๖๖/๗๗๗๗๗๗๗

๓๗-๑๗	ซ-ม	- - ๗๖๖	มรดก	๗๖๖	มรดก	- - มรดก	มรดก
	- ๗	มรดก	มรดก	มรดก	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖
๒/	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖
	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖
๒)	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖
	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖
๑)	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖
	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖
๑)	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖
	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖

ภาคผนวก ข

(ประมวลภาพ)

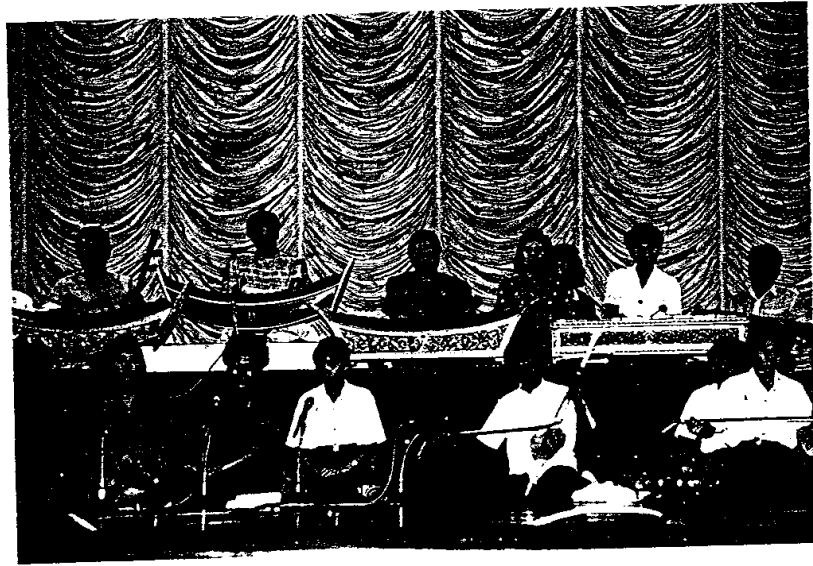
รับพระราชทานปริญญาครุศาสตรบัณฑิตจากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม ปี ๒๕๓๒

อาจารย์อุทัย กับบรมครู

อาจารย์อุทัย กับเครื่องดนตรีไทย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงร่วม
บรรเลงดนตรีไทยกับคณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

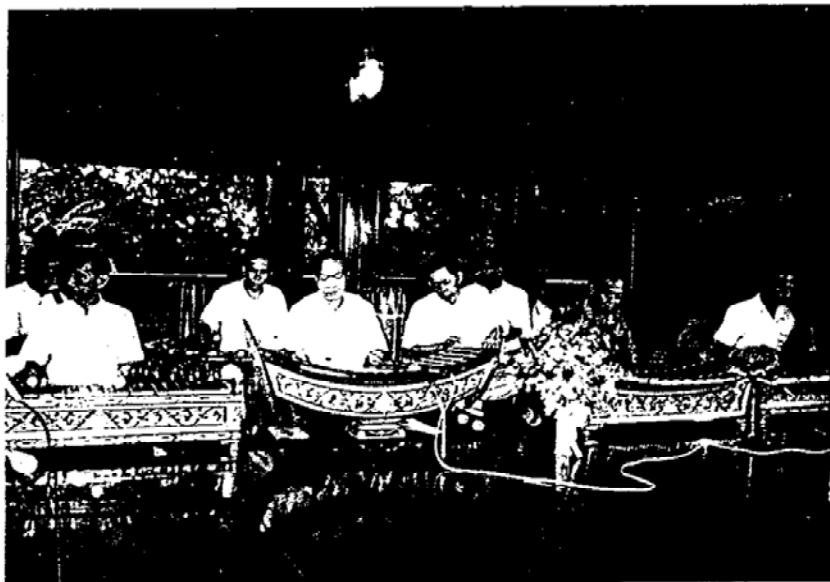
เพชรสยาม อุทัย แก้วละเอียต

นางเพชรสยาม อุทัย แก้วละเอียต ประธานกรรมการบริหาร บริษัท สยามอินเตอร์เทรดดิ้ง จำกัด

อาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร ร่วมแสดงความยินดีกับอาจารย์อุทัย แก้วละเอียด
ในโอกาสที่ได้รับพระราชทานปริญญาครุศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์

คณะศิษย์หลวงประดิษฐไพเราะ

อาจารย์อุทัย กับเครื่องดนตรีที่ถนัดที่สุด

ความชำนาญกับเครื่องดนตรีทุกชนิด

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันแสดงมูทิตาจิต
แก่ อาจารย์อุทัย แก้วละเอียด ในโอกาสที่ได้รับพระราชทาน
ปริญญาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม

การบรรเลงครั้งแรกของคณะศิษย์หลวงประดิษฐไพเราะ
เนื่องในงานแสดงมูทิตาจิต อาจารย์อุทัย แก้วละเอียด

พิธีไหว้ครูประจำปีของคณะไทยบรมลวง

ถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกศิษย์ทุกเพศ ทุกวัย

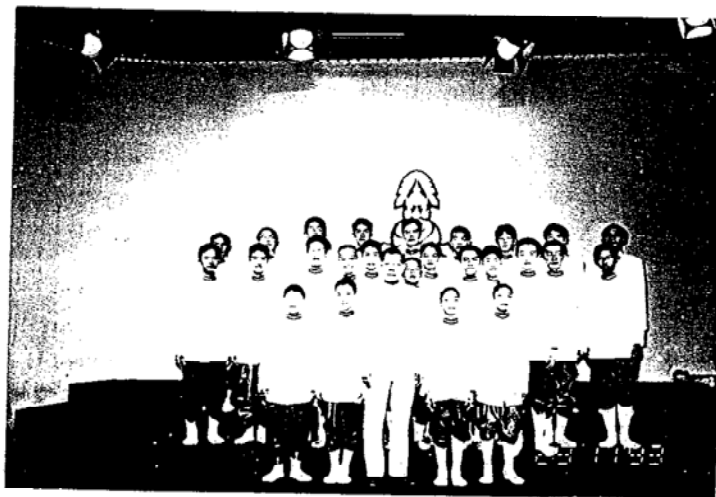
เผยแพร่วัฒนธรรมประเทศออสเตรเลีย

ภาพนี้ถ่ายเมื่อไปเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม
ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ศิษย์จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศิษย์จากโรงเรียนเทพศิรินทร์

ร่วมงานมหกรรมวัฒนธรรมโลก ณ ประเทศเยอรมัน

ประเทศเยอรมัน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอังคณา แสงอนันต์
วันเดือนปีเกิด	1 กุมภาพันธ์ 2524
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	18/72 ซอยศาลาธรรมสพน์ 17 แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สาขาวิชาดนตรีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2534	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนดำรงเรืองวิทย์
พ.ศ.2539	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ
พ.ศ.2541	ประกาศนียบัตรชั้นสูง จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ
พ.ศ.2545	ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาดนตรีศึกษา จากราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ.2552	ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยดุริยางควิทยา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ